

SKUODO RAJONO SAVIVALDYBĖS STRATEGINIS 2020 - 2025 M. PLĖTROS PLANAS

Ekonomikos ir konkurencingumo plėtra.
Patraukli ir saugi gyvenamoji aplinka.
Efektyvus valdymas.

Projektas

**SKUODO RAJONO SAVIVALDYBĖS
2020–2025 M.
STRATEGINIS PLĖTROS PLANAS**

Skuodo rajono savivaldybės 2020–2025 m. strateginis plėtros planas patvirtintas
Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2019 m. sprendimu Nr.

Strateginio plėtros plano užsakovas – Skuodo rajono savivaldybės administracija,
rengėjas – VšĮ Nacionalinės plėtros institutas.

Skuodas, 2019

TURINYS

ĮVADAS.....	3
I. ESAMOS SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS BŪKLĖS ANALIZĖ.....	5
1. APIE SAVIVALDYBĘ	5
1.1. Demografinė situacija	5
1.2. Užimtumas ir darbo rinka	9
1.3. Viešasis valdymas	12
1.4. Tarptautinis bendradarbiavimas	15
1.5. NVO ir VVG veikla	15
2. SOCIALINĖ APLINKA	18
2.1. Švietimas.....	18
2.2. Sveikatos apsauga	28
2.3. Socialinė apsauga	33
2.4. Viešasis saugumas.....	40
2.5. Kultūra, rekreacija ir sportas	42
3. EKONOMINĖ APLINKA	53
3.1. Investicijos.....	53
3.2. Verslas	56
3.3. Technologijų sektorius	62
3.4. Žemės ūkis ir miškininkystė.....	64
3.5. Savivaldybės ekonominis konkurencingumas	70
4. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA IR APLINKA.....	72
4.1. Inžinerinė infrastruktūra.....	72
4.2. Susisiekimas ir transportas	78
4.3. Teritorijų planavimas ir statyba.....	79
4.4. Gamtinė aplinka.....	80
4.5. Aplinkos apsauga.....	81
4.6. Komunalinis ūkis ir atliekų tvarkymas	82
5. APIBENDRINIMAS	83
II. GEROSIOS PATIRTIES ANALIZĖ	86
III. SSGG ANALIZĖ.....	97
IV. SKUODO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2020–2025 M. PLĖTROS PRIORITETAIR TIKSLAI.....	105
4.1. Vizija ir strateginės plėtros kryptys.....	105
4.2. Prioritetai, tikslai ir uždaviniai	106
PRIEDAI	110

IVADAS

Skuodo rajono savivaldybės 2014–2020 metų strateginis plėtros planas buvo patvirtintas Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2013 m. gegužės 30 d. sprendimu Nr. T9-140. Baigiantis esamo strateginio plėtros plano įgyvendinimo laikotarpiui, Skuodo rajono savivaldybės administracija inicijavo 2020–2025 m. strateginio plėtros plano parengimą.

Skuodo rajono savivaldybės 2020–2025 m. tikslas – remiantis išskirtais privalumais ir trūkumais, nustatyti savivaldybės vaidmenį šalies kontekste bei suformuluoti plėtros perspektyvas, siekiant nukreipti viešąsias ir privačias investicijas į didžiausią naudą teikiančias priemones savivaldybėje ir už jos ribų. Viena iš esminių priežasčių, lemiančių strateginio plano poreikį, yra efektyvus turimų išteklių arba planuojamų gauti lėšų panaudojimas.

Skuodo rajono savivaldybės 2020–2025 m. strateginis plėtros planas yra kompleksinis teisinis strateginio planavimo dokumentas, kuriuo nustatoma bendroji savivaldybės plėtros strategija ir priemonės jai įgyvendinti. Planas nustato plėtros prioritetus, tikslus, priemones šiai strategijai įgyvendinti bei įgyvendinimo etapus.

Strateginio plano rengimą koordinavo Skuodo rajono savivaldybės administracija, rengė VŠĮ Nacionalinės plėtros institutas. Rengiant strateginį planą, dirbo 4 darbo grupės:

- Ekonomikos;
- Infrastruktūros;
- Socialinių reikalų;
- Švietimo ir visuomenės aktyvinimo.

Darbo grupių narių vaidmuo ir funkcijos plano rengimo proceso metu buvo skirtingos: savivaldybės administracija organizavo ir koordinavo plano rengimą, darbo grupės teikė savo pasiūlymus, idėjas ir požiūrius savivaldybei ir plano rengėjams, plano rengėjai rengė strateginį planą, atsižvelgdami į savivaldybės ir darbo grupių siūlymus.

Strateginis planas parengtas remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 patvirtinta Strateginio planavimo metodika (Nauja redakcija nuo 2019-02-15, Nr. 136, 2019-02-13, paskelbta TAR 2019-02-14, i. k. 2019-02353), kitais norminiais teisės aktais.

Rengiant Skuodo rajono savivaldybės 2014–2020 metų strateginį plėtros planą, vadovautasi šiais principais:

- bendradarbiavimas ir partnerystė;
- viešumas ir bendruomenės įtraukimas;
- aiškumas ir atpažįstamumas;
- priemonių realus įgyvendinamumas;
- geroji praktika Lietuvoje ir užsienyje;
- suderinamumas su Lietuvos nacionalinėmis ir ES plėtros strategijomis;
- strateginio planavimo proceso tęstinumas.

Apžvalga atlikta pasitelkus dokumentinių tyrimų metodą, apimančią oficialiai pasiekiamus antrinės informacijos šaltinius, standartizuotas išorines duomenų bases, antrinės informacijos teikimo paslaugas ir kitą išorinę informaciją apie analizuojamus sektorius.

Pagrindiniai naudoti antrinės informacijos šaltiniai:

- Oficialūs statistinės informacijos šaltiniai – Lietuvos statistikos departamentas;
- Specializuotų oficialių Lietuvos institucijų informacija ir duomenys: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Sveikatos statistikos duomenų bazė, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Registrų centras, Saugomų teritorijų valstybės kadastras ir kt.;
- Skuodo rajono savivaldybės informacija ir dokumentai:
 - Skuodo rajono savivaldybės 2014–2020 metų strateginis plėtros planas, patvirtintas Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2013 m. gegužės 30 d. sprendimu Nr. T9-140;
 - Klaipėdos regiono integruota teritorijų vystymo programa, patvirtinta Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2018 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu Nr. T9-160;
 - Skuodo miesto vietos plėtros 2016–2022 metų strategija, patvirtinta Klaipėdos regiono plėtros tarybos 2016 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. 51/3s-8 ir pritarta Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. T9-19;
 - Skuodo vietos veiklos grupės 2016–2023 metų vietos plėtros strategija, patvirtinta VVG 2015 m.;
 - Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 metų strateginis veiklos planas;
 - Klaipėdos regiono turizmo ir žemės ūkio plėtros sektoriaus analizė bei Bendrųjų Klaipėdos regiono socioekonominių rodiklių analizė, parengta 2018 m.;
 - Klaipėdos regiono 2014–2020 metų plėtros planas, parengtas 2015 m.;
 - Klaipėda 2030: ekonominės plėtros strategija ir įgyvendinimo veiksmų planas (Mėlynasis proveržis), parengtas 2018 m.;
 - Skuodo rajono bendrasis planas;
 - Skuodo rajono savivaldybės strateginio planavimo organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2018 m. spalio 25 d. sprendimu Nr. T9-198.

I. ESAMOS SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS BŪKLĖS ANALIZĖ

1. APIE SAVIVALDYBĘ

Skuodo rajono savivaldybė (toliau – savivaldybė) išsidėsčiusi Lietuvos šiaurės vakaruose ir ribojasi su Mažeikių, Kretingos, Plungės rajonais, Latvijos Respublika. Skuodo rajono savivaldybės bendras plotas – 911 km². Rajonas užima 1,4 proc. Lietuvos ir 17,5 proc. Klaipėdos apskrities teritorijos.

Didžioji Skuodo rajono dalis yra Vakarų Kuršo aukštumoje, pietryčiai siekia Rytų Žemaičių plynaukštę ir vidurio Žemaičių aukštumą, rytuose – Pajūrio žemumą. Aukščiausia rajono vieta (171 m) yra aukštumoje tarp Kruopių ir Gudalių. Skuodo kraštas garsėja riedulių gausa (Barstyčių akmuo, Kulalių riedulynas ir kt.). Savivaldybėje yra Žemaitijos nacionalinio parko dalis, Salantų regioninio parko dalis, 9 draustiniai. Per Skuodo rajoną teka Bartuva su intakais Luoba ir Apše, Šventoji, pietinį pakraštį siekia Minijos baseinas (Notė); telkšo 3 ežerai, 15 tvenkinių. Yra Bartuvos ichtiologinis draustinis, Žemaičių botaninis parkas. Rajono miškingumas – 16,7 proc. Didžiausi miškai – Margininkų, Večių, Laumių, Barstyčių. Būdingi eglynai, pušynai.

Pagal administracinę teritorinę suskirstymą Skuodo rajono savivaldybė priklauso Klaipėdos apskrčiai. Savivaldybės centras – Skuodo miestas. Miestas minimas nuo 1253 m., kai Livonijos ordino magistras ir Kuršo vyskupas dalijosi čionykštes žemes. 1572 m. J. Chodkevičius, stengdamasis išnaudoti miestelio geografinę padėtį ir paskatinti miestelio augimą, išrūpino Skuodui Magdeburgo teises. 1918–1940 m. Skuodas buvo valsčiaus centras, o nuo 1950 m. tapo rajono centru.

Skuodo rajone yra 1 miestas – Skuodas, 4 miesteliai – Barstyčiai, Ylakai, Lenkimai ir Mosėdis, 171 kaimas. Rajone yra 9 seniūnijos: Aleksandrijos, Barstyčių, Ylakių, Lenkimų, Mosėdžio, Notėnų, Skuodo, Skuodo miesto ir Šačių seniūnija.

Skuodo rajone palankios geografinės sąlygos, geras kelių tinklas gabenti žemės ūkio produkciją į Klaipėdą, Palangą ir kitus miestus, taip pat į Latviją ir kitas užsienio valstybes. Netoliese yra įsikūręs Palangos oro uostas (už 50 km), taip pat Kauno ar Rygos oro uostai (250 km), jūrų uostas (70 km), Klaipėdos LEZ (80 km). Savivaldybėje nėra išplėta geležinkelių infrastruktūra.

1.1. Demografinė situacija

Lietuvos statistikos departamento (toliau – Statistikos departamentas) duomenimis, 2019 m. pradžioje Skuodo rajono savivaldybėje gyveno 16 493 gyventojai (5,2 proc. Klaipėdos apskrities arba 0,6 proc. šalies gyventojų). Miesto gyventojų dalis rajone sudarė 32 proc., kaimo – 68 proc. Lyginant 2015 ir 2019 m. pradžios duomenis, Skuodo rajono savivaldybėje gyventojų skaičius sumažėjo 10,8 proc., t. y. daugiau nei dvigubai, palyginti su gyventojų skaičiaus mažėjimu visoje Lietuvoje (4,3 proc.), ir beveik tris kartus daugiau, palyginti su Klaipėdos apskrities gyventojų skaičiaus mažėjimo rodikliu (2,9 proc.). Analizuojant Skuodo rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus duomenis nuo 2015 iki 2019 m., matyti, kad gyventojų skaičius kasmet mažėjo vidutiniškai 2,8 proc. Išliekant

paskutiniųjų metų gyventojų mažėjimo tendencijai, galima prognozuoti, kad 2025 m. savivaldybėje gyvens mažiau nei 14 000 gyventojų.

1 lentelė. Gyventojų skaičius 2015–2019 m. (vertinant metų pradžios duomenis)

Administracinė teritorija	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, lyginant 2015 ir 2019 m. duomenis, proc.
Lietuvos Respublika	2 921 262	2 888 558	2 847 904	2 808 901	2 794 184	–4,3
Klaipėdos apskritis	327 300	324 618	320 507	317 252	317 722	–2,9

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, gyventojų tankis (gyventojų skaičius 1 km²) 2019 m. pradžioje siekė 18,1 gyv./km² (Klaipėdos apskrities tankis – 60,8 gyv./km², Lietuvos Respublikos – 42,8 gyv./km²).

2016–2019 m. gyventojų sudėtis pagal lytį beveik nekito. 2019 m. pradžios duomenimis, apie 45 proc. Skuodo rajono savivaldybės gyventojų sudarė vyrai ir apie 55 proc. moterys. 2019 m. pradžios duomenimis, 1 000 vyrų teko 1 108 moterys. Šis skaičius buvo šiek tiek mažesnis nei visoje šalyje (1 000 vyrų teko 1 157 moterys) ar Klaipėdos apskrityje (1 000 vyrų teko 1 142 moterys).

2019 m. pradžioje buvusi Skuodo rajono savivaldybės gyventojų sudėtis pagal amžiaus grupes nurodyta 2 lentelėje.

2 lentelė. Nuolatinių gyventojų amžiaus struktūra 2019 m. pradžioje (proc.)

Administracinė teritorija	Gyventojai, proc.		
	0–14 m.	15–64 m.	65 m. ir vyresni
Lietuvos Respublika	15,1	65,1	19,8
Klaipėdos apskritis	16,1	64,7	19,2

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Statistikos departamento duomenimis, 2019 m. pradžioje savivaldybėje gyveno 2 490 0–14 m. amžiaus gyventojų. Jie sudarė 13,7 proc. visų savivaldybės gyventojų (2012 m. pradžioje jie sudarė 13,2 proc. visų gyventojų). Tuo tarpu visoje šalyje šios amžiaus grupės gyventojai sudarė 15,1 proc., Klaipėdos apskrityje – 16,1 proc. gyventojų. Palyginti su 2015 m. pradžios duomenimis, Skuodo rajono savivaldybės 0–14 m. amžiaus gyventojų skaičius padidėjo 0,5 procentinio punkto.

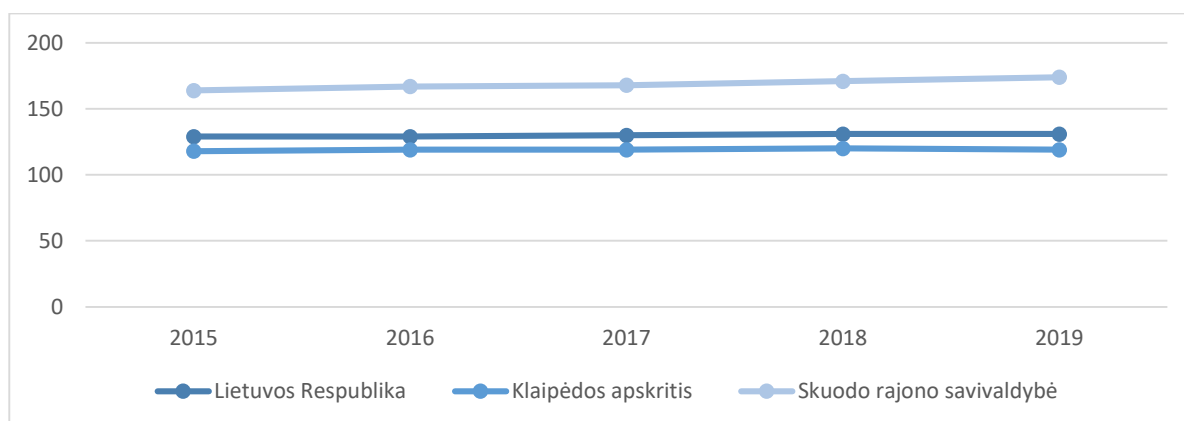
2019 m. pradžioje 15–64 m. amžiaus gyventojai sudarė 62,5 proc. (10 308 gyventojai) visų Skuodo rajono savivaldybės gyventojų. Lyginant 2015 ir 2019 m. pradžios duomenis, 15–64 m. amžiaus gyventojų dalis sumažėjo 2,5 proc. 2019 m. pradžioje 15–64 m. amžiaus gyventojų dalis buvo mažesnė už Klaipėdos apskrities (64,7 proc.) ir šalies (65,1 proc.) rodiklius.

2019 m. pradžioje savivaldybėje gyveno 3 695 65 m. amžiaus ir vyresni gyventojai. Vyresnio amžiaus gyventojų dalis sudarė 23,8 proc. visų savivaldybės gyventojų. Savivaldybės vyresnio amžiaus gyventojų dalies rodiklis buvo didesnis už Klaipėdos apskrities (19,2 proc.) ir šalies (19,8 proc.) rodiklius. 2015–2019 m. laikotarpiu vyresnio amžiaus gyventojų dalis išaugo 2 procentiniais punktais (2015 m. pradžioje vyresnio amžiaus gyventojai sudarė 21,8 proc. visų savivaldybės gyventojų). Šis rodmuo viršija Klaipėdos apskrities ir visos šalies rodiklius. Klaipėdos apskrities vyresnio amžiaus gyventojų dalis padidėjo vos 1 procentiniu punktu (2015 m. pradžioje – 18,2 proc.), Lietuvos Respublikos vyresnio amžiaus gyventojų dalis didėjo 1,1 procentinio punkto (2015 m. pradžioje – 18,7 proc.).

2019 m. pradžioje Skuodo rajono savivaldybės demografinės senatvės koeficientas siekė 174. Jis buvo 46,2 proc. didesnis nei Klaipėdos apskrities (119) ir 33,8 proc. didesnis nei šalies demografinės senatvės koeficientas (130). Lyginant 2015 ir 2019 m. pradžios duomenis, matyti, kad Skuodo rajono savivaldybės demografinės senatvės koeficiento rodiklis kilo. 2019 m. pradžioje 100 gyventojų iki 15 m. amžiaus teko 10 pagyvenusių žmonių, arba 6 proc. daugiau nei 2015 m. (164).

Skuodo rajono savivaldybės demografinės senatvės koeficientas rodo spartų savivaldybės visuomenės senėjimą.

1 pav. Demografinės senatvės koeficientas 2015–2019 m. pradžioje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

1 000 gyventojų tenkantis gimusių kūdikių skaičius Skuodo miesto savivaldybėje 2018 m. siekė 9,8 ir buvo 2 proc. mažesnis už šalies (10,0) bei 12,2 proc. mažesnis už Klaipėdos apskrities gimusiųjų skaičių tūkstančiui gyventojų. 2012–2016 m. 1 000 gyventojų tenkančių gimusiųjų skaičius šalyje mažėjo 2,9 proc., Klaipėdos apskrityje – 0,9 proc., tuo tarpu Skuodo rajono savivaldybėje šis skaičius augo 10,1 proc.

3 lentelė. Gimusiųjų ir mirusiųjų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, 2014–2018 m.

Administracinė teritorija	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc., lyginant 2015 ir 2019 m. duomenis
Gimusiai						
Lietuvos Respublika	10,3	10,8	10,7	10,1	10,0	–2,9
Klaipėdos apskritis	11,1	11,8	11,1	10,8	11,0	–0,9
Skuodo rajono savivaldybė	8,9	11,9	11,2	9,2	9,8	10,1
Mirusieji						
Lietuvos Respublika	13,7	14,4	14,3	14,2	14,1	2,9
Klaipėdos apskritis	12,8	13,4	13,7	13,4	13,2	3,1
Skuodo rajono savivaldybė	15,3	18,3	16,9	17,6	18,2	18,9

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2014–2016 m. mirtingumas tūkstančiui gyventojų šalyje augo 2,9 proc., Klaipėdos apskrityje – 3,1 proc., o Skuodo rajono savivaldybėje – net 18,9 proc.

Gimstamumą viršijantis mirtingumas lemia neigiamą natūralią gyventojų kaitą (toliau – NGK). 2018 m. Skuodo rajono savivaldybės NGK buvo –141. Lyginant 2014 ir 2018 m. duomenis, savivaldybės NGK 1 000 gyventojų augo 18,49 proc. (2014 m. NGK buvo –119). Skuodo rajono savivaldybėje per metus vidutiniškai miršta 125 žmonėmis daugiau nei gimsta.

Svarbus demografinę rajono situaciją apibūdinantis rodiklis yra migracijos saldo, kuris parodo skirtumą tarp išvykstančių ir atvykstančių gyventojų skaičiaus. Migracijos saldo 2014–2018 m. Skuodo rajono savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje ir Klaipėdos apskrityje, buvo neigiamas, išvykstančiųjų skaičius buvo didesnis nei atvykstančiųjų (išskyrus 2018 m. Klaipėdos apskrityje). Skirtumas tarp išvykstančiųjų ir atvykstančiųjų, lyginant 2014 ir 2018 m. duomenis, itin ryškiai mažėjo Klaipėdos apskrityje (sumažėjo 201,0 proc. ir 2018 m. buvo teigiamas, t. y. atvykstančiųjų skaičius buvo didesnis). Lyginant 2014 m ir 2018 m. duomenis, Skuodo rajono savivaldybėje migracijos saldo sumažėjo 3,8 proc. Tačiau 2014–2017 m. migracijos saldo sparčiai augo. Analizuojant šio laikotarpio duomenis, matyti, kad migracijos saldo didėjo 70,8 proc., arba apie 19,7 proc. kasmet. Žymus migracijos saldo sumažėjimas matomas lyginant 2017 ir 2018 m. duomenis. Išvykstančių ir atvykstančių gyventojų skaičiaus skirtumas Skuodo rajono savivaldybėje mažėjo 43,7 proc. ir koreliuoja su Lietuvos Respublikos rodikliu, kur migracijos saldo 2017–2018 m. mažėjo 88,0 proc., ir Klaipėdos apskrities rodikliu, kur migracijos saldo mažėjo 148,6 proc. ir 2018 m. atvykstančiųjų buvo daugiau nei išvykstančiųjų.

4 lentelė. Migracijos saldo 2014–2018 m.

Administracinė teritorija	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc., lyginant 2014 ir 2018 m. duomenis
Lietuvos Respublika	-12 327	-22 403	-30 171	-27 557	-3 292	-73,3
Klaipėdos apskritis	-1 161	-2 172	-3 280	-2 412	1 173	-201,0
Klaipėdos m. sav.	-1 017	-1 642	-2 712	-2 078	-756	-45,3
Klaipėdos r. sav.	734	614	1 181	1 476	2 249	206,4
Kretingos r. sav.	-237	-500	-394	-487	-241	1,7
Neringos sav.	114	110	65	116	210	84,2
Palangos m. sav.	111	239	-23	36	355	219,8
Skuodo r. sav.	-291	-324	-399	-497	-280	-3,8
Šilutės r. sav.	-539	-699	-998	-978	-364	-32,46

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

1.2. Užimtumas ir darbo rinka

Užimtų gyventojų (15 m. ir vyresni asmenys, dirbantys bet kokią darbą, gaunantys už jį darbo užmokestį pinigais ar išmoką natūra arba turintys pajamų ar pelno) skaičius Skuodo rajono savivaldybėje 2014–2016 m. augo (9,7 proc.), o 2017–2018 m. mažėjo (10 proc.). Lyginant 2014 ir 2018 m. rodiklius, užimtų gyventojų skaičius Skuodo rajono savivaldybėje mažėjo tik 1,2 proc. Tai mažiau nei Klaipėdos apskrities užimtų gyventojų skaičiaus mažėjimas (5,6 proc.) šiuo laikotarpiu. Pagal užimtų gyventojų skaičių Klaipėdos apskrityje tik Klaipėdos rajono savivaldybėje šis skaičius analizuojamu laikotarpiu išaugo (16,1 proc.). Palyginti su kitomis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, 2014–2018 m. laikotarpiu Skuodo rajono savivaldybėje užimtų gyventojų skaičiaus sumažėjimas buvo mažiausias.

5 lentelė. Užimtų gyventojų skaičius 2014–2018 m., tūkst.

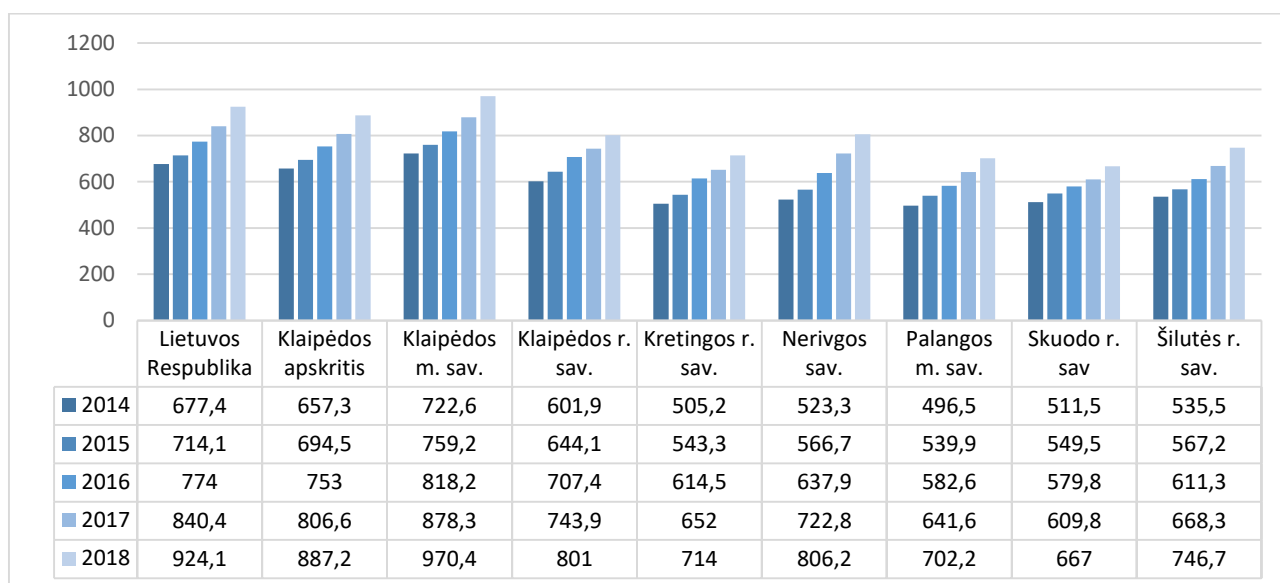
Administracinė teritorija	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc., lyginant 2014 ir 2018 m. duomenis
Lietuvos Respublika	1 319,0	1 334,9	1 361,4	1 354,8	1 374,7	4,2
Klaipėdos apskritis	160,2	163,7	155,0	149,8	151,2	-5,6
Klaipėdos m. sav.	81,4	80,8	76,8	73,0	70,5	-13,4
Klaipėdos r. sav.	21,7	24,0	24,6	23,9	25,2	16,1
Kretingos r. sav.	20,7	22,1	21,2	19,4	20,4	-1,4
Neringos sav.	2,1	2,3	2,2	2,0	1,6	-23,8
Palangos m. sav.	8,7	8,4	7,1	7,4	8,2	-5,7

Skuodo r. sav.	8,2	8,9	9,0	8,8	8,1	–1,2
-----------------------	------------	------------	------------	------------	------------	-------------

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Skuodo rajono savivaldybėje 2018 m. siekė 660 eurų ir buvo 38,5 proc. mažesnis už šalies vidutinį mėnesinį atlyginimą, 33 proc. mažesnis už vidutinį Klaipėdos apskrities mėnesinį darbo užmokestį ir mažiausias tarp visų apskrities savivaldybių. Analizuojant 2014–2018 m. duomenis, matyti, kad darbo užmokestis Skuodo rajono savivaldybėje augo 30,4 proc. (šalyje tuo pačiu laikotarpiu darbo užmokestis augo 36,4 proc., o Klaipėdos apskrityje – 35,0 proc.).

2 pav. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2014–2018 m., EUR

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Skuodo rajono savivaldybėje, Klaipėdos apskrityje ir šalyje registruotų bedarbių skaičius 2014–2018 m. mažėjo: šalyje registruotų bedarbių skaičius sumažėjo 15,3 proc., Klaipėdos apskrityje – 17,5 proc. Sparčiausiai Klaipėdos apskrityje registruotų bedarbių skaičius mažėjo Skuodo rajono savivaldybėje, net 57,1 proc., ir buvo didesnis nei Klaipėdos apskrities ar šalies registruotų bedarbių mažėjimo rodikliai.

6 lentelė. Registruotų bedarbių skaičius 2014–2018 m., tūkst.

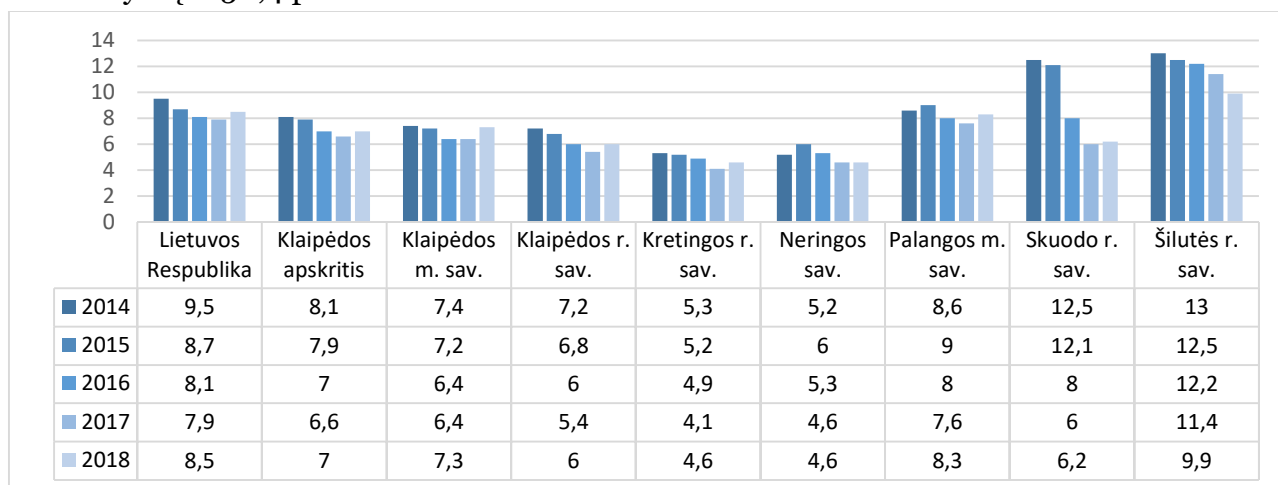
Administracinė teritorija	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc., lyginant 2014 ir 2018 m. duomenis
Lietuvos Respublika	173,0	158,2	144,9	139,6	148,6	–15,3
Klaipėdos apskritis	16,6	16,1	14,1	13,1	13,7	–17,5
Klaipėdos m. sav.	7,2	7,0	6,0	6,0	6,6	–8,3
Klaipėdos r. sav.	2,4	2,3	2,0	1,9	2,1	–12,5

Kretingos r. sav.	1,3	1,3	1,2	1,0	1,1	–15,4
Neringos sav.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0
Palangos m. sav.	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0
Skuodo r. sav.	1,4	1,3	0,9	0,36	0,6	–57,1

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Registruotų bedarbių skaičiaus mažėjimas iš dalies nulemtas gyventojų skaičiaus mažėjimo, todėl patikimesnis rodiklis, atspindintis užimtumo situaciją, yra registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (nedarbo lygis). 2014–2018 m. nedarbo lygis šalyje mažėjo 10,5 proc., o Klaipėdos apskrityje – 13,6 proc. Skuodo rajono savivaldybėje nedarbo lygis 2014–2018 m. mažėjo sparčiausiai iš visų Klaipėdos rajono savivaldybių – 50,4 proc.

3 pav. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (nedarbo lygis) 2014–2018 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Remiantis Užimtumo tarnybos duomenimis, 2018 m. didžiausią bedarbių dalį Skuodo rajono savivaldybėje sudarė paslaugų srities specialistai (57 proc.), besiverčiantys kita veikla (13,8 proc.), pramonės darbuotojai (9,24 proc.), žemės ūkio, medžioklės ir miškininkystės (7,2 proc.), statybų (6,8 proc.) sričių darbuotojai. 5,5 proc. bedarbių Skuodo rajono savivaldybėje sudarė niekur nedirbę asmenys.

2018 m. Skuodo rajono savivaldybėje registruotos 963 laisvos darbo vietos. 2014–2018 m. laikotarpiu laisvų registruotų darbo vietų skaičius kito netolygiai: 2014–2015 m. sumažėjo 17,5 proc., nuo 2015 m. ėmė augti ir per ketverius metus padidėjo 23,5 proc.

Įdarbintų asmenų skaičius Skuodo rajono savivaldybėje 2018 m. buvo 869, arba 13,8 proc. mažesnis nei 2014 m. Lyginant 2014 ir 2018 m. duomenis, pagal terminuotas darbo sutartis įdarbintų asmenų sumažėjo 44,9 proc., pagal neterminuotas – 3,8 proc. Vienos iš pagrindinių šio rodiklio priežasčių – darbingo amžiaus gyventojų emigracija, išvykimas gyventi į kitus miestus, gyventojų senėjimas.

7 lentelė. Darbo jėgos pasiūla, paklausa ir įdarbinimas Skuodo rajono savivaldybėje 2014–2018 m.

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc., lyginant 2014 ir 2018 m. duomenis
Registruotų laisvų darbo vietų	946	780	857	910	963	1,8
Įdarbinta asmenų, iš jų:	1 008	1 120	1 419	1 078	869	–13,8
- pagal neterminuotas darbo sutartis	763	860	1 182	864	734	–3,8
- pagal terminuotas darbo sutartis	245	260	237	214	135	–44,9
Bedarbių veikla pagal lengvatinį verslo liudijimą	109	194	159	204	151	38,5

Šaltinis: Užimtumo tarnyba.

Gyventojų, kurie pradėjo vykdyti veiklą pagal lengvatinius verslo liudijimus, skaičius Skuodo rajono savivaldybėje 2014–2018 m. kito netolygiai. Lyginant 2014 ir 2018 m. duomenis, asmenų skaičius išaugo 38,5 proc.

Pagal aktyvios darbo rinkos politikos priemones¹, Skuodo rajono savivaldybėje 2014–2018 m. laikotarpiu buvo įdarbinta 3 850 gyventojų. Kasmet įdarbintųjų pagal šias priemones skaičius mažėjo. Lyginant 2014 ir 2018 m. duomenis, matyti, kad 2018 m. pagal aktyvios darbo rinkos politikos priemones buvo įdarbinta 66,9 proc. mažiau gyventojų. Aktyvios darbo rinkos politikos priemonėmis siekiama padėti darbo ieškantiems asmenims padidinti jų užimtumo galimybes ir derinti darbo pasiūlą ir paklausą. Priemonės gali būti parama mokymuisi, judumui, remiamasis įdarbinimas, parama darbo vietoms steigti. Įdarbinimo rodiklio pagal aktyvios darbo rinkos politikos priemonės sumažėjimas gali būti siejamas su jaunimo, baigusio bendrojo ugdymo įstaigas, išvykimu iš rajono, bendru gyventojų senėjimo rodikliu.

1.3. Viešasis valdymas

Teisinė bazė. Skuodo rajono savivaldybė savo veiklą organizuoja vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos, Valstybės tarnybos, Viešojo administravimo įstatymais, Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, Lietuvos Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, teisės aktais ir vidaus dokumentais: Skuodo rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Skuodo rajono savivaldybės administracijos nuostatais ir kitais savivaldos institucijų veiklą reglamentuojančiais dokumentais.

Organizacinė struktūra. Skuodo rajono savivaldybės atstovaujamoji institucija yra savivaldybės taryba (toliau – Taryba), kuriai vadovauja Meras, turintis vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas, vykdomoji institucija – Administracijos

¹ Vadovaujantis Užimtumo tarnyba, aktyvios darbo rinkos politikos priemonės – darbo politikos priemonės, kuriomis siekiama padėti darbo ieškantiems asmenims padidinti jų užimtumo galimybes ir derinti darbo pasiūlą ir paklausą (LT užimtumo rėmimo įstatymo 2 str. 1 d.).

direktorius, turintis viešojo administravimo teises ir pareigas. Šios savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teisės įgyvendinimą.

Savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės administracijos direktorius (vykdomosios institucijos), kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybės tarybos įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys.

Taryba. Skuodo rajono savivaldybės taryba yra kolegiali atstovaujamoji institucija, kuri įgyvendina savivaldos teisę ir turi įgaliojimus svarstyti, priimti daugumą svarbių sprendimų, turinčių įtakos vietos bendruomenės gyvenimui. Savivaldybės taryba susideda iš 21 įstatymų nustatyta tvarka demokratiškai išrinkto savivaldybės bendruomenės atstovo. Tarybai teikiamiems klausimams preliminarai nagrinėti ir išvadoms bei pasiūlymams teikti savivaldybės taryboje sudaromi komitetai. Savivaldybėje sudaryti 5 Skuodo rajono savivaldybės tarybos komitetai:

- Ekonomikos, ūkio ir verslo komitetas (išsamios diskusijos ir priimami sprendimai dažniausiai yra susiję su savivaldybės biudžeto paskirstymu, mokesčiais, paslaugų kainomis);
- Švietimo, kultūros ir sporto komitetas (diskusijos ir priimami sprendimai dažniausiai yra susiję su turizmu, švietimo sistemos pokyčiais, švietimo įstaigų veikla, kultūros srities reikalais);
- Kaimo reikalų komitetas (diskusijų ir sprendimų priėmimo sritys: melioracija, kelių priežiūra, kelių eismo taisyklės, vandentvarka);
- Sveikatos apsaugos ir socialinių reikalų komitetas (diskusijos ir priimami sprendimai dažniausiai yra susiję su socialinės apsaugos sistema, kuri apima 8 socialinės rizikos grupes: liga, neįgalumas, senatvė, našlystė, šeima ir vaikai, nedarbas, būstas, socialinė atskirtis);
- Kontrolės komitetas (diskusijų ir sprendimų priėmimo sritys: ilgalaikės paskolos, lėšų paskirstymas, finansiniai auditai, techninė priežiūra, finansiniai veiklos rezultatai).

Skuodo rajono savivaldybės taryba vienintelė Lietuvoje savo darbo reglamente įteisino žemaitišką tarmę, kuria kalbama Tarybos posėdžių metu.

Meras yra politikas, atliekantis realias arba simbolines vykdomosios valdžios vadovo funkcijas savivaldos objekte. Iki 2014 m. Lietuvoje vietos savivaldos merą slaptu balsavimu išrinkdavo savivaldybės taryba, ji galėjo merą ir atleisti iš pareigų. Nuo 2015 m. Lietuvoje savivaldybių merai pradėti rinkti tiesiogiai. Skuodo rajono savivaldybės 2020–2025 m. strateginio plėtros plano rengimo metu Skuodo rajono savivaldybės meru buvo Petras Pušinskas.

Administracija. Skuodo rajono savivaldybės administracijos struktūra:

- Administracijos direktorius;
- Administracijos direktoriaus pavaduotojas;
- Administracijos struktūriniai padaliniai: Buhalterinės apskaitos skyrius, Centralizuoto vidaus audito tarnyba, Finansų skyrius, Socialinės paramos skyrius, Švietimo,

kultūros ir sporto skyrius, Teisės, personalo ir dokumentų valdymo skyrius, Vietinio ūkio ir investicijų skyrius, Žemės ūkio skyrius;

- Administracijos struktūriniai teritoriniai padaliniai: Aleksandrijos, Barstyčių, Ylakių, Lenkimų, Mosėdžio, Notėnų, Skuodo, Skuodo miesto ir Šačių seniūnijos.

Žmogiškieji ištekliai. 2019 m. duomenimis, Savivaldybės administracijoje yra 147,25 patvirtintos pareigybės (2016 m. buvo 171,5), iš jų 80 yra valstybės tarnautojai, 67,25 dirba pagal darbo sutartis.

Valstybės tarnautojai pagal poreikį siunčiami į mokymus ir į kvalifikacijos tobulinimo kursus. Savivaldybės administracijos duomenimis, kai kurie specialistai (apie 50 proc. darbuotojų) kvalifikaciją kelia reguliariai, kasmet dalyvauja mokymuose ar seminaruose. Yra ir darbuotojų, kurie turi reikiamą išsilavinimą, tačiau jiems trūksta žinių ar įgūdžių atlikti tam tikrus darbus. Siekiant užtikrinti sėkmingą ir efektyvų mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo procesą institucijoje, turėtų būti sistemiškai nustatomi mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo poreikiai bei tikslai, tinkamai įgyvendinamos ir nuolat vertinamos mokomosios programos. Planuojant valstybės tarnautojų mokymą, jų kvalifikacijos tobulinimą, pirmiausia reikėtų įvertinti tiesioginių vadovų personalo skyriui pateiktus duomenis apie mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo poreikius. Mokymo poreikis reiškia kompetencijos stoką, kuri yra panaikinama mokantis.

Korupcijos prevencija. Skuodo rajono savivaldybėje aktyviai vykdoma korupcijos prevencija. Savivaldybės taryba patvirtino Skuodo rajono savivaldybės 2018–2020 m. korupcijos prevencijos programą ir priemonių planą, kuriame numatyta 19 priemonių. Programos pagrindinis tikslas – stiprinti korupcijos prevenciją ir kontrolę Savivaldybės administracijoje ir savivaldybės įstaigose, padidinti skaidrumą, atvirumą, mažinti sąlygas, skatinančias korupcijos atsiradimą. Programos priemonių plano vykdymą kontroliuoja Meras ir Antikorupcijos komisija.

Administracinės našos mažinimo priemonės yra numatytos Skuodo rajono savivaldybės strateginiuose dokumentuose, Administracinės našos mažinimo 2018–2019 m. priemonių plane. Remiantis Skuodo rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginio plėtros plano 2018 m. ataskaita, administracinės našos priemonės taikomos nepakankamai efektyviai. Gyventojai ir verslas per mažai naudojami e. paslaugomis, mažai atliekama gyventojų nuomonių tyrimų. Remiantis 2019 m. pradžioje atlikto 2018 m. II pusmečio vidaus audito duomenimis, savivaldybėje įvykdytos priemonės, leidžiančios elektroniniu būdu teikti prašymus dėl vaikų priėmimo į švietimo įstaigas, vykdančias ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, taip pat yra sudarytos galimybės fiziniams ir juridiniams asmenims gauti viešojo nuomos konkurso sąlygas ir dokumentus elektroniniu būdu, teikiamos kitos elektroninės paslaugos. Savivaldybėje nuolat vykdoma informacijos sklaida apie savivaldybės teikiamas elektronines paslaugas, gyventojai aktyviai skatinami jomis naudotis. Taip pat patys savivaldybės darbuotojai skatinami naudotis „E. pristatymas“ sistemos integracijos galimybėmis DVS sistemoje ir viešai publikuoti teikiamą informaciją interneto svetainėje.

Savivaldybės veiklos organizavimas. Atsižvelgiant į 2019 m. Klaipėdos regiono savivaldybių bendrai parengtos specializacijos išgryninimo studijos rezultatus, prioritetinės savivaldybės vystymo kryptys – turizmo ir žemės ūkio plėtra. Savivaldybėje veikla planuojama remiantis strateginio planavimo dokumentais, t. y. strateginiu plėtros

planu ir strateginiu veiklos planu. Strateginį veiklos planą sudaro 6 įvairius savivaldybės veiklos sektorius apimančios programos:

- Ugdyimo kokybės ir mokymosi aplinkos užtikrinimo programa,
- Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo programa,
- Kultūros ir turizmo, sporto, jaunimo ir bendruomenių veiklos aktyvinimo programa,
- Savivaldybės valdymo ir pagrindinių funkcijų vykdymo programa,
- Tvarios ir saugios aplinkos apsaugos, verslo ir žemės ūkio plėtros programa,
- Infrastruktūros ir investicijų plėtros programa.

Siekama, kad Skuodo rajono savivaldybės vykdoma veikla būtų skaidri, orientuota į rezultatus, Tarybos ir Administracijos darbas vyktų sklandžiai siekiant bendrų tikslų. Visuomenė turėtų labiau įsitraukti į savivaldybės institucijų valdymo procesą, bendruomeninės organizacijos turėtų tapti aktyvesnės, iniciatyvesnės. Savivaldybės institucijų ir darbuotojų kompetencijos turėtų būti didinamos, o administracinė našta verslui ir gyventojams mažinama. Teikiamų viešųjų paslaugų pasiūlą reikėtų didinti skatinant privačių verslų kūrimąsi, įvairių paslaugų teikėjų pritraukimą į Skuodo rajoną.

1.4. Tarptautinis bendradarbiavimas

Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginiame veiklos plane numatyta skatinti tarprajoninį ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą socialinėje, ekonominėje, kultūrinėje, sportinėje ir turizmo srityse, kurti palankias sąlygas įmonių, organizacijų bendravimui ir keitimuisi patirtimi su kitų rajonų ir šalių organizacijomis.

Skuodo rajono savivaldybė yra užmezgusi partnerystės ryšius su Ukrainos Chorošovo ir Voznesensko savivaldybėmis, Lenkijos Pucko ir Ożyšo (*Orzysz*) savivaldybėmis, Chakasijos Respublikos Askizo savivaldybe, Latvijos Priekulės, Gruobinės ir Aizputės savivaldybėmis. Artimiausiu metu planuojama pasirašyti bendradarbiavimo sutartį su Vokietijos Kalvo (*Calw*) savivaldybe.

1.5. NVO ir VVG veikla

Nevyriausybinių organizacijų – nuo valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų nepriklausomas savanoriškumo pagrindais visuomenės ar jos grupės naudai veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra politinės valdžios siekimas arba vien tik religijos tikslų įgyvendinimas. Valstybė ar savivaldybė, juridinis asmuo, kurio visuotiniame dalyvių susirinkime valstybė ar savivaldybė turi daugiau kaip 1/3 balsų, negali turėti daugiau kaip 1/3 balsų nevyriausybinių organizacijos visuotiniame dalyvių susirinkime. Prie NVO priskiriamos asociacijos, labdaros ir paramos fondai bei dauguma viešųjų organizacijų.

Remiantis savivaldybės interneto svetainėje pateiktais duomenimis (atnaujinta 2019 m. balandžio 3 d.), Skuodo rajono savivaldybėje veikia 46 nevyriausybinių organizacijos.

Nevyriausybinių organizacijos (NVO)	
Sveikatos priežiūros ir socialinės apsaugos NVO: Skuodo rajono neįgalųjų draugija, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Skuodo rajono filialas, Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Skuodo viltis“, Skuodo rajono socialinių darbuotojų asociacija.	4
Jaunimo organizacijos: Skuodo rajono Mosėdžio gimnazijos Valančiukų kuopa, Skuodo jaunimo centras, Lietuvos socialdemokratinio jaunimo Skuodo skyrius, Jaunųjų konservatorių lyga Skuodo filialas.	4
Sporto ir laisvalaikio NVO: Sporto ir turizmo klubas „Skuodo luotas“, Skuodo rankų lenkimo sporto klubas, Skuodo metikų sporto klubas „Šata“, Sporto klubas „Iššūkis“, Dziudo sporto klubas „Randori“, Skuodo vaikų dviratininkų klubas „Sportūna“, Skuodo technikos sporto klubas, Sporto klubas „Senamiests“, Sporto klubas „Barstuva“, Skuodo teniso klubas.	8
Kultūros NVO: Skuodo žemaičių draugija, Skuodo literatų klubas, Lietuvos tautodailininkų sąjungos Žemaitijos skyriaus Skuodo tautodailininkų sekcija.	3
Medžiotojai: Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos Skuodo medžiotojų skyrius, Skuodo medžiotojų klubas, Skuodo medžiotojų klubas „Pušynas“, Skuodo rajono medžiotojų klubas „Aidas“, Skuodo rajono medžiotojų klubas „Gilzė“, Skuodo rajono medžiotojų klubas „Špitolė“, Skuodo rajono medžiotojų klubas „Šilas“, Skuodo rajono Aleksandrijos medžiotojų klubas, Skuodo rajono Ylakių medžiotojų klubas, Skuodo rajono Mosėdžio medžiotojų klubas.	10
Kitos NVO: Skuodo savivaldybės vaikų ir moksleivių tėvų asociacija, Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos Skuodo skyrius, Skuodo Švento Juozapo ateitininkų kuopa, Mosėdžio gamtininkų bendrija, Lietuvos pensininkų sąjungos „Bočiai“ Skuodo rajono bendrija, Mosėdžio moterų asociacija „Ognelė“, Lietuvos kraštotyros draugijos Skuodo skyrius, Skuodo bitininkų draugija „Meduvė“, Lietuvos Žemdirbių asociacijos Skuodo skyrius, Lietuvos ūkininkų sąjungos Skuodo skyrius, Lietuvos šeimos ūkininkų sąjungos Skuodo skyrius, Skuodo rajono verslininkų asociacija, Skuodo savišvietos klubas.	14
Kaimo bendruomenės	
Kaimo bendruomenės: Aleksandrijos kaimo bendruomenė, Apuolės bendruomenės centras, Gėsalų bendruomenė, Barstyčių seniūnijos kaimų bendruomenė, Ylakių seniūnijos kaimų bendruomenė, Nausėdų kaimo bendruomenė, Vižančių kaimo bendruomenė, Lenkimų seniūnijos bendruomenė, Mosėdžio seniūnijos kaimų bendruomenė, Šauklių kaimo bendruomenė, Šatraminių kaimo bendruomenė, Notėnų kaimo bendruomenė,	27

Šliktinės kaimo bendruomenė, Luknės kaimo bendruomenė, Didžiųjų Rūšupių kaimo bendruomenė, Rukų kaimo bendruomenė, Narvydžių kaimo bendruomenė, Daukšių kaimo bendruomenė, Puodkalių kaimo bendruomenė, Šačių kaimo bendruomenė, Kulų kaimo bendruomenė, Mosėdžio miestelio bendruomenė, Užduobės kaimo bendruomenė, Pašilės kaimo bendruomenė, asociacija „Krakių žiburiai“, Skuodo krašto bendruomenė, Baidotų kaimo bendruomenė	
--	--

Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginiame veiklos plane numatyta skatinti bendruomenių ir nevyriausybinį organizacijų veiklą kuriant palankias sąlygas ir panaudojant ES struktūrinių ir kitų fondų lėšas, gerinti kultūros, sporto ir nevyriausybinį organizacijų veiklos sąlygas. Bendruomenių ir nevyriausybinį organizacijų skatinimui skiriama 2 proc. III programos lėšų, arba 27,5 tūkst. Eur. NVO skatinamos ir aktyvinamos prisidedant prie vietos plėtros projektų finansavimo, organizuojant kultūros plėtros projektų konkursus, iš dalies finansuojant religinių bendruomenių iniciatyvas.

Skuodo rajono savivaldybės teritorijoje veikia 2 vietos veiklos grupės (toliau – VVG): Skuodo VVG ir Skuodo miesto VVG.

Skuodo VVG įkurta 2007 m. Numatyta VVG veiklos teritorija – Skuodo rajono savivaldybė, išskyrus Skuodo miestą. Svarbiausias Skuodo VVG veiklos tikslas – kaimo vietovių ekonominės ir socialinės gerovės kėlimas. Skuodo VVG siekia stiprinti partnerystę tarp įvairių kaime veikiančių sektorių: kaimo bendruomenių ir kitų NVO, verslo bei vietos valdžios, siekiant darnios kaimo plėtros, informuoti kaimo gyventojus apie 2014–2020 m. kaimo plėtros programos teikiamas finansines galimybes ir skatinti kaimo gyventojų verslumą, iniciatyvas kurti patrauklesnę gyvenamąją aplinką, ugdyti jų gebėjimus rengti projektus ir juos įgyvendinti.

Nuo 2016 m. Skuodo VVG įgyvendina Skuodo vietos veiklos grupės 2016–2023 m. vietos plėtros strategiją, kurios vizija iki 2023 m. – Skuodo rajonas, išsaugojęs savitumą ir tautiškas tradicijas, puoselėjantis garbių šio krašto žmonių kurtas ir propaguotas vertybes: išsaugotas natūralus kraštovaizdis, nuolat tvarkoma ir gražinama gyvenamoji aplinka, puoselėjama žemaičių kalba, tradicijos, papročiai ir šventės. Glaudus vietos gyventojų bendradarbiavimas su ūkininkais, verslininkais ir vietos valdžia, kuriantis ekonomiškai klestintį kraštą ir skatinantis jaunų žmonių norą čia gyventi ir dirbti. Didėjantis kaimo gyventojų verslumas, auganti ekonomika ir mažėjantis nedarbas.

Visa Skuodo VVG parengtos vietos plėtros strategijos įgyvendinimui skirta paramos suma – 1 667 306 Eur. Iš šios sumos 1 333 845 Eur skiriami vietos projektams įgyvendinti.

Skuodo miesto VVG įsteigta 2015 m. Veiklos teritorija – Skuodo miestas. Skuodo miesto VVG siekia telkti suinteresuotų vietos valdžios, verslo, nevyriausybinį ir kitų įstaigų bei organizacijų pastangas ieškant tinkamiausių sprendimų miesto ekonominei ir socialinei gerovei kelti.

Nuo 2016 m. Skuodo VVG vykdo Skuodo miesto 2016–2022 m. vietos plėtros strategiją. Skuodo miesto vietos plėtros strategija skirta spręsti nedarbo ir socialinės atskirties problemas bei didinti bendruomenių socialinę integraciją, pasitelkiant bendruomenių, nevyriausybinį organizacijų, verslo ir vietos valdžios ryšius. Susitelkimas į socialinės integracijos didinimą, sujungiant skirtingus sektorius, prisidės prie neigiamų

Skuodo miesto socialinių ir ekonominių tendencijų mažėjimo. Skuodo miesto vietos plėtros strategijos rengėjas – Skuodo miesto vietos veiklos grupė.

Strategijai įgyvendinti skirta 919 900 Eur. Iš šios sumos 806 600 Eur skiriama vietos projektams įgyvendinti.

2. SOCIALINĖ APLINKA

2.1. Švietimas

Savivaldybėje švietimo paslaugas teikia 6 bendrojo ugdymo mokyklos, 3 vaikų lopšeliai-darželiai, 2 neformaliojo švietimo įstaigos ir 1 profesinio mokymo įstaiga, kuri vykdo ir vidurinio bendrojo ugdymo programą. Priešmokyklinio ugdymo grupės įsteigtos Barstyčių pagrindinėje mokykloje, Mosėdžio gimnazijoje, Ylakių ir Skuodo vaikų lopšeliuose-darželiuose, Aleksandrijos pagrindinėje mokykloje, Skuodo Bartuvos progimnazijoje, Bartuvos progimnazijos Lenkimų Simono Daukanto mokyklos-daugiafunkcio centro skyriuje. Skuodo Bartuvos progimnazijoje yra specialiosios (lavinamosios) klasės mokiniams, turintiems kompleksinių negalių, kurių derinio dalis yra intelekto sutrikimas, ir turintiems vidutinį, žymų ir labai žymų intelekto sutrikimą².

8 lentelė. Švietimo įstaigos Skuodo rajono savivaldybėje.

Ugdymo įstaigos tipas (skaičius)	Pavadinimas	Ugdytinių skaičius (bendrojo ugdymo/priešmokyklinio ugdymo)				
		2015–2016 m.	2016–2017 m.	2017–2018 m.	2018–2019 m.	2019–2020 m.
Lopšeliai-darželiai						
Lopšeliai-darželiai (3)	Skuodo vaikų lopšelis-darželis	197/58	224/60	247/55	250/62	266/51
	Mosėdžio vaikų lopšelis-darželis	65	65	67	70	68
	Ylakių vaikų lopšelis-darželis	40/24	43/11	48/15	50/20	51/23
	Barstyčių pagrindinė mokykla	–/5	12/3	15/4	15/6	16/5
	Šačių pagrindinė mokykla	7/6	7/5	6/2	–	–
	Lenkimų Simono Daukanto mokykla-daugiafunkcis centras (nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. – Bartuvos progimnazijos Lenkimų Simono Daukanto mokyklos-daugiafunkcio centro skyrius)	14	12/6	12/5	9/5	11/5

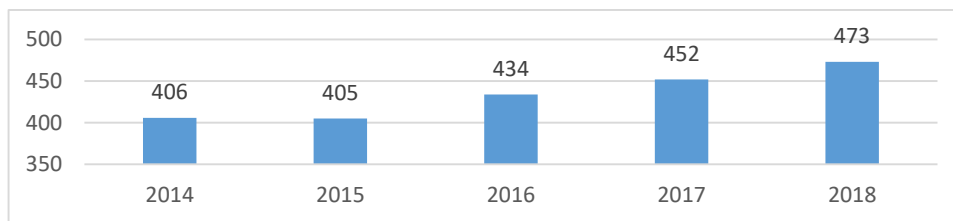
² Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginis veiklos planas. Patvirtintas 2019 m. vasario 28 d. sprendimu Nr. T9-20.

	Aleksandrijos pagrindinė mokykla	–/10	–/10	–/4	–/8	2/4
Bendrojo ugdymo mokyklos						
Gimnazija ar progimnazija (4)	Skuodo P. Žadeikio gimnazija	384	326	296	307	294
	Mosėdžio gimnazija	354/23	351/23	324/24	344/25	335/23
	Ylakių gimnazija	392	353	336	303	272
	Bartuvos progimnazija	584/15	588/6	564/11	544/14	543/9
Pagrindinė mokykla (2)	Aleksandrijos pagrindinė mokykla	79/10	74/10	63/4	55/8	63/4
	Barstyčių pagrindinė mokykla	109/5	98/3	88/4	64/6	69/5
	Šačių pagrindinė mokykla	48/6	59/5	53/2	–	–
Mokykla-daugiafunkcis centras (1)	Lenkimų Simono Daukanto mokykla-daugiafunkcis centras (nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. – Bartuvos progimnazijos Lenkimų Simono Daukanto mokyklos-daugiafunkcio centro skyrius)	93	58/6	61/5	16/5	19/5
Neformalusis ugdymas						
Neformali ojo ugdymo įstaigos (2)	Skuodo meno mokykla	276	304	325	284	311
	Skuodo rajono savivaldybės kūno kultūros ir sporto centras	161	157	159	148	184
Profesinio mokymo įstaigos						
Profesinio mokymo įstaiga, vykdanči ir bendrojo ugdymo programą (1)	Skuodo amatų ir paslaugų mokykla	165	162	146	124	135

Šaltinis: Skuodo rajono savivaldybės administracijos informacija.

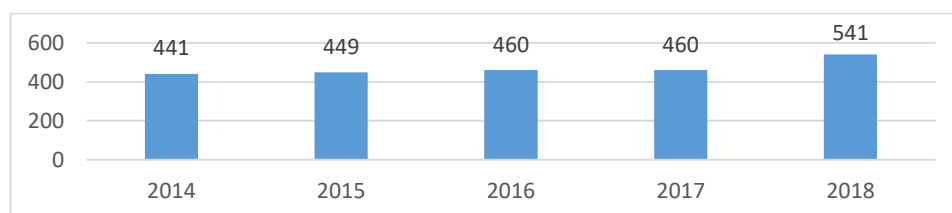
Ikimokyklinis ugdymas. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius Skuodo rajono savivaldybėje yra stabilus – veikia 3 ugdymo įstaigos. Pastaraisiais metais pastebimas šių įstaigų auklėtinių skaičiaus didėjimas – nuo 406 auklėtinių 2014 m. iki 473 auklėtinių 2018 m.

4 pav. Ikimokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2014–2017 m. vietų ikimokyklinio ugdymo įstaigose padaugėjo, o nuo 2018 m. darželiuose įkurta dar 81 vieta. Iš viso Skuodo rajono savivaldybėje 2018 m. buvo paruošta 541 vieta ikimokyklinio ugdymo auklėtiniams.

5 pav. Vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Lyginant vietų skaičių, tenkantį 100 vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas Klaipėdos regione, reikia pastebėti, kad Skuodo rajono savivaldybė skaičiumi neišsiskiria iš kitų savivaldybių. 2018 m. daugiausiai vietų, tenkančių 100 vaikų, buvo Neringos ir Skuodo rajono savivaldybėse, mažiausiai – Klaipėdos miesto ir rajono savivaldybėse.

9 lentelė. Vietų skaičius, tenkantis 100-ai vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas

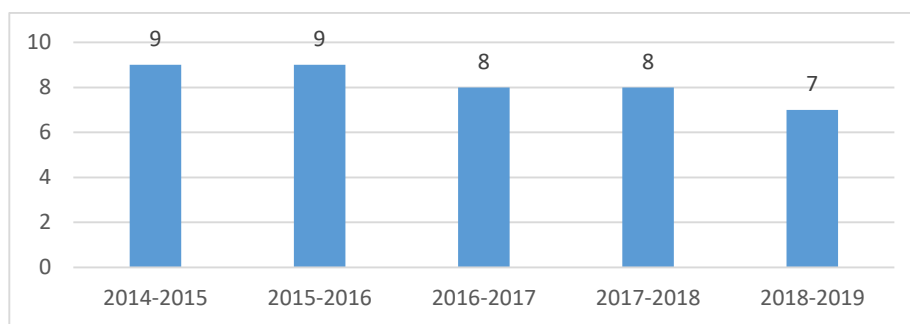
	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Klaipėdos apskritis	105	106	107	109	108
Klaipėdos m. sav.	101	105	106	107	107
Klaipėdos r. sav.	110	106	108	108	106
Kretingos r. sav.	104	105	109	114	113
Neringos sav.	146	144	159	154	152
Palangos m. sav.	108	109	109	113	112
Skuodo r. sav.	109	111	106	102	114
Šilutės r. sav.	115	111	108	113	109

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Vaikų lopšelių-darželių paslaugų prieinamumas savivaldybėje yra pakankamai geras – jei ir susidaro eilės, tai jos trumpalaikės. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose įgyvendinami ir įvairūs projektai, didinantys įstaigų patrauklumą ir ugdymo prieinamumą.

Bendrasis ugdymas. 2016 m. balandžio 28 d. Tarybos sprendimu Nr. T9-64 patvirtintas Skuodo rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016–2020 m. bendrasis planas. Plano tikslas – sudaryti sąlygas plėtoti geros kokybės privalomąjį ir visuotinį švietimą taip, kad veiktų darni, nuolat atsinaujinanti, užtikrinanti programų įvairovę, jų prieinamumą švietimo sistema už savivaldybei tinkamą kainą. Plane buvo išanalizuota rajono mokyklų situacija. 2011 m. rajone veikė 12 bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose mokinių skaičius kasmet mažėjo. 2011–2019 m. buvo uždarytos šios mokyklos: Šačių pagrindinė mokykla, Daukšių pagrindinė mokykla (skyrius), Pašilės pagrindinė mokykla, Notėnų pagrindinė mokykla, Skuodo pradinė mokykla. Mokiniai perkelti į netoliese esančias mokyklas ir organizuojamas jų pavėžėjimas. Lenkimų Simono Daukanto mokykla-daugiafunkcis centras nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. tapo Skuodo Bartuvos progimnazijos Lenkimų Simono Daukanto mokyklos-daugiafunkcio centro skyriumi. Mokinių vežimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašas nustato mokinių nemokamo vežimo organizavimą į Skuodo rajono bendrojo ugdymo mokyklas, profesinio mokymo ir neformaliojo vaikų švietimo įstaigas visuomeniniu transportu mokinio pažymėjime nurodytu maršrutu, mokykliniu autobusu ar kitu transportu ir važiavimo išlaidų kompensavimą.

6 pav. Bendrojo ugdymo įstaigų skaičiaus kaita

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Mažėjantį mokyklų skaičių lėmė kasmet mažėjantis mokinių skaičius. 2018 m. buvo 1 633 mokiniai, o tai 609 mokiniiais mažiau nei 2014 m. Vertinant Klaipėdos apskrities savivaldybių duomenis, reikia pastebėti, kad mokinių skaičiaus augimas pastebimas Klaipėdos miesto ir rajono savivaldybėse, kitose savivaldybėse mokinių skaičius kasmet mažėja (Kretingos r. sav., Šilutės r. sav.) arba kinta nežymiai (Palangos m. sav., Neringos sav.). Bendras Klaipėdos apskrityje besimokančių mokinių bendrojo ugdymo įstaigose skaičius kasmet didėja.

10 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai.

Savivaldybė	2014–2015 m.	2015–2016 m.	2016–2017 m.	2017–2018 m.	2018–2019 m.
Klaipėdos apskritis	38 293	37 650	37 698	37 723	37 711
Klaipėdos m. sav.	18 679	18 766	19 248	19 644	19 927
Klaipėdos r. sav.	4 877	4 872	4 894	4 927	4 955

Kretingos r. sav.	5 044	4 859	4 755	4 679	4 638
Neringos sav.	152	144	143	129	136
Palangos m. sav.	1 748	1 750	1 728	1 747	1 785
Skuodo r. sav.	2 242	2 057	1 883	1 754	1 633
Šilutės r. sav.	5 551	5 202	5 047	4 843	4 637

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Mažėjantys bendrojo ugdymo įstaigų ir mokinių skaičiai lėmė ir šių mokyklų mokytojų ir vadovų skaičiaus mažėjimą. 2018–2019 m. iš viso bendrojo ugdymo įstaigose Skuodo rajone dirbo 166 mokytojai ir vadovai (apie 85 proc. moterų ir apie 15 proc. vyrų).

Artimiausiais metais tikėtinas įvairių ugdymo įstaigų mokytojų trūkumas – reikės pradinių klasių, technologijų, istorijos, fizikos, chemijos, rusų kalbos, matematikos ir kt. dalykų mokytojų. Problema ta, kad jauni specialistai retai keliai į rajoną, juos sudėtinga pritraukti. Dėl šios priežasties yra parengta Jaunimo ir jaunų šeimų motyvavimo programa, kurioje numatyta skatinti jaunos žmonės persikvalifikuoti, baigus mokslus atvykti dirbti į Skuodą iš dalies kompensuojant mokymosi išlaidas, skiriant vienkartinę įsikūrimo išlaidas ir pan.

11 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų ir vadovų kaita.

	Iš viso	Vyrai	Moterys
2018–2019 m.	166	25	141
2017–2018 m.	197	33	164
2016–2017 m.	208	36	172
2015–2016 m.	234	39	195
2014–2015 m.	226	39	187

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Kasmet mažėja ir bendrojo ugdymo mokyklose įgijusių išsilavinimą mokinių skaičius. Tai susiję su bendru mokinių skaičiaus mažėjimu savivaldybėje.

12 lentelė. Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai, įgiję išsilavinimą

			2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Igijo išsilavini mą	pagrindinį	iš viso	288	250	226	212	176
		vyrų	144	128	110	110	79
		moterų	144	122	116	102	97
	vidurinį	iš viso	199	192	191	142	140
		vyrų	99	79	83	63	58
		moterų	100	113	108	79	82
Neigijo išsilavini mo	pagrindinio	iš viso	3	4	4	2	3
		vyrų	2	1	3	2	2
		moterų	1	3	1	–	1
	vidurinio	iš viso	8	1	5	6	3
		vyrų	2	1	2	3	1
		moterų	6	–	3	3	2

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Skuodo rajone 2018–2019 m. buvo 128 mokyklinio amžiaus vaikai, kurie nesimokėančių mokykloje, skaičius siekė 128 (šitie vaikai su tėvais yra išvykę į užsienį ir ten lanko mokyklas). Klaipėdos apskrities savivaldybėse šie skaičiai kasmet kinta nežymiai.

13 lentelė. Mokyklinio amžiaus vaikai, nesimokantys mokykloje.

	2014– 2015 m.	2015– 2016 m.	2016– 2017 m.	2017– 2018 m.	2018– 2019 m.
Klaipėdos apskritis	2 336	2 444	2 747	2 524	2 535
Klaipėdos m. sav.	1 019	1 059	1 206	1 148	1 123
Klaipėdos r. sav.	395	416	460	366	372
Kretingos r. sav.	203	204	247	225	223
Neringos sav.	14	20	29	37	39
Palangos m. sav.	100	134	136	130	141
Skuodo r. sav.	101	111	136	125	128
Šilutės r. sav.	504	500	533	493	509

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Neformalusis švietimas. 2018 m. Skuodo rajone neformaliame ugdyme – Skuodo Meno mokykloje ir Skuodo rajono Kūno kultūros ir sporto centro veiklose dalyvaujančių moksleivių dalis siekė 24,4 proc. Šioje srityje taip pat pastebimas stabilus dalyvaujančių moksleivių skaičius. Tai siejama su siekiamybe save realizuoti per neformalias veiklas, nors mokinių skaičius mokyklose mažėja.

2019 m. Skuodo rajone vykdomos ir savivaldybės lėšomis finansuojamos 22 neformaliojo vaikų švietimo programos: 6 vasaros poilsio, 11 vaikų socializacijos bei 5 pilietinio ir tautinio ugdymo.

Nuo 2015 metų įgyvendinamas Europos Sąjungos lėšomis finansuojamas projektas „Neformaliojo vaikų švietimo paslaugų plėtra“. 2019 metais Skuodo rajone 25 vykdytojai (laisvieji mokytojai ir organizacijos) vykdo 27 NVŠ programas 32 vaikų grupėse. Šios veiklos nuolat kinta, taip užtikrinama neformalių veiklų įvairovė, atliepiami mokinių poreikiai.

Jaunimo organizacijos. Skuodo atviras jaunimo centras yra neformaliojo ugdymo įstaiga, kur kiekvienas jaunas žmogus gali atrasti ir išbandyti save įvairiose veiklose. Į centrą atėjęs jaunimas gali groti gitaromis, žaisti kompiuterinius žaidimus, mokytis fotografuoti, žaisti stalo žaidimus, biliardą, stalo futbolą ar užsiimti jam patinkančia kitokia veikla, kuri nėra draudžiama įstatymais. Centras vykdo įvairią projektinę veiklą, organizuoja seminarus, diskusijas, renginius, teikia individualias konsultacijas, informuoja jaunimą aktualiais klausimais, tarpininkauja ir atstovauja jaunimui, teikia mobiliąsias paslaugas, jeigu jaunuolis negali atvykti į centrą. Centre, Skuodo rajono savivaldybės administracijos duomenimis, lankosi apie 30 narių.

Dalyvaudami 2019 m. gyventojų nuomonės apie viešąsias paslaugas tyrime, gyventojai išskyrė keletą su atviro jaunimo centro darbo organizavimu susijusių problemų. Gyventojai kvestionavo įstaigos reikalingumą akcentuodami, kad centre nevyksta užimtumo veiklos, teikiamos paslaugos nepatrauklios, trūksta viešinimo apie organizuojamus renginius. Minėta, jog trūksta strategijos ir kryptingo veiklų organizavimo.

Savivaldybėje yra ir kitų jaunimo organizacijų – mokinių savivaldos organizacijos, registruotos ir dvi su politine veikla susijusios NVO – Jaunųjų konservatorių lygos Skuodo filialas (sudaro 24 nariai) ir Lietuvos socialdemokratinio jaunimo Skuodo skyrius (sudaro 20 narių). Religinės bendruomenės NVO – Skuodo Švento Juozapo ateitininkų kuopa (sudaro 50 narių). Kuopa įkurta 1994 m., vykdomos įvairios religinės veiklos (dalyvavimas mišiose, susirinkimuose, eisenose, giedojimas) ir kitos laisvalaikio veiklos (filmų vakarai, dalyvavimas stovyklose). Ateitininkai savo veiklą grindžia 5 principais: katalikiškumu, inteligentiškumu, visuomeniškumu, tautiškumu, šeimyniškumu. Veikia ir kitos su jaunimo pomėgiais susijusios grupės, pavyzdžiui, breikeriai, „bytbokseriai“, „brightlight“, muzikuojantys jaunuoliai.

Profesinis mokymas. Skuodo rajono savivaldybėje veikia profesinio mokymo švietimo įstaiga – Skuodo amatų ir paslaugų mokykla. Joje vykdoma ir vidurinio bendrojo ugdymo programa. Įstaigos steigėja nuo 2019 m. – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Skuodo rajono savivaldybės taryba 2018 m. gruodžio 20 d. sprendimu Nr. T9-231 nusprendė iš dalies finansuoti Skuodo amatų ir paslaugų mokyklos išlaidas.

Skuodo amatų ir paslaugų mokykloje 2018 m. mokėsi 124 mokiniai. Įprastai įstaigoje parengiama apie 58 specialistus, brandos atestatus per pastaruosius 5 metus vidutiniškai kasmet gavo 53 mokiniai (didžioji dalis atestatus gavo 2014 m.).

7 pav. Skuodo amatų ir paslaugų mokyklos rodikliai

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Profesinio ugdymo mokykloje gali mokytis ir specialybę įgyti mokiniai, baigę 10 arba 12 klasių. Galimos specialybės – kaimo turizmo organizatorius, kirpėjas, apdailininkas (statybininkas), technikos priežiūros verslo darbuotojas, stalius. Įstaigoje vykdomi vairavimo, traktorininkų ir ūkininkavimo pradmenų mokymai. Profesinio mokymo patirtis Skuode reikėtų stiprinti ir toliau, pristatyti jaunuoliams galimas įgyti profesijas ir darbo perspektyvas.

Egzaminų rezultatai. Valstybinių brandos egzaminų išlaikymo procentas 2019 m. Skuodo rajone buvo panašus kaip ir visoje Lietuvoje. Kiek prasčiau buvo išlaikyti matematikos ir informacinių technologijų egzaminai, iš viso nelaikyti vokiečių k., rusų k., prancūzų k. egzaminai. Geriau nei visoje Lietuvoje Skuodo rajono abiturientai išlaikė istorijos, fizikos, chemijos, anglų k., geografijos egzaminus. Vis dėlto išlaikytų egzaminų įvertinimo balais skalėje Skuodo rajone situacija kiek prastesnė nei visoje Lietuvoje.

14 lentelė. Valstybinių brandos egzaminų 2019 m. rezultatai

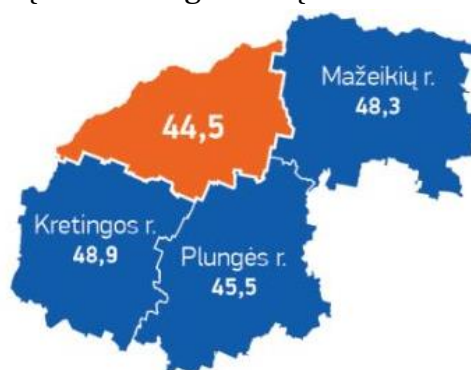
Egzaminai	Laikė valstybinį egzaminą	Įvertinimas balais							
		16–100		16–35		36–85		86–100	
		#	proc.	#	proc.	#	proc.	#	proc.
Visoje šalyje									
Lietuvių kalba ir literatūra	17 622	16 026	90,94	5 754	32,65	8 215	46,62	2 057	11,67
Užsienio kalba (anglų)	19 009	18 620	97,95	2 950	15,52	9 590	50,45	6 080	31,98
Matematika	16 059	1 3253	82,53	7 212	44,91	4 767	29,68	1 274	7,93
Istorija	8 354	8 260	98,87	2 977	35,64	4 799	57,45	484	5,79
Geografija	2 666	2 573	96,51	1 111	41,67	1 362	51,09	100	3,75
Fizika	2 341	2 270	96,97	824	35,2	1 177	50,28	269	11,49

Chemija	1 209	1 186	98,1	299	24,73	618	51,12	269	22,25
Biologija	5 554	5 424	97,66	1 865	33,58	2 817	50,72	742	13,36
Informacinės technologijos	2 437	2 361	96,88	882	36,19	846	34,71	633	25,97
Užsienio kalba (vokiečių)	76	75	98,68	6	7,89	31	40,79	38	50
Užsienio kalba (rusų)	1 592	1 589	99,81	66	4,15	632	39,7	891	55,97
Užsienio kalba (prancūzų)	17	17	100	2	11,76	9	52,94	6	35,29
Skuodo rajono savivaldybėje									
Lietuvių kalba ir literatūra	99	91	91,92	35	35,35	50	50,51	6	6,06
Užsienio kalba (anglų)	111	111	100	35	31,53	61	54,95	15	13,51
Matematika	98	76	77,55	57	58,16	18	18,37	1	1,02
Istorija	47	47	100	13	27,66	32	68,09	2	4,26
Geografija	21	19	90,48	9	42,86	10	47,62	0	0
Fizika	15	15	100	11	73,33	4	26,67	0	0
Chemija	3	3	100	2	66,67	1	33,33	0	0
Biologija	63	61	96,83	35	55,56	25	39,68	1	1,59
Informacinės technologijos	8	7	87,5	6	75	1	12,5	0	0

Šaltinis: Nacionalinis egzaminų centras.

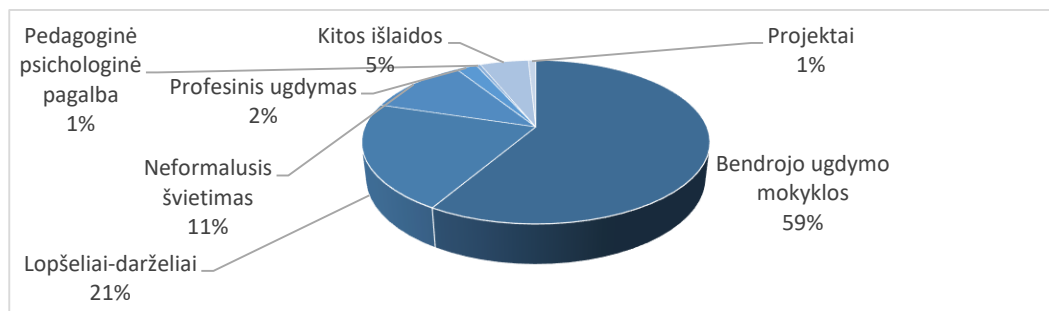
2018 m. Laisvosios rinkos instituto atlikto tyrimo metu paaiškėjo, kad, palyginti su kaimyninėmis savivaldybėmis (Mažeikių, Plungės ir Kretingos rajonų), Skuodo rajone gaunami prasčiausi valstybinių brandos egzaminų rezultatai.

8 pav. Valstybinių brandos egzaminų rezultatai Skuodo rajone ir kaimyninėse savivaldybėse 2018 m.

Šaltinis: Laisvosios rinkos institutas.

Bendra švietimo srities situacija. Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginiame veiklos plane (toliau – SVP 2019–2021 m.), 2019 m. švietimo sričiai iš viso numatyta skirti 36 proc. savivaldybės biudžeto lėšų (6 954,3 tūkst. eurų). Iš jų daugiausia skiriama bendrojo ugdymo mokykloms, kiek mažiau – lopšeliams-darželiams ir neformaliajam švietimui. Mažiausiai lėšų (1 proc.) skiriama projektams ir pedagoginei psichologinei pagalbai finansuoti.

9 pav. Švietimo sričiai skiriamų lėšų struktūra

Šaltinis: Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginis veiklos planas (2019-02-28, Nr. T9-20).

Nors skiriama savivaldybės biudžeto lėšų dalis švietimo sričiai yra gana didelė, skaičiuojama, kad nemažai lėšų švietimo įstaigoms dar trūksta. „Mokymo lėšų apskaičiavimo tvarkos apraše nurodyta, kad bazinis mokinių skaičius pradinėse klasėse yra 24 mokiniai, vyresnėse klasėse – 30 mokinių. Mokymo lėšų bendrojo ugdymo organizavimui Skuodo rajono bendrojo ugdymo mokyklose nepakanka, nes pagrindinėse mokyklose dalis klasių yra jungtinės arba jose mokosi mažesnis nei minimalus mokinių skaičius, todėl dalis mokymo išlaidų yra finansuojama savivaldybės biudžeto lėšomis. Visa tai sukelia įvairių problemų: prastėja paslaugų kokybė, t. y. siauriamos mokinių pasirinkimo galimybės, mažėja mokytojų darbo krūviai ir darbo užmokestis. Norint išspręsti problemą, reikėtų planuoti optimizuoti ugdymo įstaigų struktūrą.“³ Problema galėtų būti sprendžiama optimizuojant švietimo įstaigų tinklą savivaldybėje, ieškant alternatyvių finansavimo šaltinių. Teigiama, kad bendrojo ugdymo įstaigos geba pritraukti privačių lėšų įvairių projektų bendrajam finansavimui, tačiau lėšų paieškos investicijoms tradicijų dar nėra⁴.

Savivaldybėje be formalaus ir neformaliojo švietimo organizuojami ir įvairūs švietimo renginiai suaugusiesiems. Juos organizuoja Skuodo trečiojo amžiaus universitetas, Lietuvos pensininkų sąjungos „Bočiai“ Skuodo rajono draugija, kaimo bendruomenės, Skuodo informacijos centras (vykdo suaugusiųjų švietimo koordinavimo funkciją). Pastebima, kad suaugusiųjų švietimas vis populiarėja, renginiuose dalyvauja vis daugiau asmenų.

Gyventojų nuomonė apie švietimo ir ugdymo paslaugas. 2019 m. atlikto gyventojų nuomonės apie teikiamas viešąsias paslaugas tyrimo⁵ metu gyventojų buvo klausiama, kaip jie vertina švietimo paslaugų kokybę. Paslaugas gyventojai įvertino gana teigiamai, tačiau pastebėjo, kad kai kuriuose darželiuose (pavyzdžiui, Mosėdyje) trūksta vietų, vaikų žaidimų aikštelių lauke, mokytojų padėjėjų, akcentuota ir tai, kad mokyklose daugiausia dirba vyresnio amžiaus mokytojai. Pastebėta, kad kaimiškose vietovėse vykdomi choreografijos, muzikos užsiėmimai po pamokų, tačiau trūksta daugiau užimtumo galimybių, įvairovės – taip vaikams nereikėtų būti vieniems namuose, kol iš darbo grįžtų tėvai. Komentuodami Kūno kultūros ir sporto centro teikiamų paslaugų kokybę, gyventojai

³ Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginis veiklos planas. Patvirtintas 2019 m. vasario 28 d. sprendimu Nr. T9-20.

⁴ Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginis veiklos planas. Patvirtintas 2019 m. vasario 28 d. sprendimu Nr. T9-20.

⁵ Gyventojų nuomonės apie teikiamas viešąsias paslaugas tyrimo pristatymas, 2019.

akcentavo, kad uždaroje patalpose sąlygos užsiimti sportu yra netinkamos, pasigendama orientacinio sporto veiklų.

Pagrindinės problemos, kurias įvardija ugdymo įstaigų vadovai – mažėjantis mokinių skaičius ir neužpildomi klasių komplektai, lėšų trūkumas, higienos normų reikalavimų atitiktis, kai kuriose įstaigose pasenusi informacinių technologijų ir kita įranga, būtina atlikti patalpų remontą, reikia pagerinti švietimo įstaigų patalpų energinį efektyvumą. Švietimo įstaigos turėtų ir toliau aktyviai dalyvauti ES finansuojamuose projektuose, ieškoti kitų finansavimo galimybių, užsiimti projektine veikla, semtis gerosios ugdymo proceso organizavimo praktikos iš kitų Lietuvos ar užsienio mokyklų.

2.2. Sveikatos apsauga

Bendra sveikatos apsaugos situacija. Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. SVP 2019 m. sveikatos priežiūros sričiai buvo skirta 1,4 proc. savivaldybės biudžeto lėšų. Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo programoje (Nr. 2) tai sudaro apie 9 proc. programai skirtų lėšų. Programos tikslas Nr. 2 „Užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų teikimą Skuodo rajono savivaldybės gyventojams“ skirtas sveikatos apsaugai, programos uždaviniai – „remti sveikatos priežiūros, sveikatinimo ir kitas paslaugas, teikiamas rajono gyventojams“ ir „propaguoti prevencines sveikatos apsaugos programas ir kurti sveiką gyvenamąją aplinką“.

Siekiant didinti medicinos paslaugų prieinamumą, yra parengtos dvi programos:

1. *Skuodo rajono sergančių vaikų pervežimas į kitas gydymo įstaigas.* Programa siekiama remti sveikatos priežiūros, sveikatinimo ir kitas paslaugas, teikiamas rajono gyventojams. Nuo 2016 m., uždarius Klaipėdos Respublikinės ligoninės Skuodo filialo vaikų ligų skyrių, pagalba sergantiems vaikams ištisą parą nebeteikiama, todėl Skuodo greitosios medicinos pagalbos stotis perveža sergančius vaikus į kitas gydymo įstaigas. Savivaldybės biudžeto lėšomis finansuojamos VšĮ Greitosios medicinos pagalbos stotis transporto (degalų) išlaidos.

2. *Medicinos paslaugų prieinamumo gerinimas Skuodo rajono gyventojams VšĮ Respublikinės Klaipėdos ligoninės Skuodo filiale.* Programa siekiama užtikrinti Skuodo rajono savivaldybės gyventojams geresnį skubios chirurginės pagalbos ir reanimacijos intensyviosios terapijos paslaugų teikimą (lėšos skiriamos VšĮ Respublikinės Klaipėdos ligoninės Skuodo filialo dėl veiklos patiriamiems nuostoliams padengti); pritraukti į Skuodą jaunos medicinos specialistus (naujai įsidarbinusiam gydytojui Skuodo rajone yra skiriama vienkartinė 2 500 eurų parama).

2017 m. patvirtinta Skuodo rajono užkrečiamųjų ligų prevencijos ir kontrolės 2017–2019 m. programa, kurios tikslas – numatyti kompleksines tęstines užkrečiamųjų ligų prevencijos ir kontrolės priemones Skuodo rajone, kurias įgyvendinant siekiama kontroliuoti užkrečiamųjų ligų paplitimą. Programos priemonių planą sudaro įvairios veiklos, kuriomis vykdoma užkrečiamųjų ligų profilaktika ir kontrolė. Įgyvendinus programą tikimasi, kad pagerės gyventojų informuotumas užkrečiamųjų ligų prevencijos klausimais, sistemingai bus formuojami vaikų higienos įgūdžiai, didės įvairių amžiaus grupių vaikų skiepijimo apimtys, padaugės gyventojų, priklausančių rizikos grupėms, pasiskiepijusių nuo gripo.

Sveikatos priežiūros įstaigos ir personalas. Sveikatos apsaugą ir priežiūrą savivaldybėje užtikrina ir vykdo VšĮ Skuodo pirminės sveikatos priežiūros centras (2 ambulatorijos ir 13 medicinos punktų), VšĮ Mosėdžio pirminės sveikatos priežiūros centras, VšĮ Skuodo stomatologijos paslaugos, VšĮ Skuodo greitosios medicinos pagalbos stotis, Respublikinės Klaipėdos ligoninės Skuodo filialas, privatūs steigėjai UAB „Echomeda“, UAB „Judenta“, MB „Šeimos odontologija“.

2014–2018 m. Skuodo rajono savivaldybėje iš esmės mažėjo praktikuojančių gydymo įstaigų darbuotojų skaičius. Nuo 2015 m. savivaldybėje nebedirba vaikų ligų gydytojas.

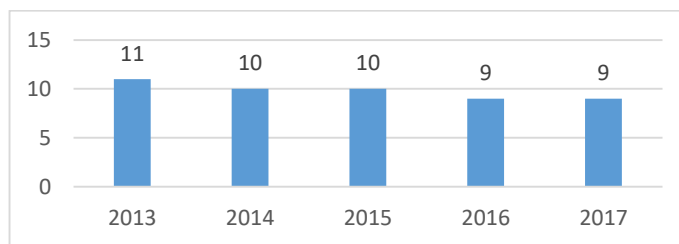
15 lentelė. 1 Praktikuojančių gydytojų, odontologų ir slaugytojų skaičius

Pirminis lygis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Šeimos gydytojai	15	14	14	14	12
Odontologai	10	10	9	10	9
Antrinis lygis					
Reanimatologai	6	6	5	5	5
Vidaus ligų gydytojai	4	3	2	2	1
Geriatrai	–	–	1	1	1
Vaikų ligų specialistai	1	1	1	–	–
Chirurgai	7	7	7	8	8
Traumatologai	6	5	6	5	5
Nefrologai	6	6	6	6	6
Akušeriai-ginekologai	1	1	1	1	1
Oftalmologai	–	–	–	–	Atvyksta 2 k. per mėn. –
Endokrinologai	2	2	2	2	2
Kardiologai	7	6	6	5	5
Otorinolaringologai	3	3	2	2	2
Neurologai	2	2	1	1	1
Neurochirurgai	2	1	1	1	1
Urologai	3	3	2	2	2
Nefrologai	4	4	3	3	3
Psichiatrai	1	1	1	1	1
Fizinės medicinos ir reabilitacijos specialistai	5	5	4	3	3
Privatūs paslaugų teikėjai					
Odontologai	2	3	4	4	5
Echoskopuotojai	–	–	–	–	1

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Skuodo rajone mažėja ir vaistinių ar jų filialų skaičius – nuo 2013 m. uždarytos 2 vaistinės ar jų filialai.

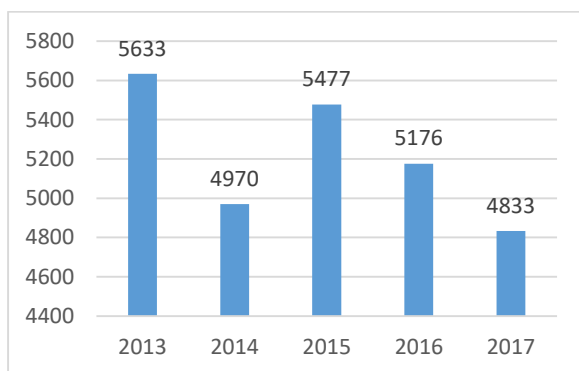

10 pav. Vaistinių ir jų filialų skaičius

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

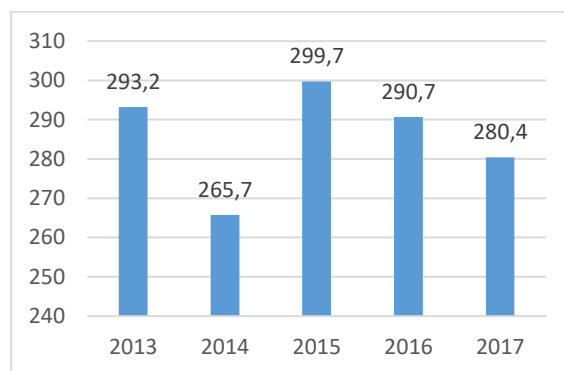
2017 m. gruodžio mėn. buvo atlikta jaunų šeimų apklausa, kurios metu, kaip viena iš didžiausių problemų, buvo įvardytas medicinos paslaugų prieinamumas. Skuodo ligoninėje nėra vaikų skyriaus, tačiau Greitosios medicinos pagalbos stotis veža vaikus į Mažeikių, Kretingos, Plungės ar Klaipėdos ligonines. Aktualiausia problema – Pirminės sveikatos priežiūros centre nebėra pediatro, o tai jaunoms šeimoms labai aktualu. Kita gyventojų įvardijama aktuali problema – aptarnavimo kokybė Skuodo pirminės sveikatos priežiūros centre. Šioje srityje kol kas nėra atlikta išsamesnių tyrimų ar auditų, tačiau būtų tikslinga artimiausiu metu tai inicijuoti⁶.

Sveikatos priežiūra. Stacionare gydomų ligonių skaičius rajone nėra stabilus ir kasmet svyruoja. Analizuojant pastarųjų 5 m. duomenis, matyti, kad stacionare gydomų ligonių skaičius sumažėjo 800. Vidutiniškai per metus stacionare gydomų pacientų skaičius siekia apie 5 217. 2015–2017 m. stacionare gydytų ligonių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų, mažėjo ir 2017 m. buvo 280,4.

11 pav. Stacionare gydomų ligonių skaičius

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

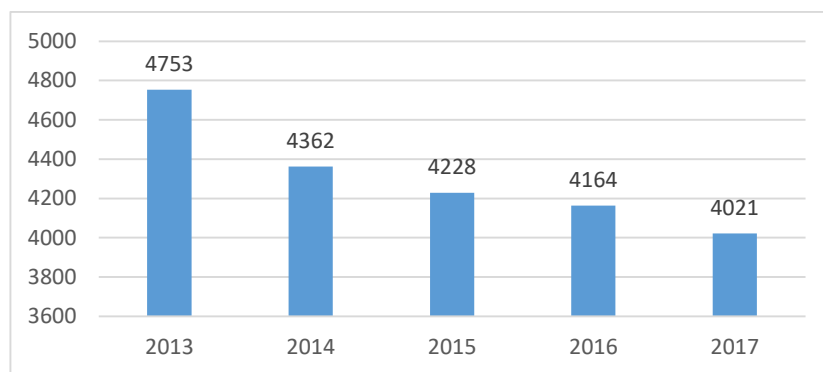
12 pav. Stacionare gydomų ligonių skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

⁶ Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginis veiklos planas. Patvirtintas 2019 m. vasario 28 d. sprendimu Nr. T9-20.

Kasmet mažėja asmenų, kuriems buvo suteikta greitoji medicinos pagalba, skaičius. Vidutiniškai per metus greitoji pagalba suteikiama 4 305 asmenims.

13 pav. Asmenų, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba, skaičius

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Vertinant darbingo amžiaus asmenų, kuriems pirmą kartą nustatytas sumažėjęs darbingumo lygis, rodiklius, reikia pastebėti, kad skaičiai kinta nevienodai. Nuo 2014 m. padaugėjo sumažėjusio darbingumo lygio nustatymo atvejų dėl piktybinių navikų, jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligų, o sumažėjo dėl tuberkuliozės, sužalojimų, apsinuodijimų ar kitų išorinių poveikių padarinių, nebepastebima profesinių ligų ir apsinuodijimo atvejų, dėl kurių mažėja asmenų darbingumas.

16 lentelė. Darbingo amžiaus asmenų, kuriems pirmą kartą nustatytas sumažėjęs darbingumo lygis, skaičius

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Iš viso	64	64	77	64	81
Tuberkuliozė	1	3	2	–	2
Piktybiniai navikai	12	16	17	14	18
Psichikos ir elgesio sutrikimai	12	9	8	6	9
Nervų sistemos ligos	3	1	5	8	5
Kraujotakos sistemos ligos	10	10	12	12	12
Jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligos	8	6	16	10	18
Sužalojimai, apsinuodijimai ir tam tikri išorinių poveikių padariniai	2	9	4	2	3

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Skuodo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2018 m. ataskaitoje pateikiama informacija apie įvairius sveikatos rodiklius. Pažymėta, kad nuo 2001 m. gyventojų skaičius savivaldybėje mažėja. 2017 m., palyginti su 2016 m., mirusiųjų skaičius didėjo nežymiai, tačiau sumažėjo gimstamumas. Pastebėta tendencija – daugiau mirčių įvyksta miestuose nei kaimuose. Skuodo rajone per 15 metų laikotarpį pagrindinės

mirties priežastys buvo kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai, išorinės mirties priežastys.

Ataskaitoje pateikiama pagrindinių visuomenės stebėsenos rodiklių savivaldybėje analizė ir interpretavimas („Šviesoforas“). Atlikus analizę, buvo atrinkti rodikliai, kurie turėjo didžiausią santykį su Lietuvos rodikliais arba šis pokytis esmingai skiriasi. Atrinkti prioritetiniai rodikliai:

1. Standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00–W19) 100 000 gyventojų. Rodiklis 2 kartus didesnis nei Lietuvos vidurkis ir tai antrus metus iš eilės yra prioritetinė problema.

2. Transporto įvykiuose patirtų traumų skaičius (V00–V99) 100 000 gyventojų. Rodiklis 1,46 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis.

3. Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyventojų (jau antrus metus tai yra prioritetinė problema). Rodiklis 1,51 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis.

Ataskaitoje taip pat pateiktos rekomendacijos Skuodo rajono savivaldybės administracijai, Bendruomenės sveikatos tarybai, Asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigoms. Rekomendacijos apima gyventojų sveikatos būklės, išvengiamų hospitalizacijų situacijos analizę, visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos prioritetinių sričių nustatymą, taip pat gyventojų informavimo ir švietimo veiklas sveikatos apsaugos klausimais.

Gyventojų nuomonė apie teikiamas paslaugas. Remiantis 2019 m. atlikto gyventojų nuomonės apie teikiamas viešąsias paslaugas tyrimo⁷ duomenimis, gyventojai nėra patenkinti Skuodo PSPC aptarnavimo kokybe. Pagrindinės įvardytos problemos – ilgas registracijos procesas, priėmimo pas gydytoją laikas neatitinka registracijos laiko, kadangi nesilaikoma eilės. Eilėse pas šeimos ar kitus gydytojus gyventojai turi laukti ilgai. Gyventojai nėra registruojami telefonu, tad atvykę turi ilgai laukti registratūroje. Kaip viena iš problemų minima ir tai, kad į registratūrą itin sunku prisiskambinti.

Skuodo PSPC filialų Ylakiuose ir Barstyčiuose aptarnavimo kokybę ir darbo organizavimą gyventojai vertino palankiai. Jie teigė, jog jaučiamas darbuotojų dėmesys gyventojams, nors gydytojų darbo laikas galėtų būti ilgesnis. Ši, per trumpų darbo valandų, problema įvardyta ir vertinant medicinos punktų kaimiškose vietovėse veiklą. Mosėdžio gyventojai taip pat labai palankiai vertino PSPC veiklą.

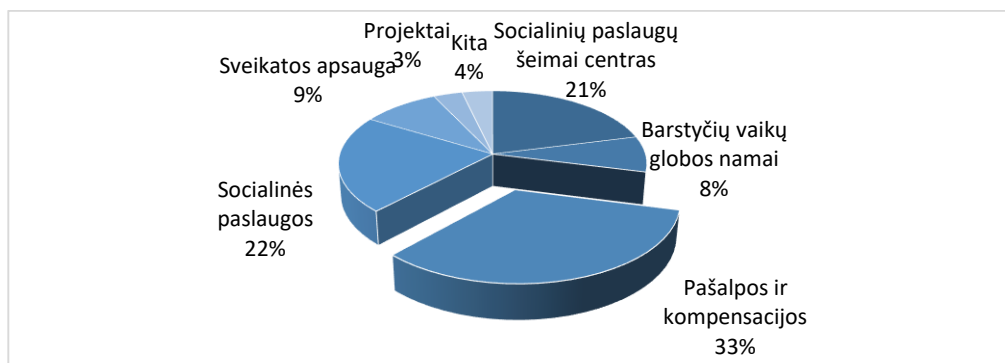
Gyventojai, vertindami vaikų pervežimo į kitas ligonines GPM automobiliais paslaugą, išskyrė kelias pagrindines problemas. GPM automobilis vaikus į ligonines nuveža, tačiau jų parvežimu turi rūpintis tėvai. Su tėvais nesitariama, į kurią ligoninę reikėtų vežti vaiką, taip pat iš anksto nesusisiekama su ligonine pasitikrinti, ar joje yra laisvų vietų.

Bendrąją sveikatos apsaugos situaciją rajone galima vertinti gerai. Visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos perkamos iš Gargždų visuomenės sveikatos biuro. Vis dėlto gyventojai senėja, jiems reikia vis daugiau priežiūros ir paslaugų, todėl auga išlaidos, o gydytojų ir slaugytojų skaičius mažėja – kvalifikuoti specialistai dažnai išvyksta. Tai būtų galima išspręsti sudarius palankias sąlygas sveikatos priežiūros specialistams – jau dabar naujai atvykstantiems gydytojams mokama vienkartinė išmoka. Taip pat reikėtų peržiūrėti sveikatos priežiūros įstaigų tinklą – pertvarkyti techninę bazę, modernizuoti įstaigas.

⁷ Gyventojų nuomonės apie teikiamas viešąsias paslaugas tyrimo pristatymas, 2019.

2.3. Socialinė apsauga

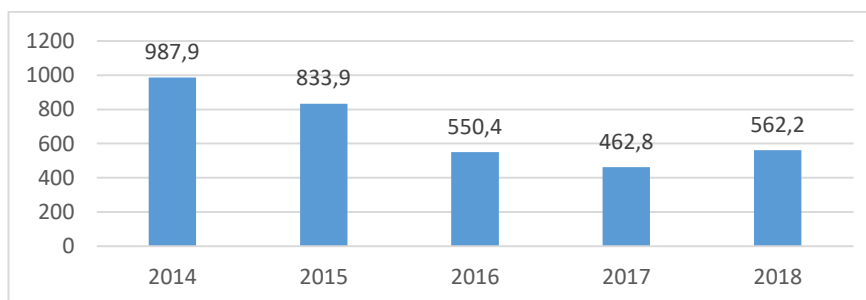
Bendra socialinės apsaugos situacija. Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. SVP socialinei paramai numatyta beveik 30 proc. savivaldybės biudžeto lėšų. Ši santykinė dalis pastaraisiais metais šiek tiek mažėjo dėl sumažėjusio socialinę paramą gaunančių asmenų skaičiaus, tačiau didėja socialinių paslaugų, įsigyjamų iš paslaugas teikiančių viešųjų įstaigų, išlaidos.

14 pav. Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo programos Nr. 2 struktūra

Šaltinis: Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginis veiklos planas (2019-02-28, Nr. T9-20).

Programos lėšomis finansuojama socialines paslaugas teikiančių įstaigų veikla ir socialinių paslaugų teikimas, teikiama pinigine socialinė parama, įgyvendinamos socialinės atskirties mažinimo programos.

15 pav. Išlaidos socialinei pašalpai, tūkst. eurų

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2019 m. kovo 28 d. Tarybos sprendimu Nr. T9-31 buvo patvirtintas Skuodo rajono savivaldybės 2019 m. socialinių paslaugų planas – dokumentas, kuriame įvertinama rajono socialinių paslaugų infrastruktūra, kompleksiskai nustatomi ir susisteminami gyventojų socialinių paslaugų poreikiai, identifikuojamos problemos, analizuojami finansiniai resursai. Socialinių paslaugų planas rengiamas siekiant tinkamai organizuoti ir suteikti efektyvias, laiku įgyvendinamas socialines paslaugas gyventojams pagal jų poreikius.

Pastebimas mažėjantis šeimų, kurioms teikiamos socialinės paslaugos, skaičius, o to priežastis – sudarytos pagalbos šeimai organizavimo ir teikimo komisijos, kurios stebi šeimas ir iškilus problemoms joms padeda. Taip pat nuo 2018 m. savivaldybėje įsteigti trys

atvejo vadybininko etatai, socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis perkelti iš seniūnijų į Skuodo socialinių paslaugų šeimai centrą.

17 lentelė. Šeimų, kurioms teikiamos socialinės paslaugos, skaičius Skuodo rajone

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Šeimų, kurioms teikiamos socialinės paslaugos, skaičius, iš viso	100	93	87	78	73
Dėl tėvų girtavimo, psichotropinių medžiagų vartojimo	34	31	28	25	25
Dėl tėvų vaiko priežiūros įgūdžių stokos	60	57	54	50	45
Dėl vaikui nustatytos laikinosios globos	1	–	1	1	1
Dėl netinkamo paramos naudojimo	–	–	–	–	–
Dėl tėvų prievartos prieš vaikus	–	–	–	–	–
Dėl laikino tėvų valdžios apribojimo ir vaikui nustatytos nuolatinės globos	–	–	–	–	–
Dėl tėvų piktnaudžiavimo azartiniais žaidimais	–	–	–	–	–
Dėl kitų priežasčių	5	5	4	2	2

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

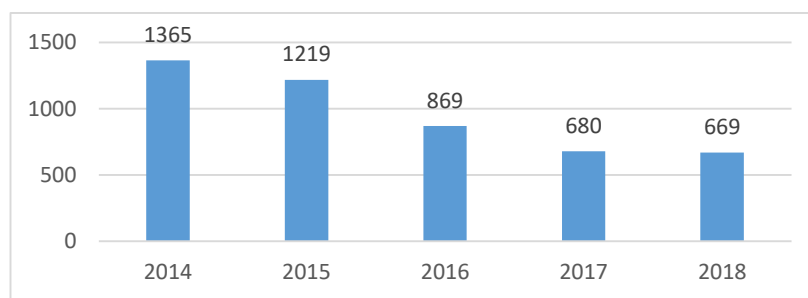
Šeimų, kurioms teikiamos socialinės paslaugos, skaičius Skuodo rajono savivaldybėje nėra toks didelis, kaip kitose Klaipėdos apskrities savivaldybėse. Mažiau šeimų, patiriančių socialinę riziką, nei Skuodo rajone yra Kretingos rajono, Neringos ir Palangos miesto savivaldybėse.

18 lentelė. Socialinės rizikos šeimų skaičius

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Lietuvos Respublika	9 930	9 757	9 676	9 786	9 235
Klaipėdos apskritis	983	1 011	1 023	1 013	933
Klaipėdos m. sav.	354	388	393	376	358
Klaipėdos r. sav.	155	159	160	160	133
Kretingos r. sav.	91	91	92	85	68
Neringos sav.	1	–	–	1	1
Palangos m. sav.	27	30	31	40	42
Skuodo r. sav.	100	93	87	78	73
Šilutės r. sav.	255	250	260	273	258

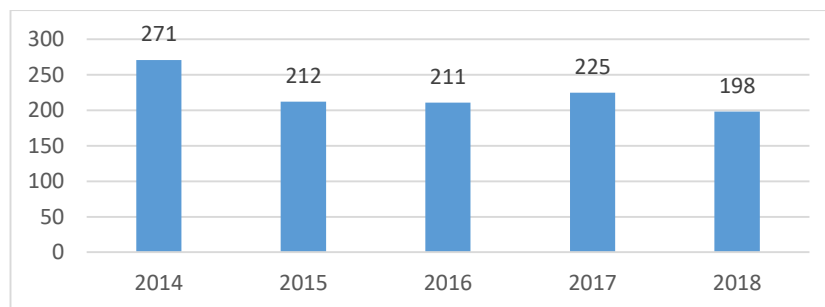
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2014–2018 m. sumažėjo socialinių pašalpų gavėjų skaičius – nuo 1 365 asmenų 2014 m. iki 669 asmenų 2018 m. Šis skaičius mažėja kasmet.

16 pav. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Ne taip sparčiai, tačiau mažėjo ir kompensacijų už būsto šildymą ir šaltą bei karštą vandenį gavėjų skaičius, taip pat mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, skaičius. Vis tik dėl gyventojų senėjimo pastaraisiais metais didėja institucinės globos paslaugų paklausa. Tikimasi, kad artimiausiais metais prioritetą bus teikiamas kompleksinių nestacionarių paslaugų teikimui ir jų plėtrai, kaip alternatyva stacionarių socialinių paslaugų įstaigų teikiamoms paslaugoms.

17 pav. Išlaidos kompensacijoms už būsto šildymą ir išlaidas vandeniui, tūkst. eurų
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Savivaldybėje teikiama finansinė parama šeimoms, auginančioms vaikus. 2018 m. stipriai padidėjo vaikų, gaunančių išmokas, skaičius, kiti išmokų šeimoms rodikliai per pastaruosius 5 metus pakito nedaug.

19 lentelė. Išmokų šeimoms, auginančioms vaikus, gavėjų skaičius

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Vienkartinė išmoka nėščiai moteriai (mokama nuo 2004 m. liepos 1 d.)	97	103	119	100	78
Išmoka besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrai (mokama nuo 2017 m. sausio 1 d.)	–	–	–	7	10
Vienkartinė išmoka gimus vaikui	169	220	223	193	179
Išmoka gimus vienu metu daugiau kaip vienam vaikui (mokama nuo 2017 m. sausio 1 d.)	–	–	–	10	8
Išmoka įvaikinus vaiką (mokama nuo 2018 m. sausio 1 d.)	–	–	–	–	–
Išmoka vaikui (mokama nuo 2004 m. liepos 1 d.)	856	743	668	1 077	2 667

Vaiko globos (rūpybos) išmoka	67	67	62	56	60
Išmoka privalomosios tarnybos kario vaikui	×	×	1	–	1
Vienkartinė išmoka įsikurti	40	24	22	16	30
Globos (rūpybos) išmokos tikslinis priedas	×	×	28	25	33

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Socialines paslaugas teikiančios įstaigos. Skuodo rajono gyventojai, kuriems reikalinga socialinė pagalba, kreipiasi į gyvenamosios vietos seniūnijoje dirbančius socialinius darbuotojus arba į Socialinės paramos skyrių, kuris administruoja socialinių paslaugų skyrimą Skuodo rajone. Skuodo rajono savivaldybėje yra dvi biudžetinės socialinių paslaugų įstaigos – Skuodo socialinių paslaugų šeimai centras ir Barstyčių vaikų globos namai. Socialines paslaugas teikia ir trys viešosios įstaigos – Ylakių globos namai (steigėjas Skuodo rajono savivaldybė), Skuodo globos namai, kurių padalinys yra ir Skuodo globos namų Mosėdžio bendruomeniniai vaikų globos namai (steigėjas Skuodo parapija).

Socialinių paslaugų šeimai centre teikiamos intensyvios krizių įveikimo ir laikino apnakvindinimo paslaugos, institucinė socialinė globa (dienos) suaugusiems asmenims, turintiems negalią, pagalba tėviams ir globėjams (vykdoma globos centro funkcija). Centras prisideda prie socialinių įgūdžių ugdymo, kompleksinės pagalbos teikimo asmenims, atsidūrusiems krizinėse situacijose ar patiriantiems socialinę riziką ir pan. Ypač populiarios yra Socialinių paslaugų šeimai centro teikiamos Intensyvios krizių įveikimo pagalbos asmenims, atsidūrusiems krizinėse situacijose, paslaugos. 2014–2018 m. laikotarpiu vidutiniškai per metus šiomis paslaugomis pasinaudojo 181 gyventojas. Populiari ir socialinės priežiūros (pagalbos į namus) paslauga senyvo amžiaus asmenims, negalią turintiems suaugusiems asmenims jų namuose. Per paskutinius 4 metus ši paslauga teikta vidutiniškai 111 asmenų.

20 lentelė. Socialines paslaugas teikiančios įstaigos Skuodo rajono savivaldybės teritorijoje ir vietų (gavėjų) skaičius jose

Eil. Nr.	Įstaigos, kurioje teikiamos socialinės paslaugos, pavadinimas	Veiklos sritis	Vietų (gavėjų) skaičius
1.	Skuodo socialinių paslaugų šeimai centras	Kompleksinės pagalbos teikimas, socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir pagalba socialinės rizikos šeimoms, vaikams, pagalba asmenims, atsidūrusiems krizinėse situacijose	55
2.	Barstyčių vaikų globos namai	Informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, apgyvendinimas, kitos su vaiko globa susijusios paslaugos – socialinė globa (rūpyba), ugdymas, socialinė priežiūra, asmens sveikatos priežiūra	32
3.	VšĮ Ylakių globos namai	Ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa, teikiama senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims, turintiems negalią, bei kita įstatymais neuždrausta veikla, kuri pagerintų	30

		Globos namų darbuotojų ir globotinių darbo ir gyvenimo sąlygas	
4.	VšĮ Skuodo globos namai	Ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa, teikiama senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims, turintiems negalią	10
5.	VšĮ Skuodo globos namų Mosėdžio bendruomeniniai vaikų globos namai	Ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa be tėvų globos likusiems vaikams (vaikams, turintiems negalią), kuriems būtina nuolatinė priežiūra	
6.	Bendruomeniniai šeimos namai	Skuodo rajono šeimos gali naudotis pozityvios tėvystės, ikimokyklinio amžiaus vaikų priežiūros, individualiomis ir grupinėmis psichologo konsultacijų paslaugomis	
7.	Skuodo rajono savivaldybės pedagoginė psichologinė tarnyba	Vaikų ugdymo(si), socialinių bei sveikatos problemų sprendimas bendradarbiaujant su kitomis rajono įstaigomis, vaikų užimtumo ir prevencijos projektų vykdymas, stiprinti gebėjimus ugdyti specialiųjų poreikių turinčius asmenis	
8.	Skuodo atviras jaunimo centras	Darbas su jaunimu ir socialinės rizikos, problemiško elgesio, socialinę atskirtį patiriančiais jaunuoliais ir jų grupėmis	
9.	Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Ankstyvosios intervencijos, motinystės mokymų, sveikatos stiprinimo šeimoje programų vykdymas, individualios konsultacijos šeimai, vaikams ir suaugusiems	
10.	VšĮ Skuodo globos namai	Globa, rūpyba, socialinės paslaugos	
11.	Bendrija „Skuodo viltis“	Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija, darbas su sutrikusio intelekto vaikais, jaunuoliais ir suaugusiais, jų šeimomis, globėjais ir kitais jų interesams atstovaujančiais asmenimis. Siekiama visapusiškos sutrikusio intelekto žmonių integracijos į visuomenę	24

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis Skuodo rajono savivaldybės 2019 m. socialinių paslaugų planu, 2019-03-28, Nr. T9-31.

Pastebėta, kad pastaraisiais metais didėjo institucinės globos paslaugų paklausa dėl gyventojų senėjimo. Laikinos eilės apsigyventi globos namuose susidaro tada, kai gyventojai pageidauja apsigyventi konkrečiuose globos namuose – Ylakių globos namuose, Skuodo globos namuose ar kt. rajonų globos namuose. Dienos socialinės globos ir paslaugų į namus poreikis visiškai patenkinamas ir eilių nebūna. Artimiausiais metais reikėtų teikti prioritetą kompleksinių nestacionarių paslaugų teikimui ir jų plėtrai, kaip alternatyvą stacionarių socialinių paslaugų įstaigų teikiamoms paslaugoms.

Skuodo rajono savivaldybėje 2013 m. buvo 4 971 pensinio amžiaus gyventojas, 1000-iui gyventojų teko 254 pensinio amžiaus gyventojai, 2014 m. buvo 4 842 pensinio amžiaus gyventojai, 1000-iui gyventojų teko 256 pensinio amžiaus gyventojai, 2015 m. buvo 4 782 pensinio amžiaus gyventojai, 1000-iui gyventojų teko 258,5 pensinio amžiaus gyventojai, 2016 m. buvo 4 668 pensinio amžiaus gyventojai, 1000-iui gyventojų teko 258,5

pensinio amžiaus gyventojų, 2017 m. buvo 4 591 pensinio amžiaus gyventojas, 1000-iui gyventojų teko 261,5 pensinio amžiaus gyventojų, 2018 m. buvo 4 489 pensinio amžiaus gyventojai, 1000-iui gyventojų teko 265,4 pensinio amžiaus gyventojų⁸. Skuodo rajono gyventojų senėjimas yra didesnis nei visoje Lietuvoje, savivaldybėje vyrauja vyresnio amžiaus gyventojai.

Nuo 2018 m. liepos 1 d. už vaiko laikinosios globos (rūpybos), vaiko globos (rūpybos) tėvų prašymu, jiems išvykus į užsienio valstybę, institucijoje ar šeimynoje globojamo (rūpinamo) vaiko išleidimo laikinai svečiuotis pas nuolat Lietuvos Respublikoje ar užsienio valstybėje gyvenantį fizinį asmenį organizavimą atsakingas Skuodo rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius. Socialinių paslaugų šeimai centro Pagalbos tėviams ir globėjams skyrius teikia socialines paslaugas, susijusias su budinčių globotojų, socialinių globėjų, globėjų giminaičių, tėvių paieška bei jų pasirengimu globoti (rūpintis), prižiūrėti vaikus, įvaikinti. Veiklą organizuoja 2 darbuotojai ir 1 globos koordinatorius. Pagrindinis globos centro veiklos tikslas – užtikrinti, kad visiems įvaikintiems vaikams, socialinių globėjų, globėjų giminaičių globojamiems (rūpinamiems) vaikams, budinčių globotojų prižiūrimiems vaikams bei budintiems globotojams, socialiniams globėjams, globėjams giminaičiams, tėviams ar asmenims, ketinantiems jais tapti, būtų prieinama ir suteikiama reikalinga konsultacinė, psichosocialinė, teisinė ir kita pagalba siekiant tinkamo vaiko, įvaikio ugdymo ir auklėjimo šeimai artimoje aplinkoje.

21 lentelė2. Globojamų vaikų skaičius

	Bendras globoja mų vaikų skaičius	Šeimos e	Socialinės globos įstaigose	Nustatytos globos per metus skaičius	Šeimose	Socialinės globos įstaigose
2005 m.	131	54	77	18	7	11
2006 m.	122	47	75	27	19	8
2007 m.	105	44	61	13	6	7
2008 m.	106	45	61	26	12	14
2009 m.	95	34	61	18	3	15
2010 m.	97	30	67	22	3	19
2011 m.	78	22	56	7	3	4
2012 m.	75	20	55	12	4	8
2013 m.	76	24	52	24	3	21
2014 m.	69	29	40	15	7	8
2015 m.	66	29	37	9	9	0
2016 m.	55	24	31	13	3	10
2017 m.	69	33	36	26	13	13
2018 m.	50	28	22	13	8	6 pas budinčius globotojus

Šaltinis: Skuodo rajono savivaldybės 2019 m. socialinių paslaugų planas, 2019-03-28, Nr. T9-31.

Viešajame diskurse neretai akcentuojama, kad į viešųjų paslaugų teikimą turėtų įsitraukti bendruomenės ir NVO. Nacionalinės pažangos programoje numatyta, kad iki 2020 m. ne mažiau kaip 15 proc. viešųjų paslaugų socialinių reikalų, švietimo, kultūros ir sporto srityse savivaldybės turi perduoti bendruomenėms, NVO ar privačiam sektoriui, o viešasis sektorius turėtų teikti tik tas viešąsias paslaugas, kurių negali teikti NVO, bendruomeninės organizacijos ir verslo įmonės.

Šioje srityje bendruomenės neturi patirties, susiduriama ir su informacijos trūkumu. Socialinių paslaugų srityje kyla nemažai problemų su vaikų užimtumo organizavimu vasaros metu, pagalba vyresnio amžiaus žmonėms namuose dirbant ūkio darbus – tai galėtų perimti bendruomenės. Pastebima ir tai, kad Skuodo rajono savivaldybėje nevyriausybinis sektorius pasyviai įsijungia į socialinių paslaugų teikimą. NVO sektoriui trūksta motyvacijos ir kompetencijos, todėl jų įtraukimas į socialinių paslaugų teikimą kol kas yra sudėtingas.

Pirmoji nevyriausybinių organizacija, kuri ėmėsi teikti socialines paslaugas, yra Skuodo krašto bendruomenė. Ši bendruomenė nuo 2017 m. partnerystės pagrindais įgyvendina projektą „Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Skuodo rajono savivaldybėje“. Projekto vykdytojas yra Skuodo rajono savivaldybė, tačiau visas veiklas vykdo bendruomenė. Nuo 2020 m. bendruomenė pradės įgyvendinti dar tris projektus, kurių metu bus organizuojamos vasaros stovyklos vaikams, steigiami Kartų namai, teikiamos informavimo ir konsultavimo paslaugos.

Socialiniai būstai. Socialinių būstų plėtros problema savivaldybėje rūpinamasi nuolat. 2016 m. pradėtas įgyvendinti ES lėšomis finansuojamas projektas „Socialinio būsto fondo plėtra Skuodo rajono savivaldybėje“, kurio metu socialinių būstų fondo plėtrai rajone panaudoti 118 124,99 Eur. Projekto metu nupirkti 8 socialiniai būstai. 2016 m. savivaldybės tarybos patvirtintame Skuodo rajono savivaldybės būsto fondo sąraše buvo 95 būstai, iš jų 36 socialiniai būstai. 2019 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimu Nr. T9-14 patvirtintame Skuodo rajono savivaldybės būsto fondo sąraše yra įrašyti 93 būstai, iš jų 43 socialiniai būstai. Socialiniai būstai yra tik Skuodo mieste, kaimiškoje teritorijoje yra tik savivaldybės būstai. 2018 m. lapkričio 5 d. Kontrolės ir audito tarnybos audito ataskaitoje „Dėl socialinio būsto fondo plėtros rajone vertinimo“ Nr. KADV3-5, atlikus socialinio būsto fondo plėtros analizę, pateiktos išvados ir rekomendacijos dėl tolesnės būsto fondo plėtros. Siūlyta pertvarkyti būstų nuomos proceso organizavimą (koreguoti tvarkos aprašą, sutartis ir pan.), vykdyti griežtesnę nuomos sutarčių kontrolę, sutvarkyti būstų duomenis Nekilnojamojo turto registre.

Savivaldybėje susiduriama su savarankiško gyvenimo namų trūkumu, kadangi Skuodo globos namuose vietas dažnai užima asmenys, kurie yra pajėgūs gyventi savarankiškai, vežami benamiai, žmonės, turintys priklausomybių. Reikalinga atokvėpio, asmeninio asistento paslauga, vaikų užimtumui užtikrinti reikia įkurti vaikų dienos centrus seniūnijose, tam panaudojant bendruomeninių namų patalpas.

Skuodo rajono savivaldybėje socialinių paslaugų teikimo infrastruktūra išplėta pakankamai gerai, mažėja socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius. Vis dėlto socialinių paslaugų paklausa nėra pilnai patenkinama, NVO sektorius gana silpnas, neįsitraukia į socialinių paslaugų teikimą. Senstant visuomenei, gali didėti socialinių

paslaugų ir globos poreikis bei išlaidos, taip pat ir padidėjęs nedarbo lygis dėl mažėjančio darbingo amžiaus asmenų skaičiaus. Socialinių paslaugų prieinamumas, ypač kaimiškose vietovėse, turėtų būti gerinamas, taip pat reikėtų nustatyti prioritetinių socialinių paslaugų plėtros kryptis.

2.4. Viešasis saugumas

Viešajam saugumui užtikrinti Skuodo rajono savivaldybėje lėšos numatytos 2019–2021 m. Strateginio veiklos plano Tvarios ir saugios aplinkos kūrimo, verslo ir žemės ūkio plėtros programoje. Savivaldybės biudžeto lėšomis iš dalies remiama priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos prevencinė veikla ir policijos prevencinė veikla. Taip prisidedama prie rajono gyventojų saugumo užtikrinimo. Daugybę metų savivaldybės biudžeto lėšomis finansuojama Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Skuodo rajono policijos komisariato programa „Nebūkime abejingi: gyvenkime saugiau“, kurios tikslas – organizuojant viešo ir neviešo pobūdžio prevencines policines priemones tinkamai užtikrinti viešąją tvarką ir gyventojų rimtį Skuodo mieste ir rajone, pagal kompetenciją garantuoti saugią gyvenamąją aplinką bei vykdyti veiksmingą nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevenciją. Kita savivaldybės biudžeto lėšomis finansuojama programa yra Klaipėdos apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Skuodo priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos programa „Gyvenkime saugiai“. Tikslas – užtikrinti Skuodo rajono gyventojų švietimą priešgaisrinės saugos srityje bei priešgaisrinę saugą gyvenamajame sektoriuje, siekiant sumažinti gaisrų ir žūstančių žmonių skaičių juose.

Skuodo rajono savivaldybėje priešgaisrinę apsaugą užtikrina 4 ugniagesių gelbėtojų komandos – Mosėdyje, Ylakiuose, Barstyčiuose ir Lenkimuose. Problema – dirba 38 darbuotojai, tačiau finansavimas skiriamas tik 29 darbuotojams. Ieškoma galimybių gauti finansavimą iš valstybės biudžeto ir ketvirtai ugniagesių gelbėtojų komandai. Yra 47 savanoriai ugniagesiai gelbėtojai, tačiau finansavimo jų aprangai, draudimui, darbo užmokesčiui nėra skiriama. Statistikos departamento duomenimis, 2018 m. Skuodo rajono savivaldybėje buvo užregistruotas 61 gaisro atvejis. Kasmet skaičius panašus ir pasitaiko nuo 45 iki 63 gaisrų atvejų.

Nusikalstamumas. Vertinant nusikalstamų veikų rodiklius Skuodo rajono savivaldybėje, reikia pastebėti, kad jų įvykdoma mažiausiai visame Klaipėdos regione. Kasmet įvykdoma apie 200 nusikalstamų veikų.

22 lentelė. Užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Nusikalstamos veikos					
Lietuvos Respublika	82 872	72 343	59 075	63 846	57 830
Klaipėdos apskritis	8 792	7 865	6 605	7 118	5 822
Klaipėdos m. sav.	5 562	5 255	3 966	4 422	3 338
Klaipėdos r. sav.	801	765	721	799	704
Kretingos r. sav.	443	398	426	438	405
Neringos sav.	27	41	63	52	35
Palangos m. sav.	603	394	451	445	414

Skuodo r. sav.	215	183	197	205	200
Šilutės r. sav.	1 141	829	781	757	726
Nusikaltimai					
Lietuvos Respublika	74 581	68 240	55 948	60 363	53 651
Klaipėdos apskritis	7 884	7 430	6 237	6 700	5 369
Klaipėdos m. sav.	4 987	4 991	3 731	4 130	3 044
Klaipėdos r. sav.	741	725	705	762	657
Kretingos r. sav.	401	368	393	417	381
Neringos sav.	26	34	60	46	33
Palangos m. sav.	564	372	425	429	392
Skuodo r. sav.	186	172	189	196	184
Šilutės r. sav.	979	768	734	720	678
Baudžiamieji nusizengimai					
Lietuvos Respublika	8 291	4 103	3 127	3 483	4 179
Klaipėdos apskritis	908	435	368	418	453
Klaipėdos m. sav.	575	264	235	292	294
Klaipėdos r. sav.	60	40	16	37	47
Kretingos r. sav.	42	30	33	21	24
Neringos sav.	1	7	3	6	2
Palangos m. sav.	39	22	26	16	22
Skuodo r. sav.	29	11	8	9	16
Šilutės r. sav.	162	61	47	37	48

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Dėl žemo nusikalstamumo lygio nakties metu būdi tik vienas policijos ekipažas. Vis tik, esant tokiai situacijai, rajono gyventojai nesijaučia saugūs ir būtina siekti, kad rajone nakties metu būtų bent du policijos ekipažai. Statistikos departamento duomenimis, 2018 m. pabaigoje Skuodo rajone dirbo 36 policijos pareigūnai (2014 m. jų buvo 46).

23 lentelė. Nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų skaičius

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Lietuvos Respublika	3 386	2 600	2 023	1 918	2 172
Klaipėdos apskritis	377	297	212	171	140
Klaipėdos m. sav.	166	184	116	97	88
Klaipėdos r. sav.	30	26	13	14	15
Kretingos r. sav.	24	9	11	7	5
Neringos sav.	3	–	–	1	4
Palangos m. sav.	15	21	13	15	1
Skuodo r. sav.	10	7	12	3	6
Šilutės r. sav.	129	50	47	34	21

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Nepilnamečių nusikalstamumo rodikliai Skuodo rajone taip pat maži – 2018 m. iš viso buvo padarytos 6 nusikalstamos veikos. Daugiausia tokių veikų kasmet užregistruojama Klaipėdos miesto, Šilutės rajono savivaldybėse.

Pagal Skuodo rajono policijos komisariato informaciją, Skuodo rajono policijos komisariatas lyderiauja pagal nusikalstamų veikų ištyrimą. 2018 metais ištirta 70,1 proc. nusikalstamų veikų. Įsteigtos 7 saugios kaimynystės grupės, iš viso rajone yra 16 tokių saugios kaimynystės grupių. 2018 m. gauti 2 533 pranešimai apie įvykius. Ylakių ir Skuodo miesto seniūnijose užfiksuota daugiausia įvykių. Dažniausiai į policiją kreipiamasi dėl smurto artimoje aplinkoje, vagysčių, viešosios tvarkos pažeidimų. Praėjusiais metais į policijos komisariatą pristatyti 126 asmenys. Užfiksuota 100 eismo įvykių.

Skuodo rajone galima pastebėti gerėjančią eismo saugumo situaciją keliuose, vyksta saugios kaimynystės veiklos plėtra. Tam, kad rajone būtų užtikrinamas viešasis saugumas, reikėtų numatyti ir vykdyti nusikalstamumo prevencines programas, įrengti stebėjimo kameras seniūnijose, rūpintis vaikų ir jaunimo užimtumu, skatinti bendruomenės saugos iniciatyvas, ugdyti socialiai atsakingą pilietinę visuomenę. Kaip ir kai kuriose kitose srityse, viešojo saugumo srityje susiduriama su panašiomis problemomis – mažėjantis specialistų, policijos pareigūnų ir gelbėjimo tarnybų darbuotojų skaičius, viešąjį saugumą užtikrinančių įstaigų tinklo optimizavimas, nepakankamas finansavimas. Taip pat, neugdant pilietiškumo pagrindų, nestiprinant socialinės atsakomybės, kyla grėsmių saugumo klausimais dėl gyventojų abejingumo.

2.5. Kultūra, rekreacija ir sportas

2.6.1. Kultūra

Skuodo rajono savivaldybė kultūros ir turizmo, sporto, jaunimo ir bendruomenių aktyvinimui 2019 m. skyrė 7,5 proc. (1 433,3 tūkst. eurų) savivaldybės biudžeto lėšų. 65 proc. visų Kultūros ir turizmo, sporto, jaunimo ir bendruomenių veiklos aktyvinimo programos lėšų skiriama kultūros įstaigoms išlaikyti, iš kurių 34 proc. tenka bibliotekai išlaikyti.

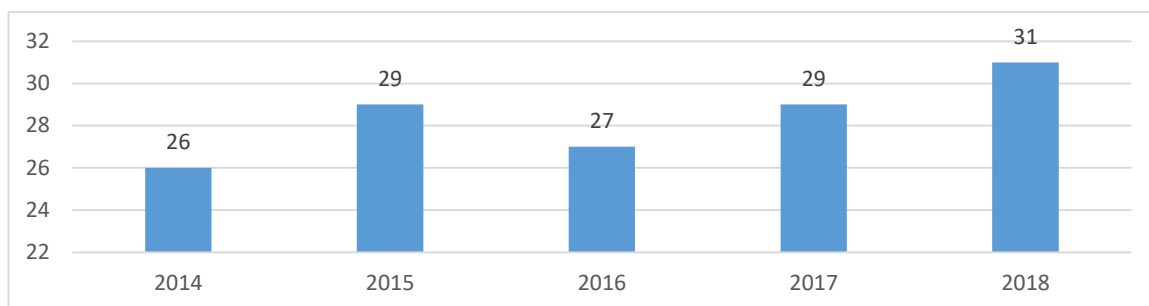
2018 m. duomenimis, Kultūros plėtros ir bendruomenių aktyvinimo projektams konkurso būdu buvo skirti 25 tūkst. eurų, kurie išdalyti 21 pareiškėjui⁹. 2019 m. 15 tūkst. eurų išdalyti 14 projektų finansuoti¹⁰.

Kultūros įstaigos. Rajone veikiančios kultūros įstaigos – R. Granausko viešoji biblioteka (kartu su filialais kaimo vietovėse), Skuodo rajono kultūros centras (kartu su 7 skyriais kaimo vietovėse), Skuodo muziejus, Respublikinis Vaclovo Into akmenų muziejus, kurio steigėja yra LR aplinkos ministerija. Kultūrinę veiklą Skuodo mieste vykdo ir bendrojo lavinimo mokyklos, meno mokykla, nevyriausybinės organizacijos – Skuodo žemaičių draugija, Lietuvos pensininkų sąjungos „Bočiai“ Skuodo skyrius ir kt.

Skuodo rajone gausu ir mėgėjų meno kolektyvų – 2018 m. iš viso veikė 31 meno kolektyvas. Tarp jų – liaudiškų šokių grupės, liaudiškos muzikos ansambliai ir kapelos, vaidintojų grupė, folkloro ansambliai, amatų klubas.

9 Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. balandžio 4 d. įsakymas Nr. A1-297 „Dėl lėšų skyrimo“.

10 Skuodo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. balandžio 11 d. įsakymas Nr. A1-281 „Dėl lėšų skyrimo“.

18 pav. Mėgėjų meno kolektyvų skaičius
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Didžiausia iš veikiančių kultūros įstaigų – R. Granausko biblioteka. Nors ir pastebimas sumažėjęs skaitytojų skaičius, organizuojama vis daugiau įvairių renginių ir taip siekiama pritraukti daugiau lankytojų. Kaimo vietovėse esantys bibliotekos filialai veikia kaip bendruomeniniai centrai, kuriuose gyventojai buriasi bendroms veikloms.

Skuodo kultūros centras apima visą rajono teritoriją, turi 7 kaimo skyrius, kuriuose dirba 5 kultūrinio darbo organizatoriai ir 9 meno vadovai. Kultūros centras organizuoja labai daug renginių – komercinių, mėgėjų meno kolektyvų, profesionalaus meno sklaidos, užimtumo skatinimo ir pan. Per metus surengiama apie 500 renginių – neretai tuo pačiu metu skirtingose vietose vyksta skirtingi renginiai, tad jų metinis planas turėtų būti išgrynintas, panašūs renginiai, esant galimybei, sujungiami, atsisakoma nedidelę auditoriją surenkančių renginių. Skuodo rajono prioritetinės kultūros veiklos sritys yra etnokultūra ir profesionalaus meno sklaida, tačiau didžiausia lėšų suma dažnai skiriama populiariosios muzikos atlikėjams, nes tokią muziką renkasi kaimo bendruomenės.

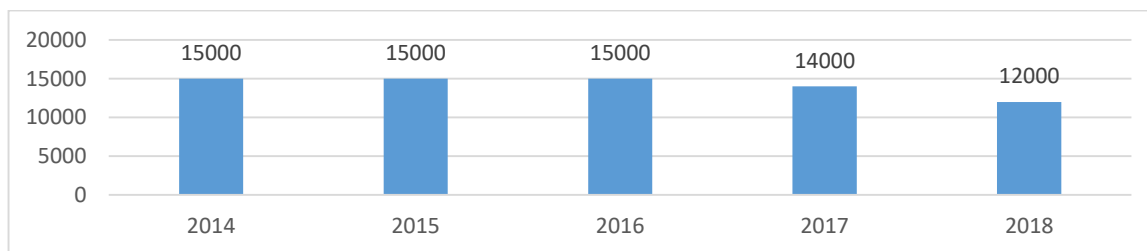
Skuodo rajono kultūros centro 2019 m. veiklos plane numatyta centro vizija – svarbus ir patrauklus kultūros židinis, ugdantis kūrybišką, aktyvią ir pilietišką Skuodo rajono visuomenę. Numatyta skatinti kultūrinę veiklą ir jos sklaidą, remti meno kolektyvus, vykdyti specialiuosius srities projektus, didinti visuomenės aktyvumą ir gerinti kultūros paslaugų infrastruktūrą, prieinamumą, plėsti paslaugų įvairovę.

Skuodo muziejus – visuomenei tarnaujanti ir jos istorijos raidą atspindinti kultūros įstaiga, kurios svarbiausia veikla yra kaupti, saugoti, eksponuoti ir populiarinti materialines, dvasines kultūros, istorijos vertybes bei gamtos objektus, reprezentuoti kuršių ir vakarų žemaičių kultūrą. Muziejus nuolat organizuoja įvairias parodas, ekskursijas, kultūrinius renginius. Nuolatinėse muziejaus ekspozicijose galima susipažinti su Skuodo miesto istorija, Skuodo rajono sportinės veiklos istorija, patyrinėti rajono tautodailės kūrinius, sužinoti, kokie buvo senieji kaimo amatai ir moterų darbai, pagrindiniai žemės verslai.

Respublikinis Vaclovo Into akmenų muziejus – vienintelis toks muziejus Lietuvoje ir Europoje. Tai unikalus muziejus, įkurtas abipus Bartuvos upės krantų, vaizdingame 14,5 ha slėnyje. Vidaus ekspozicija įsikūrusi restauruotame vandens malūne (1792 m.). Visa parko teritorija – rekreacinė zona. Slėnyje – akmenų lauko ekspozicija su retų medžių ir augalų kolekcija, kurių čia auga apie 3 tūkst. Muziejuje eksponuojama nemaža uolienų, atneštų į Mosėdį ir kitas Lietuvos vietas ledynmečiu, kolekcija, Lietuvos iškasenų, mineralų (brangakmenių, pusbrangių akmenų) kolekcijos. Muziejuje vyksta įvairūs kultūriniai renginiai, parke – koncertai, vyksta edukaciniai užsiėmimai. Muziejaus steigėja yra LR

aplinkos ministerija, tačiau Skuodo rajono savivaldybė prisideda prie šio muziejaus išlaikymo.

19 pav. Muziejų lankytojų skaičius
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Skuodo rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginiame veiklos plane minima, kad būtų tikslinga atlikti išsamią bibliotekos filialų analizę, išgryninti veiklos sritis, efektyvinti veiklą; atlikti visuomenės apklausą dėl renginių kokybės ir skaičiaus. Akcentuojamas ir originalių, šiuolaikiškų, netradicinių formų renginių trūkumas. Susiduriama su patalpų trūkumo, pasenusios kompiuterinės technikos problemomis, įdomių kultūrinės veiklos traukos taškų stygiu. Susiduriama su nepakankamo kultūros įstaigų finansavimo problema, su patalpų, edukacinių erdvių trūkumu. Neatnaujinta kultūros įstaigų infrastruktūra riboja ne sezono metu vykstančių renginių organizavimo galimybes.

2.6.2. Paveldo objektai

Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre Skuodo rajono savivaldybėje iš viso užregistruoti 309 nekilnojamųjų kultūros vertybių objektai. Tarp jų – Skuodo miesto centro gatvių tinklas ir Ylakių miestelio istorinė dalis (žydiškiesiems miestams būdingas aikštės planas, kapitalinis užstatymas ir tūrinė erdvinė kompozicija), Skuodo dvaro sodybos komplekso fragmentai, Skuodo evangelikų liuteronų bažnyčia, Mosėdžio Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios statinių kompleksas, įvairūs kapinynai, laidojimo vietos, žydų užkasimo vietos, piliakalniai su gyvenvietėmis, paminklai ir t. t.

Skuodo rajono savivaldybės administracijos Vietinio ūkio ir investicijų skyriaus pateikiamoje informacijoje paveldo objektai Skuodo rajono savivaldybėje suskirstyti į 11 grupių:

1. Archeologinės kultūros paveldo vertybės (47 objektai)
2. Architektūros ir urbanistikos paminklai (38 objektai)
3. Kraštovaizdžio kultūros paveldo vertybės (15 objektų)
4. Istoriniai memorialiniai objektai (29 objektai)
5. Dailės kultūros paveldo vertybės (11 objektų)
6. Mitologinės kultūros paveldo vertybės (9 objektai)
7. Memorialiniai kultūros paveldo objektai (20 objektų)
8. Kultūrinės reikšmės paveldo objektai (4 objektai)
9. Inžineriniai kultūros paveldo objektai (2 objektai)
10. Sakralinės kultūros paveldo vertybės (9 objektai)
11. Etnokultūrinės kultūros paveldo vertybės (15 objektų)

Taip pat saugomi gamtos paveldo objektai, kurie suskirstyti į:

1. Valstybės saugomus gamtos paveldo objektus (11 objektų)
2. Savivaldybės saugomus gamtos paveldo objektus (11 objektų)

Skuodo rajone yra ir paminklų, skirtų istorinėms asmenybėms ar įvykiams – ąžuoliniai stogastulpiai 1259 m. Skuodo mūšiui atminti, paminklas nuo 1941–1992 m. vykusių represijų metu nukentėjusių žmonių kančiai atminti, paminklas J. Basanavičiui, t.t.

Paveldo objektai, esant galimybei, prižiūrimi, teikiamos paraiškos Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai (teikiama, jeigu kultūros paveldo objektas yra „Natūra 2000“ teritorijoje arba gamtos paveldo objektas), Kultūros paveldo departamentui dėl piniginės paramos kultūros paveldo objektų priežiūrai, kasmet tam tikra dalis lėšų skiriama religinių bendruomenių iniciatyvų daliniam finansavimui (tvarkyti parapijos paskirties pastatams, jubiliejinėms šventėms). Skuodo rajone registruota daug nekilnojamųjų kultūros vertybių. Visoms joms sutvarkyti, atnaujinti, pritaikyti ar įveikinti trūksta lėšų. Paveldo objektų tvarkymas – itin svarbu, kadangi neprižiūrimi statiniai, kapinynai, koplytstulpiai ir pan. laikui bėgant sunyksta ir praranda savo kultūrinę vertę bei nebelieka istorinių faktų ateities kartoms.

2.6.3. Rekreacija ir turizmas

Klaipėdos regiono turizmo ir žemės ūkio sektorių plėtros studijoje, atliktoje 2018 m., siekta išryškinti kiekvienos Klaipėdos regione esančios savivaldybės išskirtinumą ir galimas specializacijos kryptis. Kalbant apie turizmą, pažymėta, kad Skuodo rajone daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama kultūriniam ir gamtiniam turizmui. Šiuo metu savivaldybėje plėtojamas kultūrinis turizmas ir nepakankamai išnaudojami ar pritaikyti turizmui ir rekreacijai turimi gamtiniai ištekliai. Skuodo rajonas – kaimiškas, agrarinis kraštas, kuris įdomus savo istorija, išskirtinis dėl randamų akmenų ir riedulių, gamtos.

Riedulių kraštas. Skuodo rajone išskirtinai gausu kelis tūkstančius metų skaičiuojančių akmenų. Viena lankytinų vietų – *Šauklių riedulynas*, Šauklių kraštovaizdžio draustinio dalis, esanti šalia Mosėdžio. Riedulynas – tai paviršius, dėl tirpstančių ledynų susidaręs maždaug prieš 12 tūkst. metų. Čia įrengtas ir apie 2 km ilgio pažintinis takas, leidžiantis ne tik apžiūrėti riedulius, bet ir Lietuvai ne itin būdingą, į tundrą panašų kraštovaizdį. Apie šią vietą yra legenda. Sakoma, kad akmenys – tai suakmenėję švedų kariai, kėsinęsi užkariauti Skuodo kraštą, tačiau dievų paversti akmenimis.

Išskirtinę akmenų ir riedulių kolekciją galima pamatyti Mosėdyje esančiame *Respublikiniame Vaclovo Into akmenų muziejuje*. Jame sukaupta įvairi kolekcija, kurią muziejaus įkūrėjas daktaras V. Intas pradėjo kaupti dar 1957 m. Muziejus atidarytas 1979 m. ir jau tuomet jame buvo apie 5 000 eksponatų. Muziejuje rieduliai ne tik eksponuojami, bet ir tiriama, restauruojami. Muziejų supa į valstybės saugomų objektų sąrašą įtrauktas parkas, kuriame auga vertingos augalų rūšys. Respublikinis V. Into akmenų muziejus yra didžiausias turistų traukos objektas, todėl savivaldybės biudžeto lėšomis prisidedama prie šio muziejaus išlaikymo ir plėtojimo. Akmenų muziejus rajone – vienas didžiausių turistų traukos objektų, didžiausias tokio tipo muziejus Lietuvoje, kuriame ne tik eksponuojami įvairūs akmenų ir riedulių eksponatai, bet ir vykdomos edukacinės programos.

Dar vienas įdomus eksponatas yra didžiausias Lietuvoje riedulys – *Barstyčių akmuo* Puokės kaime. Šis akmuo įtrauktas į Lietuvos rekordų knygą. Manoma, kad riedulys tirpstant ir slenkant ledynams buvo atgabentas iš Skandinavijos. Akmuo sveria 680 tonų, jo ilgis – 13,4 m, plotis – 7,5 m, aukštis – 3,6 m. Apie akmenį taip pat yra legenda. Pasakojama, kad vietoj akmens anksčiau stovėjo pagonių šventykla. Ugnį joje kursčiusi vaidilutė sulaužė skaistybės priesaiką ir supykė dievą Perkūną, kuris į šventovę trenkė akmeniu¹¹.

Istorija. Skuodo rajone, Kalvių kaime, 1793 m. gimė *Simonas Daukantas*. Jo gimtinėje vienintelėje išlikusioje klėtelėje įkurtas muziejus, kuriame galima susipažinti su istoriko gyvenimu ir kūrybine veikla, eksponuojami autentiški, to meto valstiečių gyvenimą ir buitį vaizduojantys etnografiniai daiktai. Norėdami patekti į muziejų, lankytojai susiduria su problema – muziejuje nuolat nedirba darbuotojas, dėl patekimo į klėtelę reikia susitarti iš anksto arba atvykus ir paskambinus reikia laukti, kol darbuotojas atvyks. Taip pat šalia muziejaus nėra įrengto informacinio stendo, kuriame būtų pateiktos muziejaus vidaus nuotraukos, aprašymai lankytojams, nenorintiems ilgesnio turo.

Aleksandrijos seniūnijoje, Apuolės kaime, stovi *Apuolės piliakalnis*, o netoliese – Apuolės kapinynas. Istorikai teigia, kad Apuolė – tai anksčiausiai istoriniuose šaltiniuose paminėta dabartinės Lietuvos Respublikos teritorijoje esanti gyvenvietė. Jos vardas minimas jau IX a. viduryje.

Susipažinti su Skuodo rajono istorija galima Skuodo muziejuje, kuris įkurtas buvusios dvarvietės patalpose. Muziejuje sukaupta beveik 19 tūkst. eksponatų iš skirtingų laikmečių, vietovių. Eksponuojamos ir reikšmingos išeivių dovanos, rengiamos šiuolaikinių menininkų, tautodailininkų parodos. Siekiant užtikrinti sklandesnę galimybę susipažinti su krašto istorija, buvo įgyvendintas projektas „Skuodo muziejaus pastato rekonstrukcija ir paslaugų plėtra“, kurio metu sutvarkytas ir kultūrinėms reikmėms pritaikytas muziejaus pastatas – atliktas išorės ir vidaus patalpų remontas.

Istoriškai reikšminga ir geležinkelio linija Bajorai–Kretinga–Skuodas, vokiečių nutiesta 1915 m. Iki Pirmojo pasaulinio karo Skuodas garsėjo turgumi ir vykstančiomis mugėmis, buvo svarbus prekybinis miestas. Traukinių eismas ruožu Skuodas–Darbėnai, išjungus ryšių, elektros ir automatikos įrenginius bei demontavus įrangą, buvo nutrauktas 2009 m. gruodžio 15 d. dėl menko krovinių gabenimo poreikio.

Senoji geležinkelio stotis šiuo metu apleista – nėra nuorodų, iškabų, o fligeliuose gyvena žmonės. Geležinkelis šiomis dienomis nebėra naudojamas pagal paskirtį, tačiau organizuojami žygiai geležinkelio bėgių taku. Viešojoje erdvėje vyksta diskusijos apie galimybes atgaivinti ir turizmo reikmėms pritaikyti geležinkelio liniją, tačiau kyla daug problemų dėl infrastruktūros atnaujinimo, įrengimo, priežiūros, palaikymo, atsakomybės.

11 Gaučaitė, M. 9 neatrastos vietos, kurias privalai pamatyti Skuodo rajone. *Delfi* [interaktyvus]. Vilnius, 2015-03-02. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/keliones/naujienos/9-neatrastos-vietos-kurias-privalai-pamatyti-skuodo-rajone.d?id=67209888>.

20 pav.2 Pirmasis Skuodo geležinkelio stoties pastatas Pirmojo pasaulinio metais
Šaltinis: miestai.net¹².

Gamtinis turizmas. Kaip minėta anksčiau, siekiama praplėsti Skuodo rajono turizmo specializaciją, akcentuojant gamtinį turizmą. Be akmenų ir riedulių, kuriais garsėja kraštas, čia randama ir kitų įdomių gamtinių objektų. Vienas tokių – Truikinių šaltinėlis (dar vadinama Šmitos versme). Versmė randama tarp dviejų skardžių, pačiame daubos dugne. Aplink ją auga medžiai. 5–6 metrų skersmens duburyje yra dvi versmės. Šaltinis turi ir istorinę reikšmę – anksčiau vietos gyventojai čia mirkė linus, girdė gyvulius, XX a. pradžioje šalia stovėjo koplyčia, o pati versmė apipinta įvairiomis legendomis. Objektą numatoma tvarkyti, kad būtų galima jį patogiau pasiekti.

Kitas įdomus gamtinis objektas – Navidansko parkas. Tai privatus 57 ha dydžio parkas, kuriame grupėmis ir pavieniui susodinti 34 vietinių rūšių medžiai ir krūmai, pavyzdžiui, lazdynų alėjos, mažalapės liepos, klevai, gausu jazminų, erškėčių ir t. t. Parke yra tvenkinių, teka upelis, teikiamos kempingo paslaugos, vykdoma komercinė žvejyba.

Šauklių kraštovaizdžio draustinis, arba Šauklių tundra, yra 82 ha dydžio draustinis. Jame saugomas unikalus vietovės kraštovaizdis, kuriame matoma prieš 12–13 tūkst. m. slenkančių ledynų atneštų riedulių, Baltijos jūros dugno uolienų. Čia auga 6 m aukščio kadagiai, riedulyne veisiasi driežai, rupūžės, yra ir saugomų augalų. Šauklių riedulyne esančiame kadagyne įrengtas pažintinis takas. Juo keliaujama apie 1–2 val. Yra poilsio aikštelė, vandens telkinys. Šauklių tundroje apgyvendinti lankytojų akims itin egzotiški kalnų avinai, vadinami muflonais. Tai yra didžiausia Lietuvoje muflonų banda, gyvenanti aptvare laukinėmis sąlygomis. Ją stebėti galima iš įrengto apžvalgos bokšto.

Skuodo rajone turizmo informaciją teikia **Skuodo informacijos centras**. Pagrindinė centro veiklos sritis – teikti informaciją pradedantiems ir pažengusiems verslininkams bei visiems, besidomintiems verslu. Centras konsultuoja, kaip pradėti verslą (apie įmonių steigimą, verslo galimybes, sąlygas, problemas, paramos galimybes ir pan.), organizuoja seminarus, mokymus ne tik verslininkams, bet ir pedagogams. Kartu teikiama

¹²Miestai [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.miestai.net/forumas/forum/bendrosios-diskusijos/infrastrukt%C5%Abra-ir-pramon%C4%97/b%C4%97ginis-transportas/7093-gel%C5%Bek-kretinga-skuodas-priekul%C4%97/page15>.

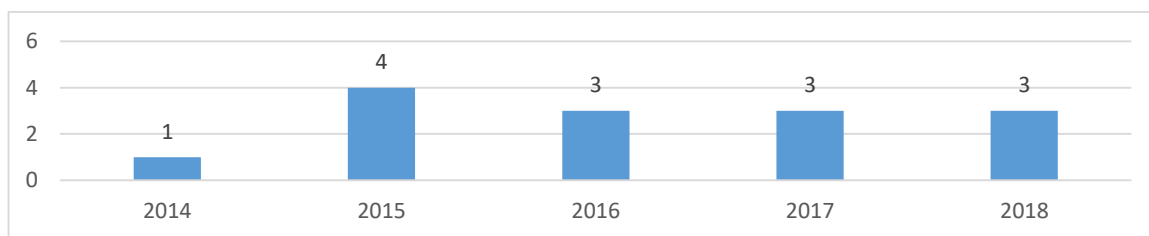

ir turizmo informacija, socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje viešinami rajone vykstantys renginiai, įvykiai. Centro veiklos sritys labiau susietos su verslu ir konsultacijomis, nes turizmo srities veiklų įgyvendinimas centrui priskirtas tik 2018 m. lapkričio mėnesį. Skuodo informacijos centras renka statistiką apie apsilankančius turistus, objektų lankomumą, koordinuoja ir derina edukacines programas, ekskursijas, organizuoja žygius, naujus maršrutus, administruoja interneto svetainės www.skouds.lt turizmo skiltį, siekia formuoti ir atnaujinti esamą krašto įvaizdį, platina informaciją, leidžia leidinius, prekiauja suvenyrais.

Skuodo rajono savivaldybės administracija įgyvendina Skuodo – žemaitiškiausio Lietuvos rajono – koncepciją. Logotipe vartojamas tarmiškas Skuodo pavadinimas – *Skouds*. Specialiai tam sukurta interneto svetainė www.skouds.lt, kurioje pateikiama informacija apie lankytinus objektus, kultūrą, paveldą, heraldiką. Įdomu ir tai, kad puslapyje pateikiamas žemaičių tarmės žodynas. Skuodo žemaičių teatras vaidina tik žemaitiškai. Organizuojamas kasmetis žemaitiškų skaitymų konkursas (muziejus, biblioteka).

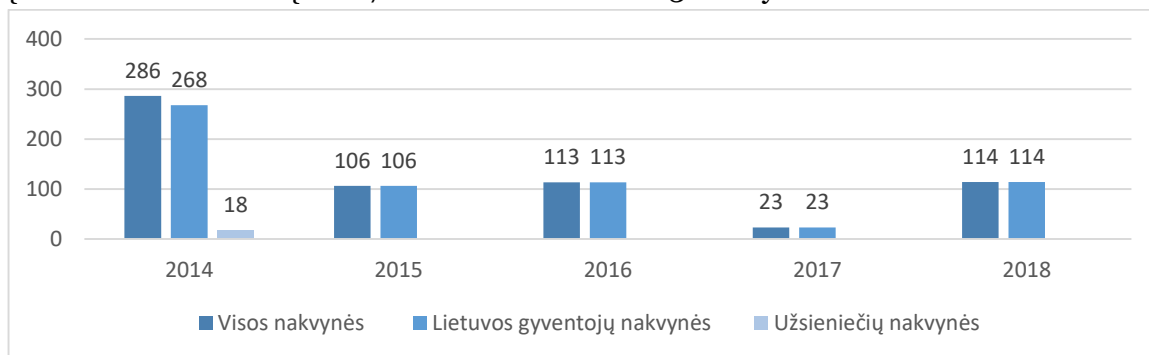
Oficialiosios statistikos portale pateikiama informacija apie turizmo informacijos centro lankytojų rodiklius. 2014 m. centre apsilankė 515 asmenų, iš kurių 54 buvo užsieniečiai. 2018 m. – 478 asmenys, iš kurių 2 – užsieniečiai. Šie skaičiai rodo, kad nedaug lankytojų per metus apsilanko centre arba jie nėra pakankamai tiksliai fiksuojami. Nuo 2018 m. rugsėjo mėn. turizmo informacijos centro paslaugų vykdymas pavestas VŠĮ Skuodo informacijos centrui.

Apgyvendinimas. Apgyvendinimo įstaigų (viešbučiai ir panašios laikinos buveinės; poilsiautojų ir kitas trumpalaikis apgyvendinimas; poilsinės transporto priemonės, priekabų aikštelės) skaičius Skuodo rajone pastaraisiais metais buvo stabilus – čia veikė 3 apgyvendinimo įstaigos.

21 pav. Apgyvendinimo įstaigų skaičius
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Daugiausia nakvynių apgyvendinimo įstaigose buvo užfiksuota 2014 m. – 286, iš kurių 18 buvo užsieniečių. 2017 m. užfiksuotos tik 23 nakvynės.

22 pav. Nakvynių skaičius apgyvendinimo įstaigose
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Prekės ženklas. Klaipėdos regiono turizmo ir žemės ūkio sektorių plėtros studijoje minima tai, kad Klaipėdos regionui reikėtų bendro visą regioną reprezentuojančio prekės ženklo. Bendras ženklas, kaip teigiama, sustiprintų regiono turizmo pozicijas pasaulyje – bendrą ženklą naudoja nemažai regionų.

Klaipėda

Klaipėdos raj.

Kretingos raj.

Palanga

Neringa

Šilutės raj.

23 pav. 3Klaipėdos regione esančių savivaldybių prekės ženklai
Šaltinis: Klaipėdos regiono turizmo ir žemės ūkio sektorių plėtros studija, 2018.

Skuodo rajono savivaldybė vienintelė iš 7 Klaipėdos regiono savivaldybių¹³ neturi unikalaus, savito prekės ženklo, kuriuo būtų reprezentuojamas ir turizmas, ir kitos veiklos sritys. Tai padėtų komunikuoti viešojoje erdvėje apie savivaldybės išskirtinumą, padidinti savivaldybės patrauklumą turistų akyse, vienyti bendruomenę. Prekės ženklas turėtų būti sukurtas taip, kad būtų atpažįstamas, modernus, patrauklus akiai, išryškinantis savivaldybę. Turizmo rinkodaros planas padėtų sukurti turizmo išteklių viešinimo strategiją, kurią įgyvendinant būtų galima tikslingai ir efektyviai pristatyti turizmą. Šiuo metu kuriama rajono prekės ženklo koncepcija, kuri padės kurti teritorijos identitetą.

Nors savivaldybės įvaizdžio formavimui, informacijos sklaidai taikomos tam tikros priemonės (leidžiami informaciniai leidiniai, informacija pateikiama interneto svetainėse skouds.lt, infoskuodas.lt, Skuodo informacijos centro „Facebook“ paskyroje, skelbiami straipsniai naujienų portaluose), jos nėra itin efektyvios, nes trūksta nuoseklumo, sistemiškumo, didesnės informacijos sklaidos. Iki šiol neparengta ir planuota viešųjų ryšių strategija, kuri padėtų nuosekliai komunikuoti ne tik apie savivaldybės turizmo išteklius, bet ir bendrą viešųjų ryšių politiką, stilistiką, pobūdį¹⁴.

Projektai. Skuodo rajono savivaldybė partnerio teisėmis kartu su Klaipėdos miesto savivaldybės administracija (pagrindinis partneris) įgyvendina projektą „Savivaldybės jungiančių trasų ir turizmo maršrutų informacinės infrastruktūros plėtra“. Projekto metu

¹³ Klaipėdos miesto savivaldybė anksčiau naudojo prekės ženklą „Klaipėda. Laisvu stiliumi“. 2018 m. visuomenei buvo pristatytas atnaujintas prekės ženklas, tačiau dėl kilusių kritikos atgarsių, ženklas šiuo metu nenaudojamas. Vietoj jo savivaldybę reprezentuoja herbas.

¹⁴ Skuodo rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginio plėtros plano 2014–2018 m. ataskaita. Patvirtinta 2019 m. birželio 17 d. Tarybos sprendimu Nr. T10-122.

bus įrengti kelio ženklai, informaciniai stendai, kryprodės, nuorodos į lankytinus objektus Skuodo rajone¹⁵.

Asociacija „Klaipėdos regionas“ kartu su visomis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis nuo 2017 m. pradžios įgyvendina projektą „Baltijos jūros turizmo centras – darnios plėtros struktūrinė organizacija aktyviam turizmui“. Projekto metu kuriami, plėtojami ir aktyviai reklamuojami regioniniai turizmo produktai, skatinantys jūrinio ir ekologinio (tvaraus) turizmo plėtrą. Projekte nemažai dėmesio skiriama ir Skuodo rajono turistinių objektams viešinti. Atsižvelgiant į unikalų kraštovaizdį bei išskirtines Skuodo ir Kretingos rajonų bei Palangos miesto vietas, suformuotas turizmo maršrutas „Antgamtiniai peizažai“, kurį galima įveikti pėsčiomis, dviračiu ir kitomis transporto priemonėmis¹⁶. Informaciją apie maršruto pasirinkimą teikia ir užsakymus vykdo Klaipėdos miesto turizmo informacijos centras.

Skuodo rajono savivaldybė ir turimi turizmo ištekliai reprezentuojami ir įvairiose tarptautinėse ir vietinėse turizmo parodose. Dažniausiai kartu reprezentuojamas visas Klaipėdos regionas.

Siekiant sukurti patrauklias sąlygas ir aplinką turistams, 2019 m. atlikta Skuodo muziejaus rekonstrukcija, sutvarkyta Apuolės piliakalnio infrastruktūra.

Skuodo rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginiame plėtros plane buvo numatyta, kad Skuodo rajone turi būti išsaugota geroji krašto kultūros tradicija ir paveldas plėtojant modernią, ekologišką ir patrauklią kultūrinio ir pažintinio turizmo, sporto infrastruktūrą bei bendradarbiavimą. Šios idėjos turėtų būti laikomasi ir toliau. Savivaldybės išskirtinumas – labai ramus, erdvus kraštovaizdis, istorinė praeitis. Sukūrus prekės ženklą, išgryninus Skuodo rajono turizmo viziją ir prioritetus bei turizmo informacijos centro veiklos sritis, būtų kryptingai siekiama savivaldybės turistinio potencialo didinimo, patrauklumo didinimo ir geresnio informacijos prieinamumo. Svarbu ir investicijos į turizmo infrastruktūrą – esamų turistinių objektų, maršrutų ir pan. priežiūrą, atnaujinimą, naujų traukos taškų kūrimą bei esamų lankytinų objektų viešinimą. Atvykstančius turistus išlaikyti ilgiau nei vieną dieną, plėtoti turizmo infrastruktūrą yra itin svarbu, kadangi turizmas sukuria didelę pridėtinę vertę, teikia pajamas.

2.6.4. Laisvalaikis

Skuodo rajono savivaldybėje nors ir nėra didelės pramogų pasiūlos, esamą poreikį tenkina įvairūs viešieji ir privatūs juridiniai asmenys. Kultūrine veikla rūpinasi kultūros centras ir jo filialai, veikia jau minėti bendruomenės kolektyvai.

Aktyvesnį laisvalaikį mėgstantiems asmenims siūlomos pramogos – organizuojami pėsčiųjų žygiai, žūklės varžybos, išsinuomojus baidares galima plaukti Bartuvos upe, veikia motobolo klubas, vykdomos edukacinės programos. Klaipėdos regione motobolo renginiai organizuojami Kretingoje ir Skuode.

2019 m. Skuodo miesto parkelyje įrengtas kelių metrų basakojų takas, kuriuo lankytojai gali praeiti skirtingais paviršiais, tekstūromis, medžiagomis. Kiekvienais metais

15 Skuodo rajono savivaldybės tarybos, mero, administracijos direktoriaus 2018 m. ataskaita. Patvirtinta 2019 m. kovo 18 d. sprendimu Nr. T10-28.

16 Skuodo rajono savivaldybės tarybos, mero, administracijos direktoriaus 2018 m. ataskaita. 2019 m. kovo 18 d. sprendimu Nr. T10-28.

organizuojama nemažai renginių – reikšmingų dienų paminėjimai, teminės šventės, koncertai ar pan. Vyksta edukaciniai užsiėmimai ir išvykos, organizuojami seminarai, mokymai, parodos. Yra ir kitų laisvalaikio praleidimo būdų – yra kavinių, miestuose ir kaimuose yra bent minimalios sporto infrastruktūros, kuria, ypač sezono metu, naudojasi gyventojai. Dažnai užsiimama gamtinio turizmo veiklomis. Veikia nemažai kaimo turizmo sodybų, kuriose šalia patalpų nuomos paslaugų renginiams dažnai teikiamos ir kitos paslaugos – pirtys, baseinai, teniso aikštelės, ledrogės žiemos sezonu ir pan.

Skuodo rajono savivaldybės tarybos, mero ir administracijos direktoriaus 2018 m. veiklos ataskaitoje minima, kad patvirtintas Jaunimo savanoriškos tarnybos Skuodo rajono savivaldybėje finansavimo tvarkos aprašas, kuris numato savanorių kelionių ar kitokių išlaidų kompensavimą. Veikia 4 Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos akredituotos jaunimo savanorius priimančios organizacijos, kuriose 6 mėn. savanoriau (ne mažiau kaip 40 val. per mėn.) jaunuoliai gali gauti 0,25 balo studami į aukštąsias mokyklas. Praktikos vietos: Skuodo atviras jaunimo centras, Skuodo rajono savivaldybės R. Granausko viešoji biblioteka, Skuodo meno mokykla, Skuodo Bartuvos progimnazija, Skuodo Pr. Žadeikio gimnazija ir Mosėdžio gimnazija.

2017 m. Skuodo miesto parke įrengta kompleksinė žaidimų aikštelė vaikams. Ji įrengta aktyviojoje parko zonoje, netoli paplūdimio tinklinio, dirbtinės dangos lauko futbolo ir krepšinio aikštelių. Įrengiant įvairias laiko praleidimo erdves greta viena kitos, siekiama pateisinti Skuodo rajono gyventojų lūkesčius.

Kaip įvardijama Skuodo miesto 2016–2022 m. vietos plėtros strategijoje, nors ir didėja į renginius ateinančių žmonių skaičius, pripažįstama, kad gyventojai juos lanko pasyviai. To priežastys – renginių kokybė, orientavimasis į vyresnio amžiaus gyventojus, mažos gyventojų pajamos, ūkio darbai, po kurių renginiams nebelineka laiko ir pan.

Renginius jaunimui organizuoja ugdymo įstaigos, Atviras jaunimo centras. Renginius verslininkams organizuoja VšĮ Skuodo informacijos centras, tačiau tokių renginių yra mažokai. Renginius vyresnio amžiaus žmonėms organizuoja Trečiojo amžiaus universitetas, Lietuvos pensininkų sąjungos „Bočiai“ Skuodo rajono draugija. Skuodo krašto bendrija yra parengusi paraišką projekto, kurio metu bus įsteigti Kartų namai. „Kartų namuose“ vyks įvairios edukacijos ir jaunimui, ir vyresniems rajono gyventojams.

Bendruomenėse trūksta nedidelių funkcinių centrų, kurių paskirtis būtų suburti vietines bendruomenes bendrų renginių metu, teikti kitas viešąsias paslaugas.

2019 m. atlikto gyventojų nuomonės apie teikiamas viešąsias paslaugas tyrimo¹⁷ metu gyventojai išsakė nuomonę apie laisvalaikio praleidimo galimybes Skuodo rajone. Dalis akcentavo, kad nors viešosios erdvės yra sutvarkomos, vėliau jos nepakankamai prižiūrimos. Pažymėta, kad šalia pėsčiųjų ir dviračių takų reikėtų įrengti įdomių viešųjų erdvių, kuriose būtų įvairių veiklos galimybių. Akcentuota ir jau aptarta renginių Skuodo rajone problema – dauguma jų orientuoti į vyresnius gyventojus, pasigendama renginių jaunimui. Bendrai pastebėta, kad renginių vyksta per daug, pasigendama kamerinių renginių, renginiai neretai vyksta darbo metu.

Bendra situacija, kalbant apie laisvalaikio praleidimo būdus Skuodo rajono savivaldybėje, galėtų būti vertinama vidutiniškai. Vertėtų išgryninti vykstančių renginių koncepciją, orientuotis į kokybę. Veikiantis motobolo klubas – išskirtinė pramoga gyventojams ir miesto svečiams. Tokių originalių, rajono veidą kuriančių ir išskirtinių

17 Gyventojų nuomonės apie teikiamas viešąsias paslaugas tyrimo pristatymas, 2019.

pramogų rajone trūksta. Neišnaudotos ir viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės galimybės organizuojant viešųjų pramogų ir poilsio paslaugų konkursus. Trūksta ir bendros laisvalaikio praleidimo galimybių (siūlomų tiek viešojo, tiek privataus sektoriaus) viešinimo platformos, kurioje būtų susisteminta informacija apie Skuodo rajone siūlomas veiklas.

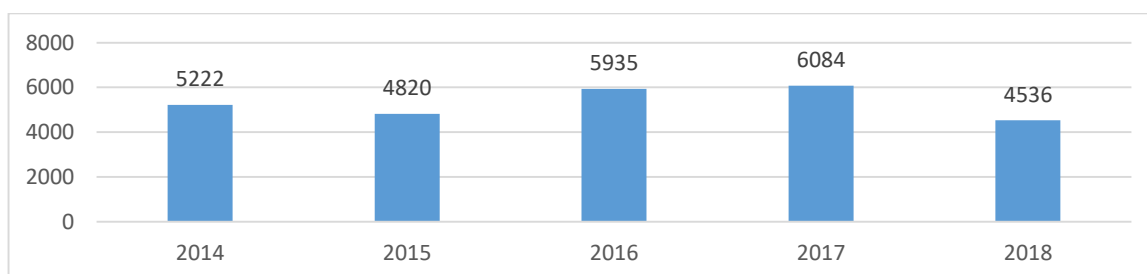
Skuodo rajone silpnai išplėtotas laisvalaikio ir poilsio infrastruktūra, kaimo turizmo sodybos vykdo tik pobūvių organizavimo veiklą, trūksta apgyvendinimo įstaigų, nėra patrauklaus paslaugų ir viešojo maitinimo tinklo. Čia jaučiamas laisvalaikio leidimo vietų ir pramogų stygius, menkas turizmo paslaugų vadybos bei rinkodaros lygis.

2.6.5. Sportas

Skuodo rajono savivaldybės kūno kultūros ir sporto centras vykdo vaikų, moksleivių, suaugusiųjų, žmonių su negalia sportinę veiklą. Organizuoja ir vykdo rajono pirmenybes, tradicinius sporto renginius ir šventes, bei seniūnijų ir moksleivių sporto žaidynes. Centre veikia krepšinio, dviračių sporto, b/k irklavimo, dziudo, motobolo, lengvosios atletikos, futbolo ir rankų lenkimo sekcijos.

Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius kasmet yra nemažas, nors beveik 1,5 tūkst. dalyvių sumažėjo lyginant 2017 m. ir 2018 m.

2018 m. pirmą kartą Skuode įvyko socialinis projektas – krepšinio diena su profesionalia moterų krepšinio komanda „Kibirkštis“ iš Vilniaus. Skuodo rajono savivaldybės administracijos iniciatyva nuo 2017 m. spalio 3 d. Skuodo higienos ir sveikatingumo centre du kartus per savaitę pagal suderintą grafiką Skuodo rajono mokyklų mokiniams nuo antros klasės organizuojamos fizinio ugdymo pamokos baseine.

24 pav. 4Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Sporto infrastruktūra ir inventorių savivaldybėje atnaujinami pagal galimybes. 2018 m. Skuodo motobolo stadionas aptvertas nauja tvora ir įrengta nauja įgarsinimo sistema, atliktas Skuodo mieste esančios valčių prieplaukos prie irklavimo bazės kapitalinis remontas. Įgyvendinant projektą „Neformaliojo švietimo infrastruktūros gerinimas Skuodo rajono savivaldybėje“ įsigytos priemonės, reikalingos Sporto centre vykdomam neformaliai sportiniam vaikų ugdymui ir robotikos užsiėmimams.-

Skuodo rajono savivaldybėje sporto ir sveikatingumo renginių skaičius išlieka stabilus, atnaujinamos ar įrengiamos sporto aikštelės, inventorių. Vis dėlto, trūksta investicijų į sporto infrastruktūros plėtrą, finansavimas tam – nepakankamas. Skuodo visuomenei būtinas šiuolaikiškas, modernus, atitinkantis visus reikalavimus sporto kompleksas. Sporto bazės infrastruktūros gerinimui turėtų būti ieškoma alternatyvių

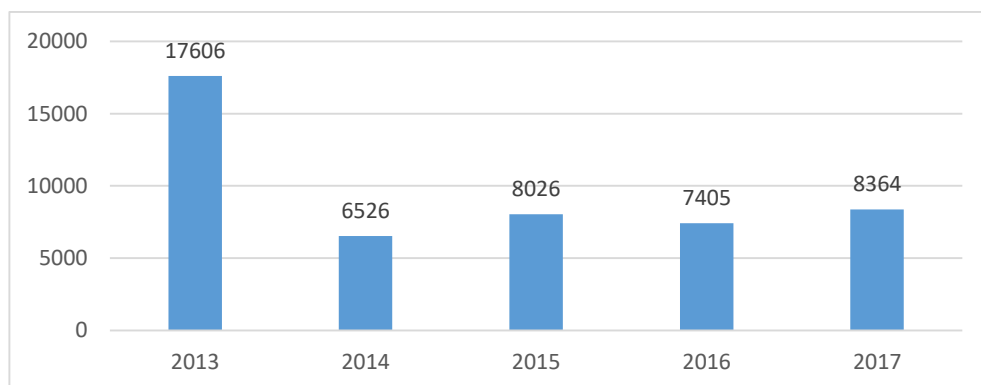
finansavimo galimybių, o gyventojų fizinio aktyvumo skatinimui ir toliau rengiami renginiai, vykdoma projektinė ir švietėjiška veikla.

3. EKONOMINĖ APLINKA

3.1. Investicijos

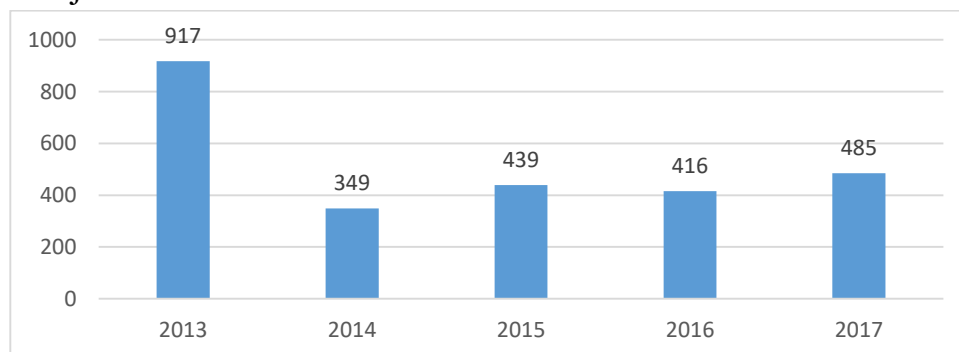
Materialinės investicijos – tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti. Statistinė informacija apima visas ūkio subjektų materialines investicijas: valstybės investicijas, Lietuvos Respublikos ir užsienio privačios nuosavybės teisės subjektų investicijas ir įvertintas fizinių asmenų investicijas į gyvenamųjų namų statybą, priskiriamas nekilnojamojo turto operacijų veiklai.

Nuo 2013 m. investicijų Skuodo rajone stipriai sumažėjo. Tai galėtų būti siejama su 2013 m. pasibaigusiu 2007–2013 m. Europos Sąjungos sanglaudos skatinimo veiksmų programos finansavimo laikotarpiu, kurio metu Skuodo rajono savivaldybės įgyvendintiems projektams buvo išmokėta kiek daugiau nei 10,5 mln. eurų¹⁸.

25 pav. 5Materialinės investicijos to meto kainomis, tūkst. eurų
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, kaip ir bendrasis materialinių investicijų rodiklis, nuo 2013 m. stipriai sumažėjo. 2013 m. vienam gyventojui teko 917 eurų, o 2017 m.¹⁹ duomenimis, šis skaičius sumažėjo beveik per pusę – iki 485 eurų vienam gyventojui.

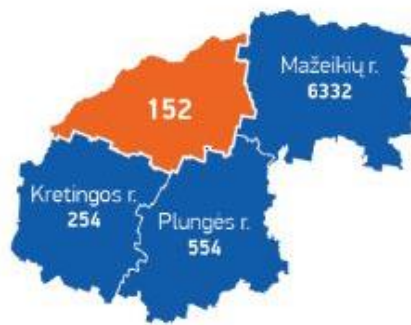
26 pav. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui.

¹⁸ ES struktūrinė parama 2007–2013 m. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://bit.ly/2ZRiGWF>.

¹⁹ Naujesnių duomenų Statistikos departamentas nepateikia.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI) 2017 m. pabaigoje Skuodo rajono savivaldybėje siekė 2,6 mln. eurų. Vienam gyventojui teko 154 eurai. Tai – mažiausiai TUI, palyginti su kaimyninėmis savivaldybėmis (Mažeikių, Plungės ir Kretingos rajonų). Savivaldybėje tiesioginės užsienio investicijos sudaro tik 4,3 proc. Klaipėdos apskrities lygio ir 3,1 proc. Lietuvos lygio.

27 pav. Skuodo rajono ir kaimyninių savivaldybių tiesioginių užsienio investicijų dalis, tenkanti vienam gyventojui (Eur)

Šaltinis: Laisvosios rinkos institutas.

Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijos, palyginti su praėjusiu 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu, Skuodo rajono savivaldybėje sumažėjo. 2014–2019 m. laikotarpiu įgyvendinta 10 projektų, kurių vertė siekia 1,2 mln. eurų, įgyvendinami 23 projektai už beveik 5 mln. eurų. Iš viso rajone buvo užregistruotos 42 paraiškos, finansavimas buvo skirtas 34. Paraiškas teikė Savivaldybės administracija (18 paraiškų), biudžetinės įstaigos (4 paraiškos), kiti pareiškėjai (20 paraiškų).

Klaipėdos apskrityje per šį laikotarpį buvo įgyvendinti 185 projektai, kurių vertė – beveik 44,3 mln. eurų, šiuo metu įgyvendinami 749 projektai už 470 mln. eurų. Skuodo rajono savivaldybėje finansuojamų projektų vertė sudaro vos 1,28 proc. visų Klaipėdos apskrityje finansuotų projektų vertės.

24 lentelė. 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijos Klaipėdos apskrityje ir Skuodo rajone

Indikatorius	Vnt.	Projekto vertė, Eur	Skirtas finansavimas	Apmokėta išlaidų suma, Eur	Išmokėtas finansavimas, Eur
Klaipėdos apskritis					
Finansuojami projektai	945	518 249 434,04	Iš viso 428 806 254,24 ES lėšos 423 696 334,65	308 642 540,14	272 020 295,92
Įgyvendinami projektai	749	470 158 809,36	Iš viso 392 974 422,36 ES lėšos 389 110 336,10	265 405 759,04	238 641 036,28
Baigti projektai	185	44 272 084,73	Iš viso 34 047 892,89	43 168 705,75	33 343 954,77

			ES lėšos 32 828 530,14		
Projektai, kurių įgyvendinimo atsisakyta	11	3 818 539,95	Iš viso 1 783 938,99 ES lėšos 1 757 468,41	68 075,35	35 304,87
Skuodo rajono savivaldybė					
Finansuojami projektai	34	6 633 297,34	Iš viso 5 561 931,12 ES lėšos 5 186 189,82	4 386 687,64	3 861 424,81
Įgyvendinami projektai	23	4 981 989,20	Iš viso 4 152 730,36 ES lėšos 3 832 300,06	2 957 032,16	2 641 565,04
Baigti projektai	10	1 460 185,54	Iš viso 1 245 965,47 ES lėšos 1 203 889,76	1 429 655,48	1 219 859,77
Projektai, kurių įgyvendinimo atsisakyta	1	191 122,60	Iš viso 163 235,29 ES lėšos 150 000,00	0	0

Šaltinis: 2014–2020 Europos sąjungos fondų investicijų Lietuvoje portalas. Projektų ir išmokėjimų statistika.

Svarbu ir tai, kad galimas investicijas riboja savivaldybės galimybės skolintis. Savivaldybių skolinimąsi reglamentuoja LR biudžeto sandaros įstatymas, LR fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas, atitinkamų metų LR valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, savivaldybių skolinimosi taisyklės. Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas riboja savivaldybių metinį grynąjį skolinimąsi. Nė vienoje kitoje šalyje nėra taikoma nuostata, kad savivaldybei leidžiama skolintis tik tokią sumą, kokią numato grąžinti einamaisiais metais. Šios nuostatos taikymas sukuria įdomią situaciją – kuo mažiau skolų turi savivaldybė, tuo mažiau gali skolintis.

Skuodo rajono savivaldybės skolinimosi galimybės:

- 2020 m. – 437,2 tūkst. Eur;
- 2021 m. – 500,2 tūkst. Eur;
- 2022 m. – 455,4 tūkst. Eur;
- 2023 m. – 312,7 tūkst. Eur.

LSA kreipiasi į LR Vyriausybę dėl savivaldybių skolinimosi galimybių padidinimo. Nuo 2021 m. dar labiau išaugs savivaldybių skolinimosi poreikiai, nes Europos Komisijos siūlymai dėl 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos numato, kad savivaldybės turės finansuoti jau ne 15, bet 45 proc. projekto vertės.

Vertinant verslo investicijų galimybes ir potencialą, akcentuojama, kad nedaug stambių įmonių yra linkusios investuoti ir plėtoti stambius verslus teritorijoje. Viena stambiausių įmonių, 2017 m. atlikusių 12 mln. eurų investiciją į verslo plėtrą, yra Ylakių kaime veikiantis „Ylakių paukštynas“ (ankstesnis pavadinimas – „Mažeikių rugelis“).

Pastebėta, kad pagrindinės problemos, trukdančios pritraukti stambų verslą, yra tai, kad investuotojams vidutiniškai reikia 50–100 ha sklypo ploto, dujotiekio, geležinkelio, daug įvairios srities specialistų ir t. t. Rajone neturima tokių didelių laisvų valstybinės žemės sklypų plotų, o daug kur privatūs sklypai yra įsiterpę tarp valstybinių. Savivaldybėje yra nemažai laisvų pastatų ar patalpų, kuriose galima komercinė veikla, tačiau dėl žemos konkurencijos vyrauja gana didelės paslaugų kainos, aukšti komunalinių paslaugų tarifai. Aplinka investicijoms nepatraukli, ne visur įrengta reikalinga infrastruktūra²⁰.

Skuodo rajono savivaldybės administracijos interneto svetainėje pateikiama informacija investuotojams. Skiltyje pateikta informacija apie 6 uždarytas mokyklas Skuodo rajone, kuriose verslininkai galėtų vykdyti veiklas. Skuodo rajono savivaldybė yra parengusi Skuodo miesto pramoninės zonos detalų planą, kuriame suformuoti 13 vienetų žemės sklypų, skirtų pramonės, gamybos įmonių, sandėlių, terminalų bei kitų sandėliavimo objektų statybai. 6 sklypai yra valstybės nuosavybė, o kiti suteikti fiziniams ar juridiniams asmenims nuomos (panaudos) pagrindais, t. y. dalis sklypų suformuoti apie jau esamus statinius, kurie yra Skuodo rajono savivaldybės nuosavybė arba privatūs.

Materialinių ir tiesioginių užsienio investicijų rodikliai savivaldybėje yra žemi, tačiau pokyčius šioje srityje inicijuoti sunku. Investicijų pritraukimą labai riboja faktas, kad Skuodo rajono nepasiekia geležinkelio linija, nėra gamtinių dujų, prastas susisiekimas su Viliumi, Kaunu. Yra parengti sklypai potencialioms investicijoms, informacija parengta ir paskelbta savivaldybės tinklalapyje, užmegzti glaudūs ryšiai su VŠĮ „Investuok Lietuvoje“²¹.

3.2. Verslas

Skuodo rajono savivaldybėje 2019 m. pradžioje buvo įregistruoti 586 ūkio subjektai, iš kurių veikiantys – 299. Daugiausia veikiančių įmonių priskiriama šioms veiklos sritims: didmeninė ir mažmeninė prekyba, variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas (70), statyba (42), kita aptarnavimo veikla (30), apdirbamoji gamyba (27).

25 lentelė. Įregistruoti ir veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje

	Įregistruoti ūkio subjektai metų pradžioje		Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje	
	2018 m.	2019 m.	2018 m.	2019 m.
Iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis	577	586	305	299
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	16	18	8	9
Kasyba ir karjerų eksploatavimas	–	–	–	–
Apdirbamoji gamyba	47	45	27	27
Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	5	5	3	3
Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	2	2	2	1

²⁰ Skuodo miesto vietos plėtros 2016–2022 m. strategija. Patikslinta strategija patvirtinta Skuodo miesto vietos veiklos grupės 2018 m. liepos 9 d. sprendimu Nr. VS-01.

²¹ Skuodo rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginio plėtros plano 2014–2018 m. ataskaita. Patvirtinta 2019 m. birželio 17 d. Tarybos sprendimu Nr. T10-122.

Statyba	62	64	39	42
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	111	111	73	70
Transportas ir saugojimas	26	27	19	21
Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	15	14	7	7
Informacija ir ryšiai	3	5	1	2
Finansinė ir draudimo veikla	4	3	1	1
Nekilnojamojo turto operacijos	12	11	9	8
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	30	31	24	23
Administracinė ir aptarnavimo veikla	11	13	7	7
Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	5	4	4	3
Švietimas	21	20	19	18
Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	14	13	10	11
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	24	23	20	16
Kita aptarnavimo veikla	125	124	32	30
Namų ūkių, samdančių darbininkus, veikla; namų ūkių veikla, susijusi su savoms reikmėms tenkinti skirtų nediferencijuojamų gaminių gamyba ir paslaugų teikimu	–	–	×	×
Ekstrateritorinių organizacijų ir įstaigų veikla	–	–	×	×

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2018 m. sausio mėnesį vykusio susitikimo su VŠĮ „Versli Lietuva“ atstovais metu, Skuodo rajono savivaldybės vadovams buvo patarta nemažai dėmesio skirti susisiekiimo paslaugoms, kurios būtų skirtos Skuodo rajono gyventojams nuvykti į darbovietes, esančias ne Skuodo rajone ir kuriose dirba nemaža dalis kraštiečių. Patarta skatinti švietimo įstaigų specialistus ugdyti mokinių verslumą. Akcentuota, kad naujoms verslo įmonėms svarbūs kvalifikuoti darbuotojai. Rekomenduota Skuodo rajono savivaldybei, įvertinus savo galimybes, susikurti verslo skatinimo priemonių sistemą: skirti lėšų naujoms verslo įmonėms įsikurti, organizuoti susitikimus su verslininkais, apsilankyti įmonėse, spręsti problemas, su kuriomis susiduria verslininkai. Tai aktualu ir šiandien²².

Nefinansinių įmonių rodikliai. Nefinansinės įmonės – tai privatūs ir valstybiniai subjektai, kurių pagrindinė veikla yra ne finansinio tarpininkavimo veikla, o prekių gamyba ir nefinansinių paslaugų teikimas, siekiant uždirbti pelno. Vertinant nefinansinių įmonių apyvartos pagal veiklos vykdymo vietą rodiklius (iš viso pagal ekonomines rūšis), reikia pastebėti, kad Skuodo rajono savivaldybės dalis sudaro tik apie 0,88 proc. bendro Klaipėdos apskrities skaičiaus. Vertinant 2013–2017 m. laikotarpį,

²² Ieškota sprendimų, kaip plėtoti verslą Skuodo rajone. *Skuodo rajono savivaldybė* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.skuodas.lt/naujienos/ieskota-sprendimu-kaip-pletoti-versla-skuodo-rajone/>.

Skuodo rajono savivaldybėje metinė įmonių apyvarta kiek svyravo, tačiau 2017 m. stipriai išaugo.

26 lentelė. Bendroji apyvarta pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansinių įmonių), tūkst. eurų

	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Klaipėdos apskritis	8 416 0 16	8 644 4 16	8 677 2 28	8 931 1 16	10 179 8 97
Klaipėdos m. sav.	5 788 0 65	5 988 5 37	5 880 6 44	6 145 3 80	7 055 21 2
Klaipėdos r. sav.	1 405 4 20	1 397 2 54	1 448 1 83	1 454 5 38	1 603 8 50
Kretingos r. sav.	433 52 0	457 191	486 87 9	498 56 9	601 634
Neringos sav.	48 064	54 431	52 249	59 302	62 580
Palangos m. sav.	231 20 0	258 66 7	306 36 9	278 22 3	290 576
Skuodo r. sav.	92 69 0	86 188	86 456	84 415	90 139
Šilutės r. sav.	417 057	402 14 9	416 448	410 68 8	475 905

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Didžiausia apyvarta Skuodo rajone gaunama iš didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto (apie 44 proc.), statybų (apie 17,6 proc.), apdirbamosios gamybos, kasybos ir karjerų eksploatavimo sričių (apie 11,2 proc.).

27 lentelė. Apyvarta pagal ekonomines veiklos rūšis (nefinansinių įmonių), tūkst. eurų

	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Miškininkystė ir žuvininkystė	1 943	1 572	1 814	2 940	1 418
Kasyba ir karjerų eksploatavimas; apdirbamoji gamyba	10 688	18 959	15 706	13 642	10 053
Elektros, dujų, vandens tiekimas ir atliekų tvarkymas	8 618	6 577	6 274	5 045	5 868
Statyba	14 213	12 587	15 231	14 096	15 840
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	45 145	34 466	32 300	33 583	39 790
Transportas ir saugojimas	4 426	4 522	5 637	5 975	6 055
Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	669	632	686	803	757
Informacija ir ryšiai	848	1 015	972	858	764
Nekilnojamojo turto operacijos	876	536	545	487	602

Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	1 340	1 108	1 200	1 189	1 524
Administracinė ir aptarnavimo veikla	1 991	2 228	3 223	2 427	2 785
Švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla	243	232	299	325	375
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas, kita aptarnavimo veikla	1 691	1 753	2 570	3 046	4 308

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Skuodo rajone nefinansinėse įmonėse 2017 m. dirbo 2 293 asmenys. Tai sudaro apie 1,8 proc. Klaipėdos apskrityje nefinansinėse įmonėse dirbančių asmenų. Šis skaičius, vertinant 2013–2017 m. laikotarpį, yra gana stabilus. Daugiausia asmenų dirba didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto (apie 30,1 proc.), statybų (apie 18,6 proc.), kasybos ir karjerų eksploatavimo, apdirbamosios gamybos srityse (apie 15,3 proc.). Klaipėdos apskrityje daugiausia asmenų dirba kasybos ir karjerų eksploatavimo, apdirbamosios gamybos (apie 21,6 proc.), didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto (apie 20 proc.), transporto ir saugojimo (apie 19,7 proc.) srityse.

28 lentelė. Dirbančių asmenų skaičius pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansinių įmonių)

	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Klaipėdos apskritis					
Iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis	111 406	117 179	119 394	122 928	124 962
Miškininkystė ir žuvininkystė	1 462	1 563	1 408	1 458	1 439
Kasyba ir karjerų eksploatavimas; apdirbamoji gamyba	23 709	25 468	25 797	26 488	26 948
Elektros, dujų, vandens tiekimas ir atliekų tvarkymas	3 069	3 115	3 123	3 260	3 209
Statyba	12 437	13 112	13 199	13 182	14 189
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	25 664	25 455	25 807	25 917	24 954
Transportas ir saugojimas	17 456	18 345	18 000	18 651	19 687
Apgyvadinimo ir maitinimo paslaugų veikla	6 001	6 474	6 300	6 581	7 055
Informacija ir ryšiai	1 142	1 235	1 330	1 401	1 493
Nekilnojamojo turto operacijos	2 653	2 787	2 983	3 023	3 571
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	4 955	5 314	5 552	5 754	6 073
Administracinė ir aptarnavimo veikla	6 788	7 695	8 567	8 977	7 381
Švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla	3 276	3 330	3 766	4 211	4 626
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas, kita aptarnavimo veikla	2 794	3 286	3 562	4 025	4 337
Skuodo rajono savivaldybė					
Iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis	2 263	2 307	2 328	2 360	2 293
Miškininkystė ir žuvininkystė	29	20	22	37	38

Kasyba ir karjerų eksploatavimas; apdirbamoji gamyba	369	449	438	447	351
Elektros, dujų, vandens tiekimas ir atliekų tvarkymas	97	77	81	79	87
Statyba	483	482	460	463	427
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	751	705	669	676	691
Transportas ir saugojimas	159	173	207	218	223
Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	66	63	63	69	63
Informacija ir ryšiai	20	23	25	24	26
Nekilnojamojo turto operacijos	26	25	31	27	37
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	89	82	86	79	95
Administracinė ir aptarnavimo veikla	75	103	124	94	94
Švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla	26	24	30	55	59
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas, kita aptarnavimo veikla	73	81	92	92	102

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Maitinimo įstaigos. Savivaldybėje veikia mažiausiai maitinimo įstaigų visame Klaipėdos regione. Iš viso apskrityje 2017 m. pabaigoje veikė 598 maitinimo ir gėrimų veiklos įmonės, o Skuodo rajone – tik 13. Bendras maitinimo paslaugas tiekiančių įmonių skaičius regione kasmet auga, sparčiausias augimas pastebimas Klaipėdos mieste.

29 lentelė. Maitinimo ir gėrimų teikimo veiklos įmonių skaičius metų pabaigoje

	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Klaipėdos apskritis	511	515	565	578	598
Klaipėdos m. sav.	259	272	324	329	344
Klaipėdos r. sav.	26	24	27	26	30
Kretingos r. sav.	39	39	37	37	35
Neringos sav.	38	36	33	36	37
Palangos m. sav.	97	98	96	100	98
Skuodo r. sav.	14	12	11	11	13
Šilutės r. sav.	38	34	37	39	41

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Bendra verslo situacija. Skuodo rajone vyrauja smulkusis verslas. Skuodo rajono savivaldybėje nedarbo lygis gerokai žemesnis nei vidutiniškai šalyje, tačiau rajone labai žemas verslumo lygis. Verslumo iniciatyvoms skatinti sukurta speciali programa. Ji skirta fiziniams asmenims, vykdančiams savarankišką veiklą pagal verslo liudijimą ar individualios veiklos pažymą, smulkioms ir vidutinėms verslo įmonėms, veikiančioms Skuodo rajone. Kasmet pagal verslo liudijimą rajone dirba apie 600 asmenų, pagal individualios veiklos pažymą – apie 500 asmenų. Programai 2019 m. numatyta 50 tūkst. eurų:

- 30 tūkst. eurų verslo įmonių ir savarankišką veiklą vykdančių asmenų išlaidų daliniam kompensavimui;

- 2 tūkst. eurų verslininkų skatinimui;
- 13 tūkst. eurų verslo projektų bendrajam finansavimui;
- 2,5 tūkst. eurų verslo konferencijų organizavimui;
- 2,5 tūkst. eurų jaunimo verslumo gebėjimų ugdymui.

Juridiniai ir fiziniai asmenys, registruoti Skuodo rajone, gali kreiptis į savivaldybę ir dėl finansinės paramos verslininkų (įmonės darbuotojų) mokymams – kai verslininkai (įmonės darbuotojai) dalyvauja mokymuose ir seminaruose, kurių metu mokosi išsilaikyti konkurencinėje kovoje, diegti naujas technologijas ir mokslo pasiekimus; įmonių reklamų išlaidoms kompensuoti; jaunimo verslo idėjoms finansuoti; steigimo išlaidoms kompensuoti; išvykstamųjų misijų, skirtų bendradarbiavimo ryšiams užmegzti ir palaikyti, išlaidoms padengti; organizuojamos išvykos į parodas, mugės, remiami verslininkų ir ūkininkų metiniai renginiai²³.

2019 m. pirmąjį pusmetį naujo verslo kūrimui ar esamo verslo plėtrai Skuodo rajone iš Skuodo rajono savivaldybės verslumo iniciatyvų skatinimo programos buvo skirta 22 789,75 Eur, jie paskirstyti 31 paraiškų teikimo sąlygas atitikusiai įmonei²⁴.

2018 m. buvo pateiktos 24 paraiškos, finansavimas skirtas 21 teikėjui. Iš viso paskirstyta 30 tūkst. Eur. Daugiausia paraiškų sulaukusios priemonės – „Naujų darbo vietų sukūrimo išlaidų, patirtų darbo vietos funkcionavimui užtikrinti, darbo priemonės, įrangai pirkti ir montuoti dalinis kompensavimas“, „Įrangos priemonių diegimo išlaidų dalinis kompensavimas“ ir „Rinkodaros priemonių diegimo išlaidų dalinis kompensavimas“²⁵.

Savivaldybėje teikiama pagalba smulkiojo, vidutinio verslo įmonėms, taip pat verslą planuojantiems pradėti asmenims. Jiems teikiamos nemokamos konsultavimo, mokymo ir informavimo paslaugos. Organizuojami verslo informacijos sklaidos renginiai. Tai organizuoja ir įgyvendina VšĮ Skuodo informacijos centras.

Rajone veiklą vykdančioms verslininkams yra nustatyti lengvatiniai žemės nuomos mokesčio už valstybinę žemę tarifai. Svarstoma ir dėl kitų mokestinių lengvatų, pavyzdžiui, kompensuoti steigimo išlaidas ar pan.

Skuodo informacijos centro duomenimis, daugiausia investicijų į verslo aplinką ar gamybinius procesus atliekama baldų, statybos, medienos, maitinimo, kaimo turizmo ir kituose sektoriuose. Daugiausia investuojama į gamybą, įrenginių atnaujinimą, gamybinio pajėgumo plėtrą, gamybos modernizavimą, pastatų ir patalpų remontą, naujų patalpų įsigijimą, taip pat mažinant užterštumą, į reklamą, programinę įrangą, darbo saugos priemones ir pan. Įmonės dalyvauja įvairiuose projektuose.

Verslininkai, vykdančys veiklą Skuodo rajone, įvardija nemažai problemų, su kuriomis susiduria: maža paklausa ir žemas pelnas, kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas, motyvacijos, mokymų ir žinių apie tam tikras verslo plėtros sritis stoka. Vis dėlto Skuodo rajone vyrauja agrarinė kultūra – nemažai žmonių užsiima žemės ūkio veikla (arba užsiima

23 *Versli Lietuva* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.verslilietuva.lt/verslauk/finansavimo-saltiniai/savivaldybiu-parama/>.

24 Naujo verslo kūrimui ar esamo verslo plėtrai Skuodo rajone teikiama parama. *Skuodo rajono savivaldybė* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.skuodas.lt/naujienos/naujo-verslo-kurimui-ar-esamo-verslo-pletrai-skuodo-rajone-teikiama-parama/>.

25 Skuodo rajono savivaldybės informacija. Verslumo iniciatyvų skatinimo programos rezultatai – patvirtinta 21 paraiška. *Etaplius* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.etaplius.lt/verslumo-iniciatyvu-skatimo-programos-rezultatai-patvirtinta-21-paraiska>.

žemės ūkiu savo reikmėms). Taip pat įvardijama, kad per mažai dėmesio skiriama investicijoms pritraukti į rajoną, turimiems ištekliams viešinti, nėra rengiama privataus ir viešojo sektoriaus partnerystę paremtų projektų, o tai iš dalies lemia objektyvios priežastys – rajono investicijų apimtys yra per mažos ir investuotojams nepatrauklios²⁶.

2017 m. rugpjūčio 9 d. buvo inicijuotas savivaldybės valdžios atstovų susitikimas su verslininkais, kurio metu diskutuota apie verslo srities problemas. Nauji verslai rajone kuriami lėtai, kadangi prastai išplėtota kelių infrastruktūra, aplinka verslui nepatraukli – verslininkai mieliau renkasi kurti verslus Klaipėdoje, kur įkurta visa reikalinga infrastruktūra, didesnės įmonės veiklą vykdo laisvosios ekonominės zonos teritorijoje (LEZ). Trūksta kvalifikuotos darbo jėgos, verslininkai nebendradarbiauja tarpusavyje, nėra ir asocijuotos verslininkus vienijančios struktūros, trūksta viešai prieinamos informacijos apie verslo padėtį rajone. Įvardyta, kad kilus problemoms ir kreipiantis į Skuodo rajono savivaldybės administraciją, visada gaunama reikiama informacija, tarpininkaujama bendraujant su valstybinėmis institucijomis. Susitikimo metu iškelta idėja dėl būtino jaunų žmonių verslumo ugdymo. Siūlyta semtis gerosios praktikos patirčių iš užsienio šalių, specializuoti gimnazijų kryptis (pavyzdžiui, verslo, robotikos ir informatikos kryptys), vykdyti profesinio orientavimo programas. Savivaldybė turi inicijuoti verslumo ugdymą, kelti verslo idėjas ir padėti jas išgryninti.

Skuodo rajono savivaldybėje pastebimas stabilus veikiančių ūkio subjektų skaičius, nemažai žmonių dirba savarankiškai. Vis dėlto ūkio subjektų augimas yra lėtas, vyrauja žemo lygio kooperacija, nepakankamai išplėtota paslaugų smulkiąjam ir vidutiniam verslui sfera. Skuodo rajono verslininkams paremti sukurta speciali verslumo iniciatyvų skatinimo programa, tačiau reikėtų stiprinti dialogą su verslininkais, gerinti verslo aplinką, skatinti viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės iniciatyvas. Problema ir informacijos, aktualios potencialiems investuotojams, verslininkams, sklaida interneto erdvėje – informacija neatnaujinama, sudėtingai randama, nesusisteminta.

3.3. Technologijų sektorius

Savivaldybėje vyrauja žemės ūkio produkcijos gamyba, perdirbimas ir kita žemų technologijų pramonė. Dėl itin mažo tiesioginių užsienio investicijų įsisavinimo ir žemo technologinio potencialo kyla neigiamų ekonominių tendencijų grėsmė. Visa tai įvardyta dar rengiant 2008–2014 m. Skuodo rajono savivaldybės plėtros strategiją, tačiau iki šiol technologijų ar aukštųjų technologijų pramonės sektorius neišaugo.

Didesniuose Lietuvos miestuose pastebimas užsienio kapitalo įmonių, ypač informacinių ir ryšių technologijų (IRT), steigimas, darbo vietų augimas. 2015 m. duomenimis, Lietuvoje užsienio kapitalo įmonėse buvo 11 565 darbo vietos ir prognozuota, kad 2019 m. jų bus 22 130. Populiariausios darbo vietos kuriamos programuotojams, projektų vadovams, informacinių technologijų saugumo specialistams, duomenų analitikams, reklamos ir viešųjų ryšių specialistams darbui su IRT priemonėmis²⁷.

²⁶ Skuodo rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginio plėtros plano 2014–2018 m. ataskaita. Patvirtinta 2019 m. birželio 17 d. Tarybos sprendimu Nr. T10-122.

²⁷ *Work in Lithuania* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://workinlithuania.lt/darbas-lietuvoje/#pagrindiniai-sektorai>.

Skuodo rajone ne tik užsienio investicijų dalis yra viena mažiausių šalyje, bet ir nėra daug su IRT dirbančių įmonių. Šis sektorius itin perspektyvus, o su tam tikromis technologijomis dirbantys asmenys gali dirbti neprisirišdami prie darbo vietos. IRT srityje dirba kelios aptarnavimo veiklą vykdančios įmonės, kurios prekiauja ir remontuoja kompiuterius, planšetinius kompiuterius, navigacines sistemas, užsiima interneto svetainių kūrimu.

Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR finansų ministerijos pateikia duomenis apie Skuodo rajone įsiregistravusių asmenų, kurie vykdė veiklą pagal verslo liudijimą ar dirbo pagal individualios veiklos pažymą IRT srityje.

30 lentelė. Asmenys, kurie vykdė veiklą pagal verslo liudijimą ar dirbo pagal individualios veiklos pažymą IRT srityje.

Eil. Nr.	Veiklos rūšies pavadinimas	Gyventojų skaičius				
		2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
1.	Raštinės mašinų, buhalterinių mašinų, kompiuterių ir elektroninės aparatūros priežiūra ir remontas	3	0	0	1	2
2.	Kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas	0	0	5	0	0
3.	Kompiuterių programavimo veikla	0	0	4	9	10
4.	Duomenų apdorojimo, interneto serverių paslaugų (prieglobos) ir susijusi veikla	0	0	1	3	1
5.	Kompiuterių ir išorinės įrangos remontas	0	0	2	0	1
6.	Kompiuterių įrangos tvarkyba	0	0	0	2	0

Šaltinis: Skuodo rajono savivaldybės administracija.

Iš 30 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad asmenų, vykdančių su IRT susijusią veiklą, skaičius kasmet kinta. 2019 m. savivaldybėje buvo įkurta dar viena IRT sektoriaus įmonė, teikianti su kompiuteriais ir programine įranga, interneto svetainių kūrimu, duomenų apdorojimu susijusias paslaugas.

Skuodo informacijos centro duomenimis, kiekviena Skuodo rajono įmonė IRT naudoja pagal poreikį. Dauguma įmonių kasdienėje darbinėje veikloje naudoja kompiuteriais, internetu, naudojasi e. sąskaitų faktūrų sistema, įvairia programine įranga. Įmonės organizuoja IT mokymus darbuotojams, vykdo IT funkcijas, pavyzdžiui, verslo valdymo programinės įrangos ar sistemų priežiūrą. Įmonių darbuotojai naudoja mobiliuosius prietaisus, naudojamos e. prekybos platformos, interneto saugyklos ir kt.

Rajone veiklą vykdančios įmonės akcentuoja, kad diegiant naujas technologijas įmonių veikloje reikalingi ir nauji gebėjimai. Todėl investicijų į technologijas planai ruošiami kartu su reikalingais mokymais ir edukacijomis darbuotojams. Didžiausią investiciją į technologijas rajone atliko „Ylakių paukštynas“, užsiimantis vištų auginimu,

kiaušinių pardavimu. Įmonė investavo į paukštyno pajėgų stiprinimą, naujoje fermoje buvo kompiuterizuotos valdymo sistemos – įrengtas išmanusis apšvietimo valdymas, automatizuota lizdų sistema, užtikrinanti natūralią oro cirkuliaciją fermoje.

Paslaugų srityje (pavyzdžiui, odontologijos) naudojama moderni aparatūra, pažangios technologijos. Gamybos srityje naudojamos kompiuterinės sistemos leidžia kontroliuoti ir prižiūrėti gaminamą produkciją, jos kokybę. Vis dėlto dauguma įmonių nesinaudoja parama, investuoja savo ar skolintas lėšas.

Skuodo rajono savivaldybės įmonėse reikėtų įdiegti organizacinių inovacijų ir modernių technologijų, leisiančių kurti tiesioginius ryšius tarp vartotojų ir gamintojų. Remiantis šiuo metu pasaulyje vykstančiais procesais, galima prognozuoti, kad technologinių pokyčių savo veikloje nediegiančios įmonės taps nekonkurencingos, o tai sąlygos visuomenės atsilikimą. Taip pat reikėtų skatinti gyventojus gerinti kompiuterinio raštingumo įgūdžius, didinti belaidžio interneto ryšio prieinamumą viešosiose erdvėse.

3.4. Žemės ūkis ir miškininkystė

Žemės ūkis. Žemės ūkis savivaldybėje – viena pagrindinių ekonomikos šakų. 2005 m. Skuodo rajone esančių ūkių dalis sudarė 19 proc. bendro Klaipėdos apskrities ūkių skaičiaus. Ūkių apskrityje vis mažėja, tačiau santykinė ūkių dalis Skuodo rajone išaugo – 2016 m. Skuodo rajone esančių ūkių dalis sudarė 22 proc. bendro Klaipėdos apskrities skaičiaus.

Savivaldybėje 2016 m. buvo registruoti 3 055 ūkiai. Vyravo 5–10 ha bei 2–5 ha ūkiai – tai parodo, kad žmonės žemės ūkiu užsiima daugiausia savo reikmėms. 2018 m. duomenimis²⁸, savivaldybėje ūkininkavo 1 888 ūkininkai (vidutinis ūkio dydis – 13,26 ha). Tais pačiais metais atnaujinti 2 630 žemės ūkio valdų duomenys, įregistruota 60, išregistruotos 239 žemės ūkio valdos.

31 lentelė3. Ūkių skaičius.

		2005 m.	2007 m.	2013 m.	2016 m.
Klaipėdos apskritis	Visi ūkiai	21 898	20 429	16 077	13 790
	0–2 ha	1 909	2 019	2 008	1 805
	2–5 ha	8 512	9 465	5 698	4 866
	5–10 ha	5 768	4 282	4 106	2 896
	10–20 ha	3 627	2 689	2 037	2 007
	20–30 ha	1 008	790	766	756
	30–50 ha	619	602	613	566
	Daugiau negu 50 ha	455	582	849	893
Skuodo r. sav.	Visi ūkiai	4 241	3 900	3 439	3 055
	0–2 ha	265	185	276	322
	2–5 ha	1 143	1 278	1 196	790
	5–10 ha	1 310	1 088	842	812
	10–20 ha	899	737	481	510

²⁸ Skuodo rajono savivaldybės tarybos, mero, administracijos direktoriaus 2018 m. ataskaita. 2019 m. kovo 18 d. sprendimu Nr. T10-28.

	20–30 ha	310	240	232	222
	30–50 ha	178	197	183	170
	Daugiau negu 50 ha	136	175	229	229

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Vertinant bendrą žemės plotą, naudojamą ūkinei veiklai, reikia pastebėti, kad šis skaičius Savivaldybėje nėra stabilus. 2005–2013 m. plotas mažėjo, tačiau 2016 m. pastebėtas augimas. Daugiausia vyrauja ūkininkų ir šeimos ūkiai (95,4 proc.). Panaši situacija ir Klaipėdos apskrityje – 2016 m. ūkininkų ir šeimos ūkiai sudarė 92,9 proc. visų ūkių.

32 lentelė. Žemės plotas, ha.

	2005 m.	2007 m.	2013 m.	2016 m.
Klaipėdos apskritis				
Visi ūkiai	246 231	233 792	253 512	262 641
Ūkininkų ir šeimos ūkiai	234 200	222 028	237 842	243 865
Žemės ūkio bendrovės ir įmonės	12 031	11 764	15 670	18 777
Skuodo rajono savivaldybė				
Visi ūkiai	62 062	61 596	60 299	61 744
Ūkininkų ir šeimos ūkiai	60 218	59 529	57 367	58 877
Žemės ūkio bendrovės ir įmonės	1 844	2 067	2 932	2 868

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Pastaraisiais metais tiek Klaipėdos apskrityje, tiek Skuodo rajone beveik per pusę sumažėjo ūkininkaujančių asmenų bei jų šeimos narių skaičius. Savivaldybėje šis skaičius sumažėjo 47,4 proc., o apskrityje skaičius sumažėjo 56,9 proc.

33 lentelė. Ūkininkaujančių asmenų ir jų šeimos narių skaičius.

	2005 m.	2007 m.	2013 m.	2016 m.
Klaipėdos apskritis				
Visi ūkininkaujantys asmenys ir jų šeimos nariai	44 794	39 782	23 971	19 288
Iki 20 m.	1 514	1 101	232	166
20–29 m.	2 875	2 441	917	920
30–39 m.	8 181	5 635	2 396	1 678
40–49 m.	10 587	9 268	6 016	4 440
50–59 m.	8 055	6 961	6 069	5 575
60–64 m.	4 186	3 095	1 850	2 050
65 m. ir vyresni	9 396	11 281	6 491	4 458

Skuodo rajono savivaldybė				
Visi ūkininkaujantys asmenys ir jų šeimos nariai	8 212	7 815	5 492	4 322
Iki 20 m.	38	213	90	55
20–29 m.	408	450	223	206
30–39 m.	1 667	1 056	541	315
40–49 m.	1 977	2 102	1 420	980
50–59 m.	1 782	1 516	1 569	1 359
60–64 m.	828	565	414	432
65 m. ir vyresni	1 512	1 913	1 235	975

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

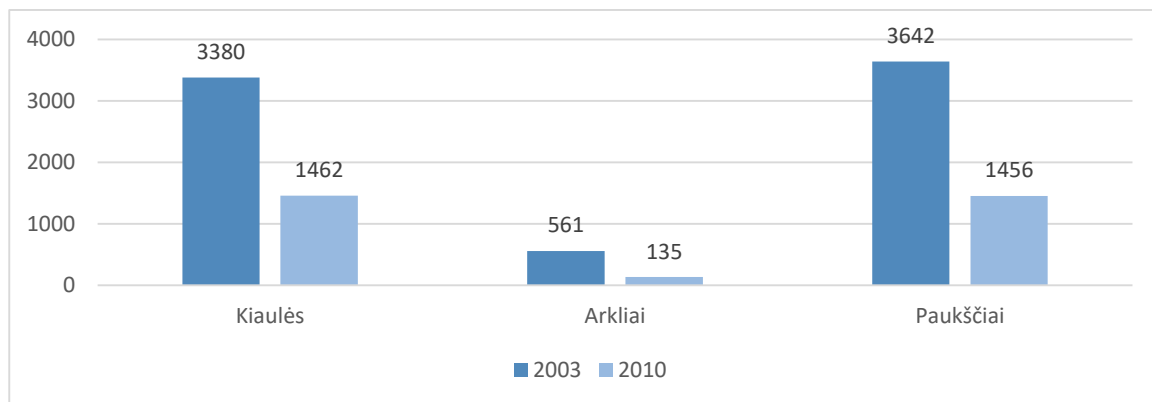
Lietuvos statistikos departamentas pateikia informaciją apie žemės ūkio situaciją savivaldybėje, remdamasis 2010 m. atlikto žemės ūkio surašymo duomenimis. Tuo metu buvo priskaičiuojamas 3 731 ūkis, iš kurių daugiausia buvo ūkių, kurių pagrindinė ūkininkavimo kryptis buvo ganomų gyvulių laikymas ar lauko augalų auginimas.

34 lentelė. Ūkių skaičius (2010 m. žemės ūkio surašymo duomenimis).

Ūkio tipai	Ūkių skaičius
Iš viso	3 731
Neklasifikuoti ūkiai	18
Ūkiai, kurių pagrindinė ūkininkavimo kryptis yra daržininkystė	71
Ūkiai, kurių pagrindinė ūkininkavimo kryptis yra daugiamečių augalų auginimas	14
Ūkiai, kurių pagrindinė ūkininkavimo kryptis yra ganomų gyvulių laikymas	1 161
Ūkiai, kurių pagrindinė ūkininkavimo kryptis yra grūdais šeriamų gyvulių laikymas	15
Ūkiai, kurių pagrindinė ūkininkavimo kryptis yra lauko augalų auginimas	1 052
Ūkiai, kurių pagrindinė ūkininkavimo kryptis yra mišri augalininkystė	363
Ūkiai, kurių pagrindinė ūkininkavimo kryptis yra mišri augalininkystė ir gyvulininkystė	643
Ūkiai, kurių pagrindinė ūkininkavimo kryptis yra mišri gyvulininkystė	394

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

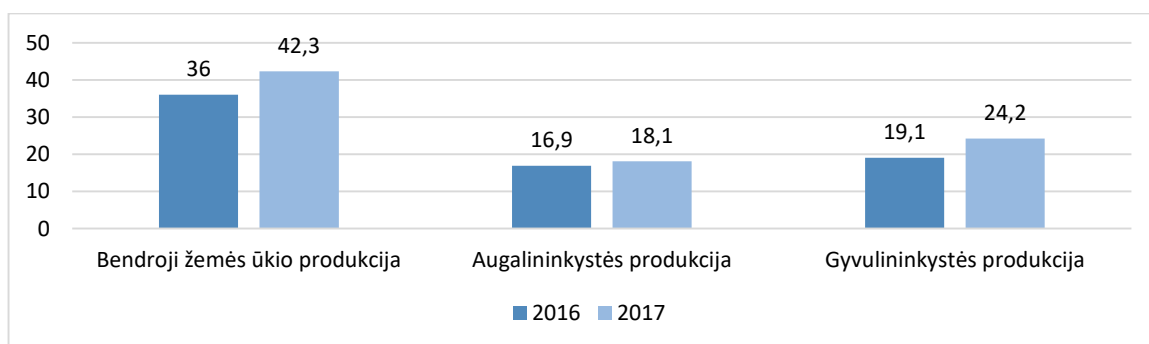
Remiantis žemės ūkio surašymų duomenimis, 2010 m., palyginti su 2003 m., stipriai sumažėjo ūkiuose laikomų ūkinių gyvūnų skaičius. Tai gali būti siejama su bendru žemės ūkio nuosmikiu šalyje – žmonės keliai gyventi į miestą, gyvenantys kaime laiko vis mažiau ūkinių gyvūnų dėl brangaus jų išlaikymo, žemų produkcijos supirkimo kainų, aukštų higienos normų atitikimo reikalavimų.

28 pav. Ūkiuose laikomų ūkinių gyvūnų (arba tam tikros rūšies ūkinių gyvūnų) skaičius.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, bendroji žemės ūkio produkcija 2016–2017 m. augo nuo 36 mln. eurų iki 42,3 mln. eurų. Gyvulininkystės produkcijos pagaminama daugiau nei augalininkystės. 2017 m. gyvulininkystės produkcija siekė 24,2 mln. eurų, o augalininkystės – 18,1 mln. eurų.

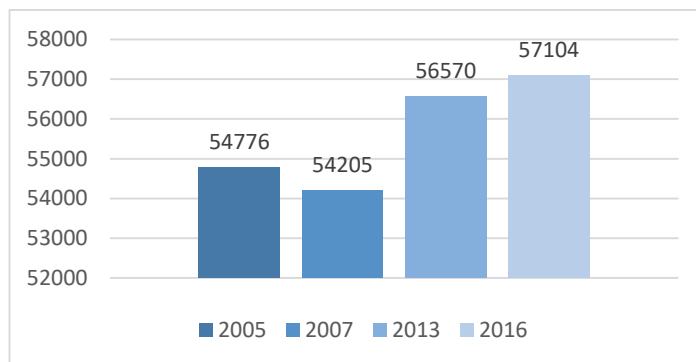

29 pav. Bendroji žemės ūkio produkcija to meto kainomis Skuodo r. (mln. eurų).

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Nuo 2007 m. kasmet deklaruojama vis daugiau naudojamų žemės ūkio naudmenų. Analizuojant 2007–2016 m. duomenis, matyti, kad žemės ūkio naudmenų plotas išaugo 2 899 ha, arba 5 proc. Lietuvoje žemės ūkio naudmenos apibūdinamos ekonominiais balais. Geriausios Lietuvos žemės įvertintos apie 60 balų, prasčiausios – iki 30. Skuodo rajono žemės ūkio naudmenų našumas vidutiniškai vertinamas 36,2 balo ir yra vidutinis vertinant visos Lietuvos mastu (Lietuvos žemės ūkio naudmenų našumo vidutinis balas – 39). Žemės ūkio naudmenos rajone sudaro apie 70 proc. bendro rajono ploto. Tarp jų dominuoja ariama žemė – apie 64 proc., miškai ir vandenys sudaro penktadalį žemės naudmenų (19 ir 2,36 proc.), užstatyta teritorija – apie 2 proc. žemės naudmenų. Nenaudojama žemė sudaro vos 0,8 proc.²⁹.

²⁹ Skuodo rajono turizmo plėtros 2010–2013 m. programa. Patvirtinta 2010 m. sausio 28 d. Tarybos sprendimu Nr. T9-11.

30 pav. Naudojamų žemės ūkio naudmenų plotas (ha).

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Savivaldybėje žemės ūkio paskirties žemės sklypų pardavimo kaina 2017 m. buvo 8,6 proc. didesnė nei Klaipėdos apskrityje. Čia sklypų kainos pastaraisiais metais krito, o Skuodo rajone auga kasmet.

35 lentelė. Žemės ūkio paskirties žemės sklypų pardavimo kaina.

	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Klaipėdos apskritis					
Iš viso pagal paskirtį	1 665	1 538	3 478	3 137	2 540
Ariama	2 074	1 447	3 562	3 211	3 781
Pievos ir natūralios ganyklos	1 011	1 897	2 190	2 422	2 586
Skuodo rajono savivaldybė					
Iš viso pagal paskirtį	800	1 292	2 306	2 477	2 779
Ariama	–	969	2 306	2 477	2 833

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Savivaldybėje veikia „Ūkininkų iniciatyvų skatinimo“ programa, kurios tikslas – gerinti ūkininkavimo sąlygas, atnaujinant melioracijos sistemas ir įrenginius, skatinant kaimo gyventojų iniciatyvumą, ugdant partnerystę ir bendruomeniškumą, kuriant patrauklią ir patogią gyvenamąją aplinką rajone³⁰. Programos lėšos naudojamos ir vietinės reikšmės keliams tvarkyti³¹. 2018 m. programos finansavimui gauti buvo pateikti 104 prašymai dėl drenažo gedimų, tačiau dėl lėšų trūkumo įvykdyti tik 63³². Tai rodo ūkininkų susidomėjimą ir norą pasinaudoti finansavimo galimybėmis bei gerinti ūkininkavimo aplinką, tačiau dėl ribotų išteklių visi prašymai negali būti patenkinti.

2018 m. buvo atlikta ir kitų investicijų į žemės ūkio sąlygų gerinimą – atlikti melioracijos griovių ir juose esančių statinių remonto, avarinių drenažo rinktuvų gedimo darbai už 205 tūkst. Eur. Savivaldybėje melioruotos žemės plotas sudaro 64 313,5 ha, drenažu nusaustas plotas – 58 927,7 ha. Melioracijos įrenginių nusidėvėjimas – 66,42

³⁰ Skuodo rajono savivaldybės ūkininkų iniciatyvų skatinimo programos lėšų administravimo tvarkos aprašas. Patvirtintas 2019 m. gegužės 14 d. Tarybos sprendimu Nr. A1-356.

³¹ Skuodo rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginio plėtros plano 2014–2018 m. ataskaita. Patvirtinta 2019 m. birželio 17 d. Tarybos sprendimu Nr. T10-122.

³² Skuodo rajono savivaldybės tarybos, mero, administracijos direktoriaus 2018 m. ataskaita. 2019 m. kovo 18 d. sprendimu Nr. T10-28.

proc. Iš valstybės biudžeto kasmet skiriama lėšų melioracijos įrenginiams remontuoti ir prižiūrėti. Už gaunamas lėšas per metus suremontuojama apie 10 km melioracijos griovių, pašalinama apie 25 drenažo rinktuvų avarinių gedimų, atliekami projektavimo, projektų ekspertizės darbai. Melioracijos įrenginių būklė yra gana prasta, dažni gedimai, valstybės biudžeto skiriamų lėšų nepakanka jiems šalinti, be to, ne visus remonto darbus galima finansuoti valstybės biudžeto lėšomis.

2018 m. Skuodo rajono žemės ūkio valdų valdytojai Žemės ūkio skyriaus ir seniūnijų specialistams pateikė 2 526 paraiškas, 243 dokumentus tiesioginėms išmokoms už žemės ūkio naudmenų ir kitus plotus gauti. Savivaldybėje vykdomos ir kitos veiklos ūkininkams – ūkininkai dalyvauja renginiuose, organizuojami „Metų ūkio“ rinkimai, pagalbą rajono ūkininkams ES projektų ir kitomis temomis teikia LR žemės ūkio konsultavimo tarnybos Skuodo skyrius. Ūkininkams teikiama parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą. 2014–2018 m. duomenimis, savivaldybės ūkininkams išmokėta 4 131 442 eurų parama (pateiktos 132 paraiškos finansavimui gauti)³³.

Pastebima, kad kaimo gyventojai mokymuose ir konsultacijose kaimo verslo plėtros klausimais dalyvauja pasyviai, trūksta motyvavimo priemonių vystyti netradicines žemės ūkio veiklas, žemės ūkio produktų perdirbimą.

Miškininkystė. Skuodo rajono savivaldybės teritorija yra mažiausiai miškinga iš visų Klaipėdos apskrityje esančių savivaldybių. Miško plotus valdo smulkūs savininkai. Pagal Valstybinės miškų tarnybos Miškų kadastrinių sklypų pasiskirstymo savivaldybės Nekilnojamojo turto registro 2018 m. sausio 1 d. duomenis, Skuodo rajono savivaldybėje buvo 4 993 miško plotų savininkai, jie valdė 11 061 ha bendrą miško plotą, vidutiniškas miško sklypo dydis – 2,22 ha (www.amvmt.lt).

Istoriškai Skuodo rajonas yra mažai miškingas. Nuo 1998 m. miškų žemės paskirties plotas buvo apie 14,9 proc., 2017 m. šis rodiklis siekė 10,9 proc.

36 lentelė4. Miškingumas Lietuvoje ir Klaipėdos apskrities savivaldybėse (proc.).

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Lietuvos Respublika	33,4	33,5	33,5	33,6
Klaipėdos apskritis	26,5	26,5	26,6	26,6
Klaipėdos m. sav.	19,8	19,9	19,9	19,9
Klaipėdos r. sav.	26	26,4	26,4	26,4
Kretingos r. sav.	34,6	34,9	35	35
Neringos sav.	82,5	53,5	53,7	53,7
Palangos m. sav.	40	39,2	39,3	39,3
Skuodo r. sav.	10,6	10,9	10,9	10,9
Šilutės r. sav.	42,2	42,1	42,1	42,1

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, „Vikipedija“.

Skuodo rajono savivaldybės bendrojo plano, patvirtinto 2009 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimu Nr. T9-217, koncepcijoje minima, kad miškingumas Skuodo rajone turėtų būti didinamas paverčiant mišku kitas žemės naudmenas, o ypač – mažo našumo agrarines teritorijas, kuriose žemės ūkis nėra aktyvus, apželdinant mišku nedideles

³³ Skuodo rajono savivaldybės tarybos, mero, administracijos direktoriaus 2018 m. ataskaita. 2019 m. kovo 18 d. sprendimu Nr. T10-28.

agrarinės teritorijas, skaidančias miško masyvus, plėsti rekreacinius ir apsauginius miškus. Vis dėlto statistiniai duomenys rodo, kad miškingumas rajone nebuvo padidintas, priešingai, sumažėjo.

Skuodo rajone vyrauja didesnis ūkių skaičius nei kitose apskrities savivaldybėse, bendroji žemės ūkio produkcijos gamyba auga. Didžiąją dalį savivaldybės ploto užima žemės ūkio naudmenų plotai. Vis dėlto rajone silpnai plėtojamos alternatyvios žemės ūkiui veiklos, mažėja ūkių skaičius, grūdinių augalų derlingumas, auginamų ūkinių gyvūnų skaičius. Teritorijoje planuota didinti miškingumą, tačiau pastaraisiais metais rodiklis sumažėjo ir dabar yra mažiausias apskrityje. Siekiant pagerinti žemės ūkio situaciją, svarbu ir toliau užtikrinti konsultacijas žemės ūkio plėtros klausimais, išanalizuoti žemės ūkio situaciją ir plėtros galimybes rajone, plėtoti ekologinius ūkius ir alternatyvius verslus, skatinti ūkių stambėjimą, kooperacinių bendrovių steigimą konkurencingumui didinti, plėsti žemės ūkio produkcijos gamybą, skatinti inovacijas bei naujų technologijų taikymą.

3.5. Savivaldybės ekonominis konkurencingumas

Norint įvertinti regiono ar savivaldybės ekonominį konkurencingumą, reikia išanalizuoti keletą rodiklių. Jie skirstomi į 3 grupes: bazinius, efektyvumo ir inovacijų. Baziniai rodikliai apima *institucijas, makroekonominį stabilumą, infrastruktūrą, sveikatą ir pagrindinį ugdymą*. Regiono ekonomikai vystantis ir didėjant jos konkurencingumui, tampa svarbūs su kvalifikuotesne darbo jėga ir efektyvesne darbo rinka susiję veiksniai, kurie yra įtraukti į efektyvumo rodiklių grupę. Tai yra trys rodikliai: *aukštasis mokslas, mokymas ir mokymasis visą gyvenimą, darbo rinkos efektyvumas ir rinkos dydis*. Pažangiausiu regiono ekonomikos vystymosi etapu rezultatai gerėja dėl veiksmų, priskiriamų prie inovacijų rodiklių grupės, kurią sudaro trys rodikliai: *technologinė parengtis, verslo išsivystymas ir inovacijos*.

Baziniai rodikliai. Pagal 2018 m. Laisvosios rinkos instituto savivaldybių indekso tyrimo duomenis, Skuodo rajono savivaldybė užėmė 44–48 vietas mažųjų savivaldybių indekse (iš 54 vietų). Klaipėdos apskrityje – tai mažiausią vietą užimanti savivaldybė. Pagal valdymo rodiklius savivaldybė lenkia tik 5 savivaldybes. Nors ir itin gerai (didesnis nei šalies vidurkis) įvertinta biudžeto valdymo sritis, kitos dvi sritys – administracija ir turto valdymas – įvertinti prasčiau nei šalies vidurkis.

Makroekonominiai rodikliai savivaldybėje taip pat gana prasti – savivaldybėje vyrauja smulkusis ir vidutinis verslas, tačiau verslumo lygis yra žemas. Nėra kuriami bendradarbiavimo tinklai, verslas nėra itin aktyvus ar įsitraukęs į visuomeninį gyvenimą, mažėja rinkos dydis.

Kalbant apie savivaldybės patrauklumą investuotojams (palankių sąlygų užtikrinimą verslui ir potencialiems investuotojams), savivaldybei skirti 35 balai iš 100 (Lietuvos vidurkis – 44,9 balai) ir ji lenkia 6 savivaldybes. Itin gerai įvertinta mokesčių sritis dėl mažesnio nei vidutinio pagrindinio nekilnojamojo turto mokesčio tarifo, palyginti mažų mokesčių už verslo liudijimus (51 euras, tuo tarpu šalies vidurkis – 117 eurų). Vis dėlto tūkstančiui gyventojų tenkančių veikiančių ūkio subjektų, verslo liudijimus įsigijusių gyventojų (palyginti su kaimyninėmis savivaldybėmis, Skuodo rajone skaičiuojamas

mažiausias vidutinis fiksuotas pajamų mokestis už verslo liudijimus) ir išduotų statybos leidimų skaičiai nesiekė vidurkio.

Sveikatos apsaugos programos savivaldybėje yra vykdomos, sveikatos priežiūra užtikrinama. Susiduriama su kvalifikuotų specialistų trūkumu, nemodernia medicinos paslaugoms užtikrinti reikalinga įranga.

Rajone ugdymo programos vykdomos ir užtikrinamas pagrindinio išsilavinimo įgijimas. Veikia ir profesinio mokymo mokykla, galinti išugdyti tam tikrų sričių specialistus. Reikia pastebėti, kad mokinių skaičius rajone mažėja, todėl optimizuojamas ir švietimo įstaigų tinklas.

Efektyvumo rodikliai. Savivaldybėje aukštąjį išsilavinimą suteikiančių švietimo įstaigų nėra, tačiau veikia nevyriausybinės organizacijos, Savišvietos klubas, Trečiojo amžiaus universitetas, kuriuose organizuojami įvairūs mokymai, edukacinės veiklos, užimtumo projektai.

Savivaldybėje susiduriama su kasmet pastebima gyventojų skaičiaus mažėjimo ir visuomenės senėjimo problema. Dėl šios priežasties kyla ir kitos problemos, susijusios su darbo rinka ir verslu – mažėja kvalifikuotų specialistų, o juos pritraukti mažėjančioje rinkoje darosi vis sunkiau, mažėja perkamoji galia, pagrindiniams poreikiams patenkinti reikia elementarių paslaugų ir prekių. Dėl žemos konkurencijos verslininkų siūlomų prekių ir paslaugų kaina yra aukšta, verslininkai, teikdami siauresnės specializacijos paslaugas vien tik Skuodo rajone, gautų nedideles pajamas.

Skuodo rajono savivaldybėje 2019 m. pradžioje buvo įregistruoti 586 ūkio subjektai, iš kurių veikiantys – 299. Daugiausia veikiančių įmonių priskiriama šioms veiklos sritims: didmeninė ir mažmeninė prekyba, variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas (70), statyba (42), kita aptarnavimo veikla (30), apdirbamoji gamyba (27).

Inovacijų rodikliai. Skuodo rajono savivaldybės įmonėse taikomi inovatyvūs sprendimai gamybos, transporto, buhalterijos ir kitose srityse. Viena durų ir langų gamyba užsiimanti įmonė veikloje taiko IT valdymą, įvairiomis technologijomis pradeda naudotis ir inovacijas taikyti transporto, buhalterijos įmonės. Vis dėlto reikia pastebėti, kad inovacijų pasitelkimas vystant verslus nėra būdingas bruožas Skuodo rajono verslo įmonėse – jose naudojamosi IT priemonėmis, kai kuriose, didesnėse įmonėse, diegiamos technologijos, tačiau žymių inovacijų taikymo versle pavyzdžių rajone nėra.

Skuodo rajono savivaldybės ekonominio konkurencingumo rodikliai kitų Lietuvos savivaldybių kontekste nėra aukšti. Bendra situacija turėtų būti gerinama modernizuojant atskiras veiklos sritis, užtikrinant švietimo, sveikatos, socialinių, kultūros ir kt. paslaugų kokybę ir prieinamumą, formuojant patrauklų savivaldybės įvaizdį, pritraukiant investuotojus, skatinant inovacijas.

4. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA IR APLINKA

4.1. Inžinerinė infrastruktūra

Inžinerinė infrastruktūra – įvairių veiklos sričių, aprūpinančių ūkį ir gyventojus, objektai: inžineriniai tinklai, susisiekimo komunikacijos ar aplinkos kokybei gerinti reikalingi objektai. Skuodo rajono savivaldybės inžinerinė infrastruktūra išsamiai analizuota 2008 m. parengtoje rajono teritorijos bendrojo plano koncepcijoje bei 2007 m. parengtame Skuodo miesto bendrojo plano strateginių pasekmių aplinkai vertinimo ir sprendinių poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje – dokumentuose iškeltos ir pagrindinės problemos. Kadangi abu bendrieji planai parengti prieš kiek daugiau nei 10 m., reikėtų inicijuoti jų korektūrą ir išanalizuoti šiuo metu aktualius teritorijų planavimo klausimus. Pagal AM raštą Geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo specialusis planas privalo būti atnaujintas iki 2022 m. kovo 1 d. Rajono bendrasis planas parengtas ir patvirtintas 2009 m. lapkričio 26 d. savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T9-217. Tikslinant bendrąjį planą, numatyta daugiau daugiafunkcio zonavimo teritorijų.

Vieni iš Skuodo rajono savivaldybės prioritetų – kurti, plėsti ir atnaujinti inžinerinę infrastruktūrą: prižiūrėti bei rekonstruoti valstybės melioracijos statinius ir įrenginius, modernizuoti kelius ir vandentiekio ir nuotekų tinklus, įgyvendinti apšvietimo modernizavimo projektus.

4.1.1. Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas

UAB „Skuodo vandenys“ pagrindinė veikla – vykdyti viešąjį vandens tiekimą savivaldybės (kelių savivaldybių) viešojo vandens tiekimo teritorijose, užtikrinti geriamojo vandens tiekimą vartotojams, naudojant reikalingas technines, organizacines, ekonomines, higienos ir aplinkosaugos priemones, surinkti, transportuoti, išvalyti, apskaityti, ištirti išleidžiamas į aplinką nuotekas, sutvarkyti valymo metu susidariusį dumblą ir kitas atliekas, prižiūrėti ir remontuoti lauko vamzdyną, skirtą geriamajam vandeniui patiekti nuo jo paruošimo įrenginių iki vartotojo įvado, užsiimti vandens statinių statyba, vandentiekio šildymo ir oro kondicionavimo sistemų įrengimu ir krovinių vežimu keliais. Bendrovė pagal panaudos sutartį eksploatuoja Skuodo higienos ir sveikatingumo centrą, kuriame teikiamos pirčių, baseino, treniruoklių, aerobikos paslaugos³⁴.

UAB „Skuodo vandenys“³⁵ Skuodo rajono savivaldybėje eksploatuoja 23 vandenvietes, kuriose yra 44 gręžiniai ir 5 nuotekų valymo įrenginiai, esantys Skuode, Mosėdyje, Ylakiuose, Aleksandrijoje ir Lenkimuose, 29 nuotekų perpumpavimo stotis, 131,2 km vandentiekio, 84,6 km nuotekų, 25,0 km paviršinių nuotekų tinklų. Prie Skuodo miesto nuotekų tinklų yra prisijungę apie 98 proc. miesto gyventojų³⁶.

³⁴ UAB „Skuodo vandenys“ 2017 m. veiklos ataskaita.

³⁵ UAB „Skuodo vandenys“ steigėja yra Skuodo rajono savivaldybė, kuri kontroliuoja bendrovę ir kuriai priklauso 100 proc. bendrovės akcijų.

³⁶ Skuodo rajono savivaldybės kvartalo energinio efektyvumo didinimo programa. Patvirtinta 2018 m. balandžio 26 d. Tarybos sprendimu Nr. T9-77.

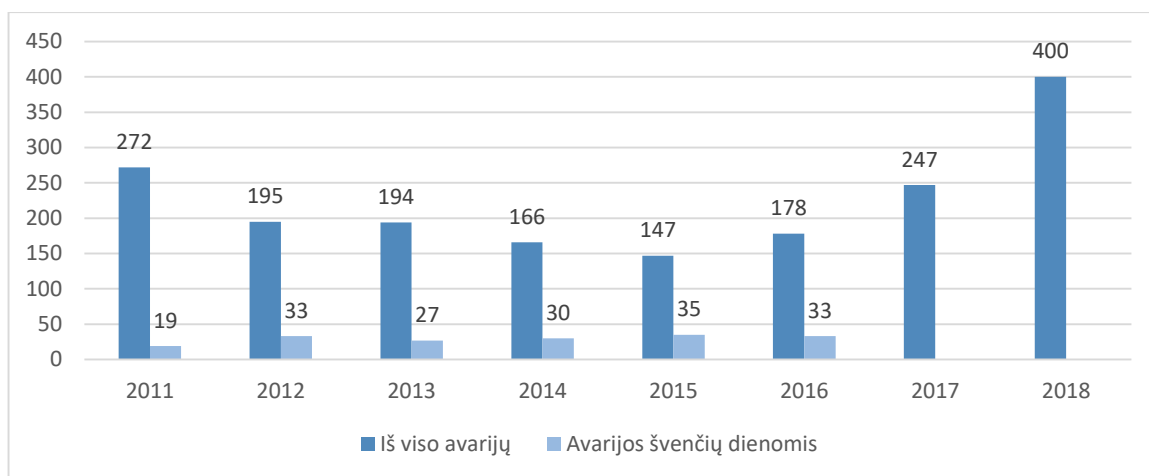
2018 m. duomenimis, aptarnaujamų gyventojų skaičius siekė 10 060, aptarnaujamų įmonių – 239. Savivaldybėje aptarnaujamų juridinių ir fizinių asmenų skaičius yra panašus – aptarnaujami 5 269 juridiniai asmenys ir vartotojai, 5 030 fizinių asmenų būstai.

37 lentelė. UAB „Skuodo vandenys“ 2015–2018 m. vartotojų ir abonentų statistika

Kriterijai	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Aptarnaujamų gyventojų skaičius	11 399	10 897	10 422	10 060
Vidutinis būste gyvenančių gyventojų skaičius (koeficientas)	2,3	2,2	2,1	2
Abonentų ar vartotojų skaičius iš viso, iš jų:	–	5 244	5 231	5 320
<i>juridiniai asmenys ir vartotojai</i>	5 177	5 195	5 182	5 269
<i>vartotojai (fizinių asmenų būstai)</i>	4 956	4 953	4 963	5 030
Abonentai iš viso, iš jų:	–	291	268	290
<i>juridiniai asmenys</i>	221	242	219	239
<i>ūkininkai</i>	–	49	49	51
Abonentai, mokantys už paviršinės nuotekas	0	0	50	50

Šaltinis: UAB „Skuodo vandenys“ 2018 m. veiklos ataskaita.

Nuo 2015 m. rajone pastebimas didėjantis vandens ir nuotekų tinklų avarijų skaičius – jis išaugo apie 63 proc.

31 pav. Vandens ir nuotekų tinklų avarijų skaičius Skuodo rajone 2011–2018 m.

Šaltinis: UAB „Skuodo vandenys“.

Savivaldybės bendrajame plane buvo numatyta atlikti darbus, skirtus vandens ir nuotekų tinklams atnaujinti, situacijai valdyti. Informacija apie atliktus plano veiksmus ir jų įgyvendinimą pateikta 38 lentelėje.

38 lentelė. Skuodo rajono savivaldybės bendrajame plane numatyti darbai, skirti vandens ir nuotekų tinklams atnaujinti ir situacijai valdyti

Eil. Nr.	Numatyta veikla	Komentaras
1.	Sutvarkyti vandens pakėlimo įrenginių ir vandenviečių aikštelių teritorijų registracijos dokumentaciją	Vykdoma
2.	Sudaryti vandens pakėlimo įrenginių ir vandenviečių aikštelių teritorijų planus rekonstrukcijai	Nesudaryta
3.	Parengti vandens kiekybės ir kokybės gerinimo projektus ir juos įgyvendinti	Neatlikta, tačiau buvo parengta 23 vandenviečių aprobacija
4.	Atlikti funkcionuojančių atskirų gyvenviečių nuotekų valymo įrenginių kapitalinį remontą	Atlikta visame rajone
5.	Suformuoti viešojo vandens tekimo teritoriją	Nesuformuota. Aglomeracija bus daroma kartu su specialiųjų planų atnaujinimu
6.	Paruošti rajono geriamo vandens tiekimo, nuotekų ir paviršinių vandenų (lietaus) nuotekų tvarkymo specialųjį planą	Parengtas 2009–2014 m. geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo specialusis planas

Šaltinis: Skuodo rajono savivaldybės administracija.

Palyginti su kitomis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, Skuodo rajone 2013–2017 m. iš viso išleidžiamų ūkio, buities ir gamybos nuotekų dalis padidėjo nestipriai. Čia taip pat išleidžiama palyginti mažai nuotekų – 2017 m. mažiau nuotekų išleista tik Neringos savivaldybėje.

39 lentelė. Ūkio, buities ir gamybos nuotekų išleidimas į paviršinius vandenis, m³.

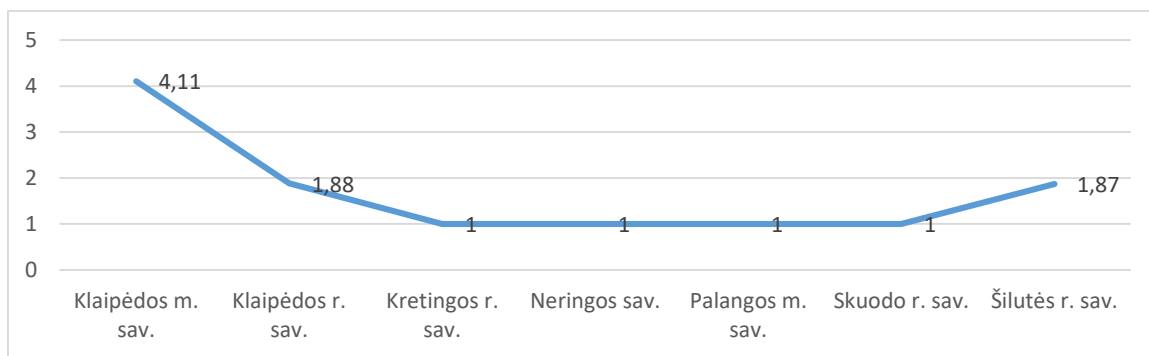
	Savivaldybė	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Iš viso išleista nuotekų	Klaipėdos m. sav.	18 145,4	23 680,7	18 056,6	63 702,0	75 669,4
	Klaipėdos r. sav.	260,3	370	601,6	797,9	1 249,3
	Kretingos r. sav.	1 730,6	1 560,9	1 859,0	2 072,2	2 623,7
	Neringos sav.	452,7	382,6	368,8	388,1	534,2
	Palangos m. sav.	2 859,7	2 603,8	2 830,9	2 946,3	3 549,2
	Skuodo r. sav.	523,2	505,1	476,4	532,2	657
	Šilutės r. sav.	9 097,9	5 133,4	5 425,3	5 865,4	6 279,6
Išleista išvalytų iki normos nuotekų	Klaipėdos m. sav.	16 742,7	11 667,1	16 233,5	16 418,6	18 389,5
	Klaipėdos r. sav.	147,4	172,6	359,6	477,6	662,8

Kretingos r. sav.	1 689,8	1 376,8	1 651,6	2 062,7	2 623,7
Neringos sav.	452,7	382,6	368,8	388,1	534,2
Palangos m. sav.	2 859,7	2 603,8	2 830,9	2 946,3	3 549,2
Skuodo r. sav.	494,7	505,1	476,4	532,2	657
Šilutės r. sav.	2 536,8	2 244,6	2 377,9	2 928,7	3 357,1

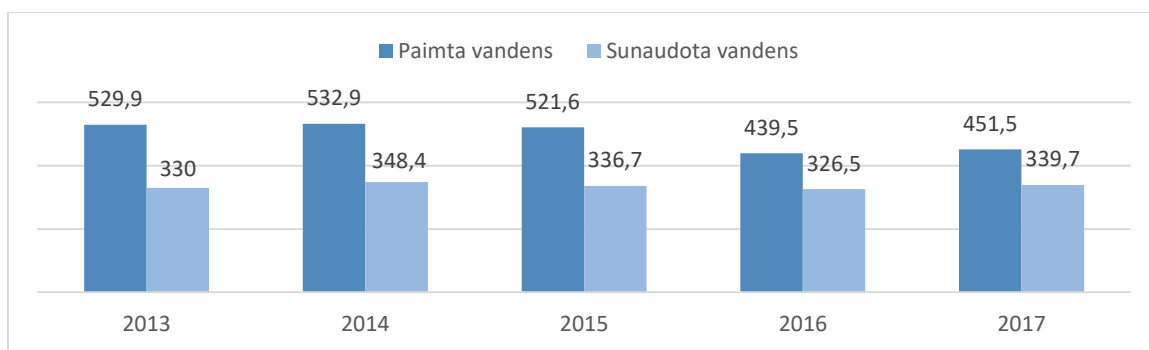
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2017 m. Skuodo rajono, Kretingos rajono, Neringos ir Palangos miesto savivaldybėse buvo išvalytos visos (100 proc.) į paviršinius vandenius išleistos ūkio, buities ir gamybos nuotekos. Tai daro teigiamą įtaką paviršinio ir gruntinio vandens kokybei, gyvenamajai aplinkai, turizmo ir rekreacijos potencialui. Klaipėdos mieste išvaloma tik kiek daugiau nei 24 proc. nuotekų, Klaipėdos rajone – 53,1 proc., Šilutės rajone – 53,4 proc.

32 pav. Santykinė iš viso išleistų nuotekų ir išvalytų iki normos nuotekų dalis Klaipėdos apskrityje 2017 m., m²

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

33 pav.6 Vandens sunaudojimas (tūkst. m³)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Savivaldybėje sunaudojamo vandens kiekis 2013–2017 m. kito nedaug – nuo 330 tūkst. m³ iki 339,7 tūkst. m³. Paimamo vandens kiekis sumažėjo nuo 529,9 m³ iki 451,5 m³. Skuodo rajono savivaldybės administracijos duomenimis, vandenvietėse viršijamas fluoridų kiekis išgaunamame vandenyje. Vandens tiekimo infrastruktūra yra pasenusi, nepakankamai išvystyta buitinių ir paviršinių nuotekų infrastruktūra (magistraliniai

vamzdynai), esama infrastruktūra nepritaikyta esamiems nuotekų kiekiams. Nuotekų kiekis vis didėja, kadangi teritorijos urbanizuojamos. Dalis gyventojų buitines nuotekas išleidžia į paviršinių nuotekų sistemą.

4.1.2. Energetika

Šilumos ūkis. Skuodo miesto daugiabučiams gyvenamiesiems ir visuomeniniams pastatams šiluma tiekama centralizuotai, tiekimą užtikrina UAB „Skuodo šiluma“. Bendras tinklų ilgis – 8 465 m (iš jo 5 153 m pakloti bekanaliai tinklai, o 3 319 m tinklų dar nemodernizuoti izoliuotais vamzdžiais). Dauguma magistralinių tinklų pakeisti naujais ir atitinka keliamus reikalavimus, skirstomųjų tinklų būklė yra patenkinama. Vidutiniai šilumos tinklų nuostoliai 2017 m. sudarė 16,8 proc.³⁷.

2017–2018 m. įgyvendintas ES struktūrinių fondų finansuojamas projektas „Skuodo miesto šilumos tiekimo tinklų modernizavimas“. Projekto metu buvo numatyta modernizuoti 1,6 km šilumos tiekimo tinklų, pakeičiant senus vamzdynus naujais ir įrengiant stebėjimo sistemą gedimams fiksuoti. Pasiektos didesnės nei planuota reikšmės įgyvendinus projektą. 2018–2019 m. įgyvendinant projektą „Skuodo miesto šilumos tiekimo tinklų modernizavimas“, numatyta modernizuoti kitus šilumos tinklus ir taip sumažinti metinius šilumos nuostolius trasose.

Daugiabučių gyvenamųjų namų modernizavimas. Siekiant efektyvesnio šilumos naudojimo, savivaldybėje modernizuojami daugiabučiai namai. Skuodo rajone iš viso yra 63 daugiabučiai namai, iš jų 23 – penkių aukštų, 16 – keturių aukštų, 15 – trijų aukštų, 9 – dviejų aukštų daugiabučiai namai. Savivaldybės taryba 2018 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T9-77 patvirtino Skuodo rajono savivaldybės kvartalo energinio efektyvumo didinimo programą, kuri parengta siekiant apibrėžti techninį bei ekonominį energijos sutaupymo potencialą įgyvendinant energinį efektyvumą didinančias ir kitas priemones. Dauguma daugiabučių namų Skuodo mieste buvo pastatyti iki 1993 m., todėl pastatai energiškai neefektyvūs, atrodo neestetiškai. Atnaujinus pastatus, sumažėja statinių priežiūrai reikalingos išlaidos, sutaupoma lėšų, pagerėja gyventojų gyvenimo kokybė. Vis dėlto reikėtų pabrėžti, kad gyvenamųjų teritorijų atnaujinimas turėtų vykti kompleksiskai – tai būtų daug efektyviau nei pavienių pastatų atnaujinimas. Programa tam ir parengta – siekiama tolygaus, efektyvaus ir ekonomiškai naudingo modernizavimo proceso. Programoje planuojama modernizuoti Skuodo miesto šiaurinėje dalyje esantį daugiabučių namų 36,3 ha dydžio kvartalą. Ten yra 25 daugiabučiai gyvenamieji namai (14 – penkių aukštų, 6 – keturių aukštų, 3 – dviejų aukštų). Iš jų 11 daugiabučių namų yra atnaujinti (modernizuoti), 3 daugiabučiai namai atnaujinami (modernizuojami), 1 daugiabučiui namui yra parengtas atnaujinimo (modernizavimo) investicinis planas.

Gyventojai dažnai atsisako modernizavimo, o tai lemia keletas priežasčių. Dauguma daugiabučių namų gyventojų yra išvykę gyventi į užsienį, su jais sunku susisiekti ir spręsti klausimą dėl namo renovacijos, modernizavimo. Gyventojai baiminasi, kad renovacijos darbus, paslaugas atliks nekvalifikuoti ir nepatikimi rangovai, darbai bus vykdomi lėtai dėl statybininkų trūkumo, prastų oro sąlygų, vyrauja darbų vadovų kaita, viešojoje erdvėje

³⁷ Skuodo rajono savivaldybės kvartalo energinio efektyvumo didinimo programa. Patvirtinta 2018 m. balandžio 26 d. Tarybos sprendimu Nr. T9-77.

esanti informacija apie nekokybiškai atliktus darbus, statybininkų padarytas klaidas ir broką taip pat nekelia pasitikėjimo. Skuodo informacijos centras įvardija, kad pagrindinės subjektyvios problemos, įgyvendinant daugiabučių namų modernizavimo programą, yra didžiosios namo gyventojų dalies priimami sprendimai siekiant sutaupyti (neatsižvelgiama į statybos specialistų ir ekspertų vertinimus bei rekomendacijas), nenorima prisiimti už renovaciją tenkančių išipareigojimų, išankstinis nusistatymas prieš renovaciją (dažniausiai gyventojų, nedalyvaujančių bendruose susirinkimuose ir diskusijose), gyventojų įsiskolinimas ir su tuo susiję neigiami finansuotojo sprendimai.

Remiantis specialistų skaičiavimais, senos statybos daugiabutyje įdiegus visas pagrindines energinį efektyvumą didinančias priemones – atnaujinus langus, duris, šildymo sistemą bei apšiltinus stogą, sienas – galima sutaupyti apie 50 proc. išlaidų. Tai, senėjant pastatams ir prastėjant jų būklei, yra itin aktualu.

Alternatyvi energija. Klaipėdos apskritis turi didžiausią potencialą Lietuvoje plėtoti netradicinius energijos gavimo būdus, ypač vėjo energetiką, taip pat naudoti kitus atsinaujinančius energijos šaltinius (pvz.: geotermine energiją, jūros bangų energiją), o Skuodo ir Mažeikių rajono teritorijos įvardytos kaip perspektyviausios teritorijos vėjo energetikai plėtoti³⁸. Dėl gamtinių sąlygų rajono teritorija labai palanki vėjo elektrinių statybai. Savivaldybėje eksploatuojamos saulės ir vėjo jėgainės. Šiuo metu eksploatuojamos 5 vėjo elektrinės, yra norinčiųjų statyti naujas, perėjusių AB „Lietuvos energija“ konkursus ir gavusių statybai leidimus. Vėjo jėgainių statybai išduota 14 statybos leidimų. Saulės jėgainėms išduoti 6 statybos leidimai. Saulės energija daugiausia naudojasi privačių namų gyventojai. Palankios teritorijos stambaus vėjo elektrinių parko statybai yra Lenkimų miestelio esamos 110/10 kV transformatorinės zonoje.

Elektros energija ir apšvietimas. Elektros energijos tiekimą Skuodo rajono savivaldybėje užtikrina AB „ESO“. Į Skuodo rajono savivaldybę elektros energija tiekama iš bendros Lietuvoje elektros energijos tiekimo sistemos. Skuodo rajono savivaldybės apšvietimo sistema priklauso Skuodo rajono savivaldybei ir elektros skirstomųjų tinklų operatoriui AB „ESO“. Rajono gatvių apšvietimo tinklo techninė būklė patenkinama, dalis šviestuvų yra pakeisti, tačiau energinę būklę būtina gerinti. 2018 m. Skuodo mieste Vilniaus gatvėje buvę šviestuvai su natrio lempomis (42 vnt.) pakeisti į LED šviestuvus. Apšvietimo nėra Mosėdžio seniūnijos Krakių kaimo gyvenvietėje, Lenkimų seniūnijos Žemytės kaimo gyvenvietėje.

4.1.3. Ryšiai ir telekomunikacijos

Ryšių ir telekomunikacijų sistemų operatoriai, planuodami savo sistemų plėtimą, siekdami įdiegti naujausias technologijas ir pagerinti kokybę, numato naujų bazinių stočių įrengimą, naujų bokštų statybą. Ruošiant naujų bokštų statybos detaliuosius planus, privalu įvertinti atskirų telekomunikacijų bendrovių („Telia“, „Bitė“, „Tele2“ ir kt.) galimą bendradarbiavimą ir pačius bokštus. Savivaldybės administracijos duomenimis, rajone planuojama pastatyti 7 ryšio bokštus. Teigiama, kad ryšio kokybė yra gera. Skuodo mieste veikia šviesolaidinis internetas.

³⁸ P. Grecevičius, P., J. Abromas, J., V. Dubra, V. Alternatyvios energetikos statinių ir įrenginių poveikio pastatų architektūrai ir pajūrio kraštovaizdžiams aspektai. *Urbanistika ir architektūra*. 2009, 33.

4.2. Susisiekimas ir transportas

Skuodo miestas yra šiaurinėje Klaipėdos regiono dalyje, ties siena su Latvija. Atstumai tarp Skuodo ir artimiausių regionų centrų (Klaipėdos ir Telšių miestų) siekia apie 75 kilometrus, Skuodo miesto (ir rajono savivaldybės) teritorijoje ir besiribojančių savivaldybių teritorijų nekerta Europos kelių tinklo koridoriai, E kategorijos (Europinės magistralės) ar magistraliniai keliai. Galimybės pasinaudoti didesnių miestų metropolinės įtakos zonų suteikiamais privalumais (pvz., gyventi Skuodo rajono savivaldybėje, tačiau dirbti kitame mieste) Skuodo miesto gyventojams ribotos.

Skuodo rajonas jungiasi su gretimų rajonų centrais – Kretinga, Plunge, Mažeikiais, Palangos kurortu, o per Latvijos miestą Priekulę pasiekama autostrada Liepoja–Ryga. Susisiekimas vyksta krašto, rajoniniais ir vietiniais keliais. 3 krašto keliai (Mažeikiai–Skuodas, Kretinga–Skuodas, Skuodas–Plungė) yra geros būklės, dengti asfalto danga. Kelyje Skuodas–Plungė dažnai atsiranda kelio dangos defektų dėl sunkiasvorių transporto priemonių, tačiau kelias prižiūrimas ir tvarkomas.

Kelių būklei gerinti ir rekonstrukcijai kasmet skiriama lėšų pagal Kelių priežiūros ir plėtros programą. 2017 m. skirta 669,2 tūkst. eurų, 2018 m. skirta 691,9 tūkst. eurų, o 2019 m. numatyta paskirstyti 923,6 tūkst. eurų.

Savivaldybėje užregistruotų vietinių kelių bei gatvių ilgis 2018 m. buvo 853 km, iš jų: keliai ir gatvės su asfalto danga – 106,2 km; keliai ir gatvės su žvyro danga – 677,1 km; keliai ir gatvės be dangos (grunto keliai) – 70,0 km. Artimiausiu metu planuojama asfaltuoti Mosėdžio mstl. Ežero gatvę, Skuodo r. Notėnų sen. kelią Nr. NO-32 „Prialgavos k. Bartuvos g.–Derkinčių k. Ežero g.–Šliktinės k. Mokyklos g.“, Skuodo r. Aleksandrijos sen. kelią Nr. AL-36-2 „Nuo kelio Skuodas–Mažeikiai į Knežę (Jedžiotų gatvė)“, Skuodo miesto Dariaus ir Girėno gatvę. Vykdamas kelių rekonstravimo ir tvarkymo darbus, prioritetinė eilė sudaroma vadovaujantis strateginiu plėtros planu.

Savivaldybėje anksčiau veikė ir geležinkelis, Skuodo mieste yra geležinkelio stotis, tačiau ji nebenaudojama. Stotis buvo pastatyta buvusioje geležinkelio linijoje Kretinga–Skuodas. Kadaise geležinkelis ėjo iki Priekulės miestelio Latvijoje, tačiau, Lietuvai ir Latvijai atgavus nepriklausomybę, linija buvo apleista, pirmiausia tarp Skuodo ir Priekulės, po to ir tarp Skuodo bei Darbėnų.

Susisiekimą Skuodo rajone užtikrina Skuodo autobusų stotis, vykdanči maršrutus Skuodo mieste, priemiestiniais ir tarp miestiniais maršrutais. Pavėžėjimo paslaugas teikia ir privatūs vėžėjai – autobusų, taksi įmonės. Remiantis 2019 m. atlikto gyventojų nuomonės apie teikiamas viešąsias paslaugas tyrimo³⁹ duomenimis, gyventojų nuomone, vietinių autobusų maršrutai beveik dubliuojasi su tarp miestinių autobusų grafiku, autobusai nevažinėja kasdien, o vasarą koreguojamas grafikas jiems atrodo nepatogus.

Skuodo rajono savivaldybei priklausančių pėsčiųjų ir dviračių takų ilgis yra apie 8 700 m, iš jų Skuodo miesto parke – 2 100 m, Skuodo mieste prie gatvių – 4 200 m, Lietuvos automobilių kelių direkcijai priklausančių pėsčiųjų ir dviračių takų – 4 000 m.

39 Gyventojų nuomonės apie teikiamas viešąsias paslaugas tyrimo pristatymas, 2019.

Gyventojų nuomonės tyrimas. 2019 m. atlikto gyventojų nuomonės apie teikiamas viešąsias paslaugas tyrimo⁴⁰ metu gyventojai išskyrė pagrindines kelių ir gatvių būklės bei priežiūros problemas. Tai – duobėtos gatvės, nelygūs šaligatviai, sulopytos centrinės gatvės miestuose ir kaimuose. Išskirtos ir priežiūros problemos. Gyventojų nuomone, prastai atliekami sniego keliuose ir daugiabučių namų kiemuose valymo darbai, nešluojamos gatvės, retai lyginami ir kasami žvyrkeliai.

4.3. Teritorijų planavimas ir statyba

Problemas ir plėtros galimybes lemia šie Klaipėdos regiono Integruotų teritorijų vystymo (toliau – ITV) programos įgyvendinimo teritorijos urbanistinės struktūros ypatumai ir funkciniai ryšiai: Skuodo miestas yra išsidėstęs Klaipėdos regiono periferinėje dalyje, Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu ši teritorija priskiriama decentruotos plėtros arealui, kuriam reikalingas ypatingas valstybės dėmesys ir parama, nes šis arealas apima santykinai pasyvios ir regresuojančios raidos zoną – savotišką dabartinę socioekonominę šalies periferiją. Skuodo miesto teritorija yra neintensyviai urbanizuota: apie 50 proc. teritorijos sudaro žemės ūkio paskirties plotai, miškai, apsauginiai želdynai ir dykvietės, teritorijos nutolusios nuo metropolinės ašies.

Remiantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu, Skuodo miestas geopolitiniu požiūriu yra trečio lygmens „A“ kategorijos lokalinis centras, atliekantis rajono administracinę funkciją. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane išskirta šalies funkcinio stuburo zona, jungianti didžiausio ūkinio aktyvumo ašis su stambiausiais urbanistiniais centrais. Skuodo miestas ir rajonas nepriskiriami nacionaliniams urbanistiniams centrams.

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano erdvinėje koncepcijoje nurodoma, kad Skuodas patenka į Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu nustatytą palaikomojo tipo arealą, santykinai vidutinio raidos problemiško zonos – šiaurės vakarų Lietuvos regioną, kuriam reikalinga žymi dabartinio naudojimo adaptacija.

Kalbant apie statybų sektorių, Skuodo rajono savivaldybės administracijos duomenimis, kasmet vidutiniškai išduodama 40–50 statybos leidimų.

Skuodo rajono savivaldybė 2019 m. inicijavo gyventojų apklausą dėl naujo daugiabučio namo statybos, kurios tikslas buvo išsiaiškinti naujos gyvenamosios paskirties pastato Skuodo mieste poreikį. Dauguma daugiabučių namų yra statyti iki 1993 m., kai galiojo senos Statybos įstatymo nuostatos, todėl dauguma statinių yra energišškai neefektyvūs, jų priežiūrai kasmet reikalinga nemaža dalis lėšų, dėl nepakankamos priežiūros pastatai tampa estetiškai nepatrauklūs. Dėl šios priežasties planuojama atnaujinti, renovuoti kai kuriuos pastatus, daugiabučius namus. Dėl per mažo automobilių statymo vietų skaičiaus, daugiabučių namų kiemai yra nuolat apstatyti automobiliais, jie pastatomi ir ant pėsčiųjų ir dviračių takų, vejų. Taip gadinamas takų grindinys, naikinami želdiniai, neauga žolė.

Skuodo rajono teritorijų planavimas vykdomas vadovaujantis patvirtintais Skuodo rajono, miesto, Lenkimų, Ylakių, Mosėdžio bendraisiais planais, tačiau reikia inicijuoti šių planų tikslinimą ir korektūrą.

40 Gyventojų nuomonės apie teikiamas viešąsias paslaugas tyrimo pristatymas, 2019.

4.4. Gamtinė aplinka

Savivaldybė yra Klaipėdos apskrities šiaurinėje dalyje, Latvijos pasienyje. Didžioji dalis teritorijos yra Vakarų Kuršo aukštumoje, rytinė dalis – Pajūrio žemumoje, o pietrytinė – Rytų Žemaičių plynaukštės ir Vidurio Žemaičių aukštumos pakraščiuose. Reljefas vietomis banguotas ir gūbriuotas, kylantis Žemaičių aukštumos link. Skuodo rajono teritoriją vagoja gilūs plokščiadugniai upelių senslėniai⁴¹. Teritorijoje yra Žemaitijos nacionalinio parko bei Salantų regioninio parko dalys, 9 draustiniai.

Pagrindiniai rajono turizmo gamtiniai ir rekreaciniai ištekliai – vandens telkiniai, miškai, parkai. Uogautojų ir grybautojų labiausiai lankomi Miesto medės, Margininkų, Večių, Kernų, Indrėkiškės ir kiti miškai, kurie yra tinkami ir medžioklei, juose gausu žvėrių. Veisiasi briedžiai, taurieji elniai, stirnos, šernai, pilkieji kiškiai, miškinės kiaunės, audinės, vilkai, lapės, mangutai, ūdros, barsukai, voverės, bebrai, ondatros. Taip pat aptinkami į Raudonąją knygą įrašyti baltieji kiškiai, lūšys.

Didžiausias rajono gamtos turtas – rieduliai. Nemažos smėlio, žvyro, molio, kitų statybinių medžiagų atsargos. Žemė nederlinga, akmenuota, vietomis smėlis, pelkės, durpynai, reljefas nelygus.

Didžioji dalis teritorijos naudojama žemės ūkio paskirties veiklai, o miškingumo rodiklis – vienas mažiausių šalyje. Miškai daugiausia išsidėstę vakarinėje, šiaurinėje ir pietinėje rajono teritorijos dalyje ir užima žemesnes, lygesnes reljefo vietas. Dauguma rajono miškų yra mišraus pobūdžio, juose auga eglės, pušys, beržai, drebulės, alksniai, juodalksniai, lazdynai, liepos, klevai, uosiai, ąžuolai ir kiti medžiai. Labiausiai poilsiautojų vertinami miškai yra prie vandens telkinių – ežerų, upių, užtvankų.

Skuodo rajono savivaldybės administracijos duomenimis, rajono teritorijoje esantys paviršiniai vandens telkiniai didžiąja dalimi priskiriami Bartuvos upės baseinui, vakarinėje rajono dalyje – Šventosios upės baseinui, o šiaurės rytuose bei pietryčiuose rajono riba šiek tiek apima Ventos upės baseiną. Per Skuodo kraštą teka Bartuva, Šventoji, daugelis kitų smulkesnių upelių. Rajone yra 46 melioratorių įrengti tvenkiniai – dirbtiniai ežerėliai. Jų bendras plotas – 452 ha. Rajono teritorijoje yra 6 natūralūs ežerėliai, kurių plotas – 49 ha. Didžiausias jų – Kalčių ežeras. Jo plotas – 43 ha. Rajono vandenyse veisiasi įvairių rūšių žuvis, vėžiai, vandens paukščiai, ūdros, kanadinės audinės, bebrai. Kultivuojama mėgėjiška žūklė.

Skuodo rajone yra tik 6 ežerai, tačiau rekreacijai svarbus ir tinkamas iš jų yra didžiausias – Kalčių ežeras. Kiti yra visai maži, uždumblę ir natūraliai nykstantys. Skuodo rajono teritorijoje yra 17 upių, dažniausiai tai nedideli upeliai ar upokšniai. Didžiausios ir rekreaciniu požiūriu svarbiausios iš jų yra Bartuva, Luoba, Šata ir Šventoji.

Skuodo rajone yra 46 tvenkiniai. Daugelis jų yra maži, vietinės reikšmės, bet rekreaciniu požiūriu svarbesni didesnieji gerai įrengti – Skuodo (įteisintas paplūdimys su maudykla), Mosėdžio I, Kernų, Barstyčių tvenkiniai.

⁴¹ Skuodo rajono turizmo plėtros 2010–2013 m. programa. Patvirtinta 2010 m. sausio 28 d. Tarybos sprendimu Nr. T9-11.

Europos regioninės plėtros fondo bei Savivaldybės administracijos lėšomis pagal projektą „Skuodo rajono vandens telkinių būklės gerinimas“ atlikti Bartuvos upės atkarpos ir Gėsalų II tvenkinio valymo darbai ir pakrančių sutvarkymas.

Dėl gamtinės aplinkos ypatybių Skuodo rajone itin palanku plėtoti gamtinį turizmą – ekoturizmą. Čia mažas oro užterštumas, pakankamai didelė biologinė įvairovė, gausu miškų, vandens telkinių, kuriuos galima išnaudoti įvairioms tradicinėms ir netradicinėms veikloms.

4.5. Aplinkos apsauga

Savivaldybėje į aplinką iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekis nėra labai didelis. Skuode daugiausia į orą išmetama dujinių ir skystųjų medžiagų (76 t), anglies monoksido (54,59 t), kietųjų medžiagų (20,26 t). Mažiau nei Skuode teršalų išmetama tik Palangos miesto ir Neringos savivaldybėse, Klaipėdos rajone išmetama beveik 12 kartų daugiau teršalų, o Klaipėdos mieste – 35 kartus daugiau teršalų.

40 lentelė. Teršalai, išmesti į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių

	Visi teršalai	Kietosios medžiagos	Dujinės ir skystosios medžiagos	Sieros dioksidas, tonos	Azoto oksidai, tonos	Anglies monoksidas, tonos	Lakieji organiniai junginiai	Fluoras ir kiti teršalai
Klaipėdos apskritis	5 152,90	283,79	4 869,11	83,68	919,42	3 089,95	530,27	245,79
Klaipėdos m. sav.	3 378,37	178,71	3 199,66	75,66	700,13	1 901,68	389,77	132,42
Klaipėdos r. sav.	1 160,67	41,68	1 118,99	3,44	176,38	858,13	44,11	36,93
Kretingos r. sav.	106,69	6,56	100,13	1,85	3,11	39,91	54,8	0,46
Neringos sav.	56,83	0,27	56,56	0,44	2,77	53,25	0,1	0
Palangos m. sav.	44,08	0,14	43,94	0	0,88	11,47	31,59	0
Skuodo r. sav.	96,26	20,26	76	0,61	8,91	54,59	0	11,89

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Skuodo rajono savivaldybės administracijoje už aplinkosauginę rajono sritį atsakingas savivaldybės administracijos Teisės, personalo ir dokumentų valdymo skyriaus vyriausiasis specialistas (ekologas). Skuodo rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiajai programai kasmet skiriama apie 25 000–27 000 Eur.

4.6. Komunalinis ūkis ir atliekų tvarkymas

Skuodo rajono savivaldybės teritorijoje komunalinės atliekos tvarkomos pagal Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. T9-205 „Dėl Skuodo rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintas Skuodo rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės. Vadovaudamasi komunalinių atliekų surinkimo Skuodo rajono savivaldybės teritorijoje ir jų transportavimo į atliekų apdorojimo įrenginius paslaugų teikimo sutartimi, komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas Skuodo rajono savivaldybėje teikia UAB „Ekonovus“.

Igyvendinant projektą „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“, 2002 m. buvo įkurtas UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras (KRATC). Tai – septynių Klaipėdos apskrities savivaldybių bendra įmonė, kurios pagrindinė užduotis – sukurti naują, Europos Sąjungos ekologijos standartus atitinkančią atliekų tvarkymo sistemą Klaipėdos regione. Savivaldybės surenka ir tvarko atliekas pagal savo pasirinktą modelį.

Remiantis 2014–2020 m. Atliekų tvarkymo planu, Skuodo rajono savivaldybės sutartimis yra pavedusi KRATC eksploatuoti regioninę komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, organizuoti savivaldybės teritorijoje esančių didelių gabaritų atliekų surinkimo ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių, regioninio sąvartyno ir kitų regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros įrenginių įrengimą bei eksploatavimą, vykdyti regionines visuomenės informavimo ir švietimo programas, teikti savivaldybei pagalbą atliekų tvarkymo klausimais ir (ar) vykdyti kitas savivaldybės pavestas funkcijas.

Skuodo rajono savivaldybė atsakinga už jos teritorijoje susidarančių komunalinių atliekų surinkimo bei pervežimo į regioninę mechaninio apdorojimo įrenginį ir (ar) sąvartyną, taip pat rūšiuojamuoju būdu surinktų specifinių atliekų – antrinių žaliavų, pavojingų buities atliekų, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, biologiškai skaidžių (žaliųjų) atliekų bei didelių gabaritų (didžiųjų) atliekų surinkimo apvažiavimo būdu, taip pat atskiros pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo organizavimą.

Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūros ir Skuodo rajono savivaldybės administracijos 2018 m. liepos 4 d. pasirašytą Dotacijos teikimo sutartį Nr. AT-D-14(2018)/R5-460, iš Skuodo rajono savivaldybės teritorijoje esamų visuomeninės paskirties ir individualių gyventojų pastatų (pagal registracijos sąrašą) apvažiavimo būdu surinkta, transportuota ir saugiai Klaipėdos regioniniame atliekų sąvartyne pašalinta 60,32 tonų asbesto turinčių gaminių atliekų. Dotacija – 7 978,20 Eur; savivaldybės lėšos (prisidėjimas) – 1 656,11 Eur.

Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūros ir Skuodo rajono savivaldybės administracijos 2019 m. vasario 7 d. / vasario 13 d. pasirašytą Dotacijos teikimo sutartį Nr. AT-D-16(2019)/(4.1.8)-R5-206, iš Skuodo rajono savivaldybės teritorijoje esamų visuomeninės paskirties ir individualių gyventojų pastatų (pagal registracijos sąrašą) apvažiavimo būdu yra surinkta, transportuota ir saugiai Klaipėdos regioniniame atliekų sąvartyne pašalinta 23,18 tonų asbesto turinčių gaminių atliekų. Dotacija – 3 058,31 Eur; savivaldybės lėšos (prisidėjimas) – 643,99 Eur.

Savivaldybės administracija 2019 m. kovo 21 d. pateikė Aplinkos projektų valdymo agentūrai paraišką Atliekų tvarkymo programos lėšomis finansuojamam projektui –

„Asbesto turinčių gaminių atliekų surinkimas apvažiavimo būdu, transportavimas ir saugus šalinimas (perdavimas galutiniam atliekų tvarkytojui, įregistruotam Atliekų tvarkytojų registre)“. Planuojama sutvarkyti apie 100 tonų asbesto turinčių gaminių atliekų.

Igyvendinant projektą „Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Klaipėdos miesto, Skuodo ir Kretingos rajonų bei Neringos savivaldybėse“, 2019 m. Skuodo mieste pradėtos įrengti kombinuotos komunalinių atliekų surinkimo konteinerių aikštelės su pusiau požeminiais konteneriais mišrioms atliekoms surinkti ir antžeminiais konteneriais pakuočių atliekoms ir antrinėms žaliavoms surinkti.

Savivaldybėje komunalinių atliekų ūkis tvarkomas įsijungiant į bendrą Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo sistemą, Administracija atsakinga už teritorijoje susidarančių atliekų surinkimą bei pervežimą, įgyvendinami ir įvairiomis programomis finansuojami projektai. Siekiama kompleksinio atliekų tvarkymo sistemos modernizavimo, komunalinių atliekų rūšiavimo ir taršos mažinimo skatinimo, visuomenės švietimo apie aplinkosaugą.

5. APIBENDRINIMAS

5.1. Savivaldybė

- Skuodo rajono savivaldybė – viena iš 7 Klaipėdos regiono savivaldybių, esanti Lietuvos šiaurės vakarinėje dalyje.
- Už 50 km nuo Skuodo rajono yra įsikūręs Palangos oro uostas, o už 250 km – Kauno ir Rygos oro uostai, už 70 km – jūrų uostas, už 80 km – Klaipėdos LEZ. Savivaldybėje nėra išplėtotą geležinkelių infrastruktūra.
- 2019 m. pradžioje Skuodo rajono savivaldybėje gyveno 16 493 gyventojai (5,2 proc. Klaipėdos apskrities ir 0,6 proc. šalies gyventojų). Miesto gyventojų dalis rajone sudarė 32 proc., kaimo – 68 proc. Gyventojų skaičius mažėja.
- 2019 m. pradžioje savivaldybės demografinės senatvės koeficiento rodiklis buvo 174, t. y. 46,2 proc. didesnis nei Klaipėdos apskrities. Tai rodo spartų visuomenės senėjimą.
- 2018 m. Skuodo rajono savivaldybės nedarbo lygis siekė 6,2 proc., t. y. 2,3 proc. mažesnis už šalies vidurkį (8,5 proc.) ir 0,8 proc. mažesnis už Klaipėdos apskrities nedarbo lygį rodiklį.
- Siekiama, kad Skuodo rajono savivaldybės vykdoma veikla būtų skaidri, orientuota į rezultatus, Tarybos ir Administracijos darbas vykėtų sklandžiai siekiant bendrų tikslų. Visuomenė turėtų labiau įsitraukti į savivaldybės institucijų valdymo procesą, bendruomeninės organizacijos turėtų tapti aktyvesnės, iniciatyvesnės.

5.2. Socialinė aplinka

- Skuodo rajone pastebimas mažėjantis bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius, kuris lemia ir mokyklų skaičiaus mažėjimą. Artimiausiais metais prognozuojamas įvairių ugdymo įstaigų mokytojų trūkumas.
- Bendroji sveikatos apsaugos situacija rajone vertinama gerai, ji veikia pakankamai aktyviai. Vis dėlto gyventojai senėja, jiems reikia vis daugiau priežiūros ir paslaugų,

todėl auga išlaidos, o gydytojų ir slaugytojų skaičius mažėja – kvalifikuoti specialistai dažnai išvyksta. Reikėtų peržiūrėti sveikatos priežiūros įstaigų tinklą – pertvarkyti techninę bazę, modernizuoti įstaigas.

- Socialinių paslaugų teikimo infrastruktūra išplėta pakankamai gerai, mažėja socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius. Vis dėlto socialinės paslaugos teikiamos nepakankamai, NVO sektorius nepakankamai įsitraukia į socialinių paslaugų teikimą. Senstant visuomenei, didės socialinių paslaugų ir globos poreikis bei išlaidos.
- Savivaldybėje vyksta nemažai kultūrinių renginių, tačiau jie nekoncentruoti, renginių koncepcija ir rajono įvaizdis neišgryninti, neatitinka gyventojų poreikių. Neišnaudojamas turimas turistinis potencialas – rajonas ypatingas įdomia krašto istorija, gamtiniu kraštovaizdžiu, paveldo objektais.

5.3. Ekonominė aplinka

- Materialinių ir tiesioginių užsienio investicijų rodikliai savivaldybėje yra žemi, tačiau pokyčius šioje srityje inicijuoti sunku.
- Veikiančių ūkio subjektų skaičius yra stabilus, nemažai žmonių dirba savarankiškai. Vis dėlto ūkio subjektų augimas yra lėtas, vyrauja žemo lygio kooperacija, nepakankamai išplėta paslaugų smulkiąjam ir vidutiniam verslui sfera.
- Verslininkai remiami verslumo iniciatyvų skatinimo programos lėšomis, siekiama stiprinti dialogą su verslininkais ir gerinti verslo aplinką.
- Viena iš prioritetinių sričių – žemės ūkis. Rajone vyrauja didesnis nei kitose apskrityse savivaldybėse ūkių skaičius, auga bendroji žemės ūkio produkcijos gamyba. Didžiąją dalį savivaldybės ploto užima žemės ūkio naudmenų plotai. Svarbu ir toliau užtikrinti konsultacijas žemės ūkio plėtros klausimais, išanalizuoti žemės ūkio situaciją ir plėtros galimybes rajone, vystyti ekologinius ūkius ir alternatyvius verslus ir kt.
- Savivaldybės ekonominio konkurencingumo rodikliai kitų Lietuvos savivaldybių kontekste nėra aukšti. Bendra situacija turėtų būti gerinama modernizuojant atskiras sritis, užtikrinant švietimo, sveikatos, socialinių, kultūros ir kt. paslaugų kokybę ir prieinamumą, formuojant patrauklų savivaldybės įvaizdį, pritraukiant investuotojus, skatinant inovacijas.

5.4. Inžinerinė infrastruktūra ir aplinka

- Inžinerinė infrastruktūra analizuota 2008 m. bendrojo plano koncepcijoje bei 2007 m. Skuodo miesto bendrojo plano strateginių pasekmių aplinkai vertinimo ir sprendinių poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje. Dokumentai parengti prieš daugiau nei 10 m., reikėtų inicijuoti jų korektūrą, kad būtų išanalizuoti šiuo metu aktualūs teritorijų planavimo klausimai.
- Palyginti su kitomis Klaipėdos apskrities savivaldybėmis, Skuodo rajone 2013–2017 m. iš viso išleidžiamų ūkio, buities ir gamybos nuotekų dalis padidėjo nedaug. Esama infrastruktūra nėra pritaikyta esamiems nuotekų kiekiams. Dalis gyventojų buitines nuotekas išleidžia į paviršinių nuotekų sistemą.
- Siekiant efektyvesnio šilumos naudojimo, vykdomas daugiabučių namų modernizavimas.

- Klaipėdos apskritis turi didžiausią potencialą Lietuvoje plėtoti netradicinius energijos gavimo būdus, ypač vėjo energetiką, taip pat naudoti kitus atsinaujinančius energijos šaltinius. Dėl gamtinių sąlygų rajono teritorija labai palanki vėjo elektrinių statybai. Savivaldybėje eksploatuojamos saulės ir vėjo jėgainės.
- Skuodo miestas yra šiaurinėje Klaipėdos regiono dalyje, ties siena su Latvija. Atstumai tarp Skuodo ir artimiausių regionų centrų (Klaipėdos ir Telšių miestų) yra apie 75 kilometrus, rajono ir besiribojančių savivaldybių teritorijų nekerta Europos kelių tinklo koridoriai, E kategorijos (Europinės magistralės) ar magistraliniai keliai.
- Remiantis gyventojų nuomonės tyrimu, reikėtų daugiau dėmesio ir lėšų investuoti į kelių būklės gerinimą, asfaltavimą, šaligatvių ir apšvietimo tinklų modernizavimą.
- Savivaldybėje komunalinių atliekų ūkis tvarkomas įsijungiant į bendrą Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo sistemą, administracija atsakinga už teritorijoje susidarančių atliekų surinkimą bei pervežimą, įgyvendinami ir įvairiomis programomis finansuojami projektai.
- Pagrindiniai rajono turizmo gamtiniai ir rekreaciniai ištekliai – vandens telkiniai, miškai, parkai. Dėl gamtinės aplinkos ypatybių Skuodo rajone itin palanku plėtoti gamtinį turizmą – ekoturizmą.

II. GEROSIOS PATIRTIES ANALIZĖ

Gerosios patirties analizę tikslinga atlikti siekiant išsiaiškinti, kokių strateginių veiksmų imasi su panašiais viešojo valdymo, politikos formavimo, viešojo administravimo iššūkiais susiduriančios užsienio šalių savivaldybės. Šios atvejų studijos yra vienas iš būdų induktyviai konstruoti strategijas, tai yra, pasinaudojant konkrečiomis atskirų šalių patirtimis ir problemų sprendimo būdais, pritaikyti juos prie kuriamos strategijos. Tai daroma atsižvelgiant į analizuojamų objektų panašumą.

Konkrečios savivaldybės, kurių strateginiai veiksmai yra analizuojami, pasirinktos dėl jų panašumo į Skuodo rajono savivaldybę. Jos pasirinktos taikant keletą kriterijų – savivaldybės dydis, gyventojų skaičius, ekonominės ir socialinės plėtros kryptys, vyraujančios problemos ir plėtros kryptys. Vienas iš svarbiausių atrankos kriterijų – savivaldybėje vyraujanti žemės ūkio kultūra, kaimiškos bendruomenės (angl. *rural communities*).

2.1. Skuodo rajono savivaldybės charakteristikos

Remiantis Statistikos departamento duomenimis, Skuodo rajono savivaldybės gyventojų skaičius 2018 m. buvo 16 914 gyventojų (0,6 proc. visų Lietuvos gyventojų), t. y. 3,8 proc. mažesnis gyventojų skaičius nei 2016 m. (17 557 gyventojai). Gyventojų tankis 2018 m. buvo 18,6 gyv. km².

Gyventojų amžiaus struktūra: 0–14 m. buvo 13,7 proc. visų Skuodo rajono savivaldybės gyventojų, 15–64 m. – 62,9 proc., 65 m. ir vyresni – 23,4 proc. Palyginti su 2014 m. duomenimis, matyti, kad 0–14 m. amžiaus gyventojų skaičiaus procentas lieka pastovus, 15–64 m. – nuolat mažėja (palyginti su 2014 m. duomenimis, 3,97 proc. mažiau), o 65 m. ir vyresnių gyventojų skaičiaus procentas nuolat didėja (palyginti su 2014 m. duomenimis, 9,8 proc. daugiau). 2018 m. Skuodo rajono savivaldybės demografinės senatvės koeficientas buvo 171 (palyginti su 2014 m. duomenimis, šis rodiklis 8,18 proc. didesnis).

Verslas ir agrokultūra. Remiantis statistikos departamento duomenimis, 2019 m. pradžioje Skuodo rajone buvo 299 veikiantys ūkio subjektai. Daugiausia ūkio subjektų pagal ekonominės veiklos rūšį buvo didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto (111 ūkio subjektų), meninės, pramoginės ir poilsio organizavimo veiklos (43), statybos (41), apdirbamosios gamybos (32), transporto ir saugojimo (32) srityse. Palyginti su 2015 m. duomenimis, greičiausiai augę sektoriai – profesinė, mokslinė ir techninė veikla (augimas +100 proc.), meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla (augimas +72 proc.), transportas ir saugojimas (augimas +33,3 proc.).

Palyginti su 2015 m. duomenimis, bendras ūkio subjektų skaičius augo 17,3 proc.

2016 m. duomenimis, Skuodo rajone buvo 3 055 ūkiai ir 7 437 žemės ūkio darbuotojai, t. y. 43,9 proc. visų Skuodo rajono savivaldybės gyventojų. 58 proc. iš jų ūkininkauja savo ar šeimos ūkiuose. Galima teigti, kad Skuodo rajono savivaldybė yra orientuota į žemės ūkį.

Skuodo rajono savivaldybėje pastebimos globalios tendencijos, būdingos panašioms rajonams visoje Europoje ar pasaulyje – gyventojų skaičiaus mažėjimas, visuomenės

senėjimas, emigracija (vietinė ir tarptautinė). Šie iššūkiai lemia lėtą savivaldybės ekonominę, kultūrinę ir socialinę plėtrą. Dėl to mažėja agrokultūros, verslo, kultūros sričių plėtra.

Toliau pateikiama panašių regionų (savivaldybių) atvejų ir galimybių studija. Rengiant atvejo analizes, didžiausias dėmesys teiktas savivaldybių strateginiams plėtros planams ir juose numatytiems vystymo prioritetams. Nagrinėjami atvejai pasirinkti dėl panašumo į Skuodo rajono savivaldybę, atsižvelgiant į vyraujančias tendencijas ir problemines sritis.

41 lentelė. Savivaldybių charakteristikos ir plėtros prioritetai.

Savivaldybė	Skuodo rajono savivaldybė	Balibėjaus-Klonso (Ballybay-Clones) rajono savivaldybė	Pampiljoza da Sera (Pampilhosa da Serra)	Princo Edvardo (Prince Edward) rajono savivaldybė, Ontarijas
Šalis	Lietuva	Airija	Portugalija	Kanada
Plotas	911 km ²	588,2 km ²	396,46 km ²	1 050,49 km ²
Gyventojų skaičius, tankis	16 914 (2018 m.) 18,6 gyv. km ²	18 495 (2018 m.) 31,5 gyv. km ²	4 052 (2018 m.) 10,2 gyv. km ²	24 735 (2016 m.) 23,6 gyv. km ²
Ekonominė kryptis	Žemės ūkis, smulkusis ir vidutinis verslas	Žemės ūkis, agromaisto produkcijos gamyba ir inžinerija	Žemės ūkis, smulkieji verslai	Žemės ūkis
Socialinė kryptis	Skatinamos NVO, bendruomenių veiklos, veikia 27 kaimiškų vietovių bendruomenės	Bendruomenės įtraukiamos į sprendimų priėmimo procesus, siekiama, kad jos taptų aktyvios	Mažos ir neaktyvios vietinės bendruomenės. Siekiama stiprinti bendruomeniškumą	Vietos bendruomenės neaktyvios. Siekiama skatinti ekonominę ir socialinę gyvybingumą
Problemos	Gyventojų migracija, visuomenės senėjimas	Gyventojų išvykimas į didesnius, geriau infrastruktūriškai išplėtotus miestus	Mažėjantis gyventojų skaičius, senėjanti visuomenė, žemės ūkio produkcijos gamybos mažėjimas	Nedarbas, jaunimo migracija į didmiesčius, finansinių išteklių trūkumas, gyventojų senėjimas

Prioritetai	Efektyvus valdymas, darni ekonominė plėtra, patraukli ir saugi gyvenamoji aplinka	Organizacijos procesų stiprinimas, teikiamų paslaugų kokybės gerinimas	Turizmas ir vietinė gamyba, mokslinių tyrimų skatinimas, pramogų paslaugos	Efektyvus finansų valdymas, teikiamų paslaugų kokybės gerinimas, vietos istorijos ir žemės ūkio kultūros išlaikymas
--------------------	---	--	--	---

Šaltinis: sudaryta autorių.

2.2. Balibėjaus-Klonso rajono savivaldybė, Airija

Balibėjaus-Klonso rajono savivaldybė (Airija) savo dydžiu, gyventojų skaičiumi ir gyventojų tankumu panaši į Skuodo rajono savivaldybę. Balibėjaus-Klonso gyventojų skaičius – 18 495, gyventojų tankumas – 31,5 gyv. km². Ši savivaldybė taip pat yra orientuota į žemės ūkį, išsiskiria stipria agromaisto produkcijos gamybos ir inžinerijos tradicija, turi vieną didžiausių verslininkų, tenkančių vienam gyventojui, skaičių visoje Airijoje.

Savivaldybė susiduria su gyventojų migracijos ir visuomenės senėjimo problemomis. Globaliai plintanti didžiųjų miestų traukos sistema sukuria ne tik gyventojų migracijos į kitus miestus problemas, bet ir kelia iššūkius paslaugų teikimo srityje, egzistuojančių paslaugų išlaikymo savivaldybėje. Sunku pritraukti reikalingus specialistus, o turimi prarandami jiems migruojant į regionus, kuriuose labiau išplėtotą infrastruktūrą, didmiesčius.

Strategija. Vykdomos strategijos (*County Council Corporate Plan 2015–2019*) vizija ir tikslas yra orientuoti į veikiančio verslo plėtrą, naujų verslo sričių kūrimą ir įdarbinimo galimybių plėtrą. Ypač svarbus orientavimasis į laisvai prieinamas paslaugas gyventojams, todėl savivaldybė siekia pristatyti platesnį paslaugų, kurios kurtų ir skatintų gerovę, gyvenimo kokybę savivaldybės gyventojams ir vietos bendruomenėms, diapazoną.

Savivaldybė siekia skatinti vietos valdžios ir bendruomenės bendradarbiavimą. Siekiama įtraukti bendruomenes į sprendimų priėmimo procesus, įgalinti jas aktyviai dalyvauti politikos formavimo procesuose, taip didinant ir didesnę vietos politikų atskaitomybę gyventojams. Siekiama skatinti patvarios bendruomenės plėtrą, stiprinti bendruomenės identitetą.

Siekiant gerinti situaciją ir spręsti kylančias problemas, savivaldybė orientuojasi į vidaus administravimo procesų ir teikimų paslaugų kokybės gerinimą. Išskiriami 8 strateginiai uždaviniai:

1. Institucijos administravimas valdomas pasitelkiant strateginę lyderystę ir demokratišką atskaitomybę, vykdyti misiją atvirai, sąžiningai ir skaidriai.
2. Efektyviu ir tausojančiu būdu skatinti ir saugoti švarią ir saugią aplinką.
3. Teikti paramą verslo bendruomenei, siekiant stimuliuoti augimą, skatinti verslo startuolius, maksimalizuoti darbo vietų kūrimą ir skatinti konkurencingumą.
4. Užtikrinti, kad visi bendruomenės nariai galėtų aktyviai dalyvauti formuojant būsimą savivaldybės plėtrą.

5. Bendradarbiaujant su kitomis agentūromis, užtikrinti savivaldybės išteklių efektyvų panaudojimą, siekiant skatinti ekonominę, socialinę ir kultūrinę naudą piliečiams.
6. Užtikrinti, kad savivaldybės darbo jėga būtų tinkamai aprūpinta, kvalifikuota ir motyvuota, atitinkanti organizacijos prioritetus ir tikslus.
7. Suteikti reikiamas priemones, kartu su judriomis informacinėmis sistemomis, suderintomis su organizacijos strategija ir reikalavimais.
8. Sukurti ir įgyvendinti patikimas finansų, valdymo ir kontrolės sistemas, siekiant užtikrinti organizacinį ir veiklos efektyvumą.

Kiekvienam uždaviniui įgyvendinti strategijoje numatyti ir konkretūs veiksmai, kurie atskirai nebus nagrinėjami, tačiau toliau bus įvardijami ir analizuojami veiksmai, kurie galėtų būti aktualūs Skuodo rajono savivaldybei.

1. Organizacija, valdoma pasitelkiant strateginę lyderystę ir demokratišką atskaitomybę, vykdydys misiją atvirai, sąžiningai ir skaidriai.

Siekiant uždavinio, numatyta parengti ir įgyvendinti savivaldybės įmonių valdymo strategiją, palaikyti ir tobulinti paslaugų teikimo sistemas, taip užtikrinant teisinių ir įstatyminių įsipareigojimų laikymąsi, parengti ir įgyvendinti atitinkamą politiką, procedūras ir vidaus audito mechanizmus, užtikrinant organizacijos veiklos standartų atitiktį valdymo standartams, parengti ir įgyvendinti organizacinės komunikacijos strategiją, skirtą valdyti žmogiškuosius išteklius, skatinti atvirą informacijos sklaidą ir užtikrinti tinkamą ir veiksmingą socialinės žiniasklaidos panaudojimą.

2. Efektyviu ir tausojančiu būdu skatinti ir saugoti švarią ir saugią aplinką.

Numatyta apsaugoti ir stiprinti aplinką įgyvendinant Biologinės įvairovės planą ir savivaldybės paveldo objektų apsaugos planą, įgyvendinti *Connacht/Ulster* regioninį atliekų tvarkymo planą, skatinti tvarų energijos naudojimą, padedant rajono savivaldybei ir vietos bendruomenėms mažinti sunaudojamos energijos kiekį, parengti ir teikti aplinkosauginio švietimo ir mokymo programas, paruošti ir įgyvendinti planus, skirtus gaisrų prevencijai, vandens kokybės būklės gerinimui užtikrinti.

3. Teikti paramą verslo bendruomenei, siekiant stimuliuoti augimą, skatinti verslo startuolius, maksimalizuoti darbo vietų kūrimą ir skatinti konkurencingumą.

Numatyta sukurti verslumo skatinimo strategiją, skatinti verslo pradžią ir plėtoti esamą verslą, įskaitant tuos sektorius, kuriuose yra didelis eksporto potencialas, parengti investicijų pritraukimo programą, plėtoti ryšius su aukštojo mokslo institucijomis, plėtoti mokymo programas, plėtoti regiono įvaizdį, kuris padėtų didinti investicijų vystymosi potencialą.

4. Užtikrinti, kad visi bendruomenės nariai galėtų aktyviai dalyvauti formuojant būsimą savivaldybės plėtrą.

Planuojama inicijuoti ekonominę, socialinę, kultūrinę plėtrą savivaldybėje, palengvinant partnerystę ir bendradarbiavimą tarp vietos valdžios, įstatymų nustatytų įstaigų, bendrijos ir socialinių institucijų, palengvinti ir remti vietos bendruomenės plėtros komiteto darbą, remti vietinių bendruomenių iniciatyvas, remti visuomenės dalyvavimo tinklus ir bendruomenės dalyvavimą priimant sprendimus, remti informacijos apie vietos valdžios institucijų teikiamas paslaugas ir galimybes sklaidą.

5. Bendradarbiaujant su kitomis agentūromis, užtikrinti savivaldybės išteklių efektyvų panaudojimą, siekiant skatinti ekonominę, socialinę ir kultūrinę naudą piliečiams.

Strateginiai veiksmai – išlaikyti, valdyti ir plėtoti savivaldybės turtą, įskaitant atviras erdves, pirmenybę teikti pagrindiniams infrastruktūros projektams ir jų pažangai, siekiant palengvinti ekonominės veiklos vystymąsi ir pasinaudoti finansavimui atsirandančiomis galimybėmis, plėtoti meną ir kultūrą savivaldybėje, ypatingą dėmesį skiriant jaunesnių kartų įtraukimui į dalyvavimą, supratimui apie meno ir kultūros naudą savarankiškam vystymuisi ir švietimui, išlaikyti ir gerinti infrastruktūros kokybę, eksploataciją, įdiegti saugias ir veiksmingas tinklo, eismo valdymo sistemas, gerinti susisiekimą, plėtoti tvaraus transportavimo iniciatyvas, plėtoti ir stiprinti santykius su regioninėmis valdžios institucijomis, kad būtų maksimaliai padidintas regiono išteklių naudojimas, ypač pasienio bendruomenėse.

6. Užtikrinti, kad savivaldybės darbo jėga būtų tinkamai aprūpinta, kvalifikuota ir motyvuota, atitinkanti organizacijos prioritetus ir tikslus.

Tobulinant žmogiškųjų išteklių kryptį, numatyta vystyti darbo jėgą, turinčią įgūdžius ir kompetencijas, kad būtų galima patenkinti besikeičiančios darbo aplinkos poreikius, įgyvendinti personalo plėtros strategijas, rengiant mokymus, tobulinant kompetencijas, ugdant lyderius, sukurti tinkamą, konsultacinę ir palaikančią darbo aplinką, įskaitant geros vidaus komunikacijos, lygybės ir įvairovės bei lankstaus darbo susitarimus, sukurti teigiamą ir saugią darbo aplinką, įskaitant gerus darbuotojų santykius, suderintą žmogiškųjų išteklių politiką ir procedūras, gerą sveikatos, saugos ir gerovės praktiką.

7. Suteikti reikiamas priemones kartu su judriomis informacinėmis sistemomis, suderintomis su organizacijos strategija ir reikalavimais.

Numatyta teikti šiuolaikišką ir saugią IRT infrastruktūrą, užtikrinti, kad viešosiose erdvėse veiktų belaidis interneto ryšys, pagerinti ir išplėsti klientų internetines paslaugas, parengti duomenų valdymo strategiją, atitinkančią duomenų apsaugos teisės aktus.

8. Sukurti ir įgyvendinti patikimas finansų, valdymo ir kontrolės sistemas, siekiant užtikrinti organizacinį ir veiklos efektyvumą.

Numatyta užtikrinti, kad finansų valdymo ir kontrolės sistemos būtų atnaujintos ir kad jos turėtų reikiamą funkcinių pajėgumą, išlaikyti finansinės apskaitos ir valdymo sistemą, atitinkančią valdžios sektoriaus nustatytus tikslus, ir vadovautis apskaitos praktikos kodeksu.

Balibėjaus-Klonso rajono savivaldybė, kaip ir Skuodo rajono savivaldybė, susiduria su gyventojų migracijos į kitus miestus problema. Dėl to kyla ir nemažai kitų problemų – visuomenės senėjimas, mažėja smulkiojo ir vidutinio verslo įmonių, nebeužtikrinama teikiamų paslaugų įvairovė, išauga lėšų poreikis tam tikroms paslaugoms. Dėl šių priežasčių analizuojamoje savivaldybėje siekiama stiprinti viešosios valdžios kompetencijas, kurti vietinės bendruomenės identitetą ir skatinti jos įsitraukimą į politikos formavimo procesus. Numatyta skatinti, konsultuoti ir remti verslo bei bendruomenių iniciatyvas.

Balibėjaus-Klonso rajono savivaldybės plėtros strategijos pavyzdys aktualus tuo, kad kylančias problemas numatyta spręsti kompleksiskai. Formuojant strategiją, plėtros kryptys orientuotos į problemų priežastis – siekiama stiprinti institucinius gebėjimus (finansų ir turto valdymą, esamų įstaigų veiklos efektyvumo vertinimą, profesinių kompetencijų ugdymą, bendruomeninės veiklos skatinimą), verslo sektorių (tobulinant

viešojo sektoriaus kompetencijas, konsultuojant ir teikiant pagalbą verslininkams, sudarant palankias sąlygas kurti ir plėtoti verslą savivaldybėje). Numatyti strateginiai veiksmai ilgalaikėje perspektyvoje stiprins savivaldybę, bendruomenes ir verslo sektorių. Tikimasi, kad sėkmingai įgyvendintos priemonės sustiprins bendruomeniškumo jausmą, paskatins išvykusius gyventojus grįžti ir, esant palankioms sąlygoms, likti gyventi savivaldybėje, o tai kurs patrauklios gyventi ir kurti verslą savivaldybės įvaizdį.

2.3. Pampiljoza da Sera, Portugalija

Pampiljozos da Sera savivaldybė įsikūrusi Portugalijos centrinėje dalyje, Koimbros regione. Be mažo gyventojų tankumo, savivaldybė patyrė progresinę gyventojų skaičiaus mažėjimą (nuo 2001 m. iki 2011 m. savivaldybė prarado 14,2 proc. gyventojų). 2017 m. duomenimis, metinis gyventojų skaičiaus mažėjimo indeksas – 1,7, o gyventojų tankumas – 10,03 gyv. km².

Pastebimai išaugo pagyvenusių žmonių skaičius, atskleidžiantis didelę gyventojų senėjimo problemą. Savivaldybėje gyvena tik 304 (7,44 %) jaunuoliai iki 15 m., tuo tarpu čia gyvena net 1 620 (39,65 %) 65 m. ir vyresnių žmonių. Tai kartu su aukštu neraštingumo rodikliu, žemu išsilavinimo lygiu lemia trapią socialinę ir ekonominę struktūrą. Vykdydama savo struktūrinius tikslus, savivaldybės taryba siekia kovoti su gyventojų skaičiaus mažėjimu, skatinti gyventojų jaunėjimą ir pritraukti naujus gyventojus, taip skatinant ir ekonominę savivaldybės plėtrą.

Strategija. Apžvelgiant Pampiljozos da Sera savivaldybės strategiją, galima matyti, kad akcentuojamas inovatyvus požiūris į savivaldybės natūraliuosius resursus (agrokultūra, miškininkystė) ir su tuo susijusias turizmo ir produkcijos gamybos sritis. Savivaldybė taip pat išsiskiria nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu dėl turimų žinių energijos ir astronomijos srityse.

Svarbiausios savivaldybės plėtros kryptys – protingas, tvarus ir integruotas augimas ir vystymasis. Remiamasi stabiliu ekonomikos augimu grįžta plėtra lokaliu aspektu, kartu su naujų galimų verslo sektorių, tokių kaip energetika, gamtosauga ir turizmas, astronomija, pritaikymu. Akcentuojama integruota bendruomenė, pajėgi pritraukti naujus gyventojus, didelį dėmesį skiriant norint parodyti sukoncentruotą požiūrį į žmogų.

Nurodomi pagrindiniai prioritetai:

1. Turizmo ir vietinių produktų skatinimas;
2. Mokslinių tyrimų skatinimas;
3. Pramogų pramonės skatinimas.

Savivaldybėje įgyvendinami veiksmų planai pagal 6 strategines programas:

- 1) Integruota turizmo, miškų ir vietos produktų gamybos sričių plėtros programa;
- 2) Astronomijos mokslo populiarinimo ir plėtros savivaldybėje programa;
- 3) Kūrybinių industrijų pramonės tobulinimo ir modernizavimo programa;
- 4) Gamtos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumo tobulinimo programa;
- 5) Kvalifikacijos kėlimo ir užimtumo skatinimo programa;
- 6) Gyvenimo kokybės užtikrinimo ir vertinimo programa.

Plačiau programose numatyti strateginiai veiksmai nebus nagrinėjami, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad Skuodo rajono savivaldybei turizmo bei pramogų paslaugų prioritetai taip pat aktualūs, jie ir bus plačiau aptarti.

Turizmo ir vietinių produktų skatinimas. Pampiljozos da Sera savivaldybė pasižymi unikalėmis, iš kitų savivaldybių išskiriančiomis savybėmis, ypač kraštovaizdžio įvairove. Planuojama įvertinti savivaldybėje jau egzistuojančią turizmo infrastruktūrą (apgyvendinimo ir maitinimo vienetai) ir sukurti turizmo išteklių (inventoriaus) duomenų bazę, kuri būtų prieinama visiems vietos ir regionų subjektams, veikiantiems turizmo sektoriuje, sukurti integruotą ir išskirtinį Pampiljozos da Sera rajono savivaldybės turizmo produktą ir pasiūlyti jį viešinti nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu, pabrėžiant turizmo pobūdį, parengti reguliarių turistų renginių tvarkaraštį (pvz., pėsčiųjų žygiai, dviračiai, jodinėjimas, teminiai maršrutai, sportinė žvejyba), užtikrinti tinkamą informacijos sklaidą nacionaliniuose ir tarptautiniuose turizmo renginiuose ir mugėse, vykdyti aktyvią turizmo rinkodarą. Taip pat numatoma užtikrinti būtinų išteklių (gamtinių, istorinių ir kultūrinių) perkvalifikavimą ir naudojimą turizmo produkto plėtrai: istorinių miestų centrų atnaujinimas, infrastruktūros plėtojimas, užtikrinant galimybę patekti į lankytinus objektus, lankyti kraštovaizdžio objektus; skatinti integruotą ir prieinamą turizmą, įtraukiant visas grupes ir užtikrinant infrastruktūrą, pvz., užtikrinti mobilumą senjorams – įrengiant rampas, jutiklius ir kt. Akcentuojama ir tai, kad norima sukurti vietinių produktų, susijusių su prekės ženklo kūrimu, rinkodaros ir reklamos struktūrą, akcentuojant savivaldybės originalumą, kultūrinius ypatumus.

Mokslinių tyrimų skatinimas. Numatoma skatinti mokslines ekspedicijas, studijas, skirtas miškams tvarkyti, miško gaisrų prevencijai, taip siekiant užtikrinti tinkamas kraštovaizdžio priežiūros priemones, sutelkti dėmesį į mokslinius tyrimus, plėtrą ir naujoves, kuriomis siekiama pagerinti miško būklę ir jo produktyvaus potencialo vertinimą. Planuojama skatinti jaunos žmonės užsiimti moksline veikla, skatinti jų aktyvumą IT, mechanikos, dizaino srityse, bendradarbiauti su įvairiomis mokslo institucijomis, parengti ir įgyvendinti novatoriškus projektus, kurie strategiškai paremti gamtos elementais, pvz., vėjo, vandens, saulės ir t. t., planuoti ir įgyvendinti eksperimentavimo ir inovacijų programą su nuorodomis į mokslinių tyrimų subjektus energijos, mechanikos, medžiagų ir kt. srityse.

Pramogų pramonės skatinimas. Šį sektorių numatoma plėtoti kartu vystant ir turizmo sektorių bei skatinant vietinių verslų kūrimąsi. Siekiama, kad kuo įvairesnes pramogas siūlytų privatus sektorius, kadangi tai būtų ekonomiškai naudinga, atitiktų realius gyventojų poreikius, verslininkai lanksčiau galėtų prisitaikyti prie tam tikrų pramogų paklausos, sezoniškumo.

Savivaldybėje taip pat didelis dėmesys skiriamas gamtos ištekliams saugoti, energijos vartojimo efektyvumui tobulinti. Numatyta įvertinti energijos gamybos potencialą, sutelkti dėmesį į atsinaujinančią energetiką, šviesti visuomenę apie energijos ir išteklių taupymą.

Siekiant užtikrinti efektyvų valdymą ir tobulinti gyvenimo kokybę, savivaldybėje taip pat numatyti tam tikri veiksmai. Dabartinis socialinis ir ekonominis kontekstas pasižymi stipria konkurencija tarp teritorijų, siekiant pritraukti gyventojus ir įmones, siekiant užtikrinti kritinę masę, kad galėtų vystytis ir tobulėti konkrečiose srityse, susijusiose

su endogeniniais potencialais arba investicijomis, kuriomis grindžiama mokslinių tyrimų ir inovacijų dinamika. Tačiau labiausiai tinkamos šiam kontekstui urbanizuotos vietovės dažnai nesugeba užtikrinti priimtinių ir aukštos kokybės standartų ten dirbantiems. Būtent šiame scenarijuje mažo gyventojų tankio teritorijos, tokios kaip Pampiljozos da Sera savivaldybė, siekia turėti konkurencinį pranašumą, sutelkdama dėmesį į bendruomenių ir gyventojų stiprinimą, siekdama išsaugoti gyventojų skaičių ir paskatinti jo augimą, pritraukdama papildomus žmogiškuosius išteklius ir verslo investicijas. Pampiljozos da Sera savivaldybėje yra keletas socialinių problemų: senėjanti visuomenė, mažas gimstamumas, nedarbas ir žmonių nemotyvavimas darbo vietoje, nepakankamas jaunų žmonių ir jų šeimų motyvavimas švietimo ar mokymo srityje, žemas verslumo lygis ir iniciatyvos stoka. Šiame kontekste būtina stiprinti sveikatos, socialinę ir užimtumo politiką, taip pat švietimo, mokymo ir įgūdžių tobulinimo sritį, siekiant skatinti socialinę įtrauktį, užimtumą ir gyvenimo kokybės gerėjimą.

Tiek Pampiljozos da Sera savivaldybė, tiek Skuodo rajono savivaldybė susiduria su panašiomis gyventojų migracijos ir kitomis problemomis. Pampiljozos da Sera savivaldybėje numatyta stiprinti vietos turizmo potencialą, taip didinant savivaldybės patrauklumą, skatinant atvykstamąjį turizmą, verslų kūrimąsi. Turizmui ir mokslo inovacijoms numatant savivaldybės plėtros kryptis skiriamas didelis dėmesys todėl, kad šios dvi sritys gali padidinti teritorijos ekonominį potencialą, pritraukti investicijas, skatinti bendruomenes tapti aktyvesnes ir pan. Skatinant mokslinę veiklą (jaunimo mokslinių pasiekimų vertinimas, konferencijų organizavimas ir pan.), savivaldybėje siekiama skatinti gyventojų kūrybiškumą, mokslinį raštingumą, skatinti inovacijas įvairiose srityse – nuo viešojo valdymo iki inovacijų privačiame sektoriuje.

2.4. Princo Edvardo rajono savivaldybė, Ontarijus, Kanada

Princo Edvardo savivaldybė Kanadoje yra orientuota į žemės ūkį. 2016 m. duomenimis, savivaldybėje gyveno 24 735 gyventojai (palyginti su 2011 m. duomenimis, populiacija sumažėjo 2,1 proc.). Gyventojų tankumas – 24,3 gyv. km². Gyventojų amžiaus struktūra: 0–14 m. – 11,6 proc., 15–64 m. – 58,6 proc., 65 m. ir vyresni gyventojai sudaro 33,4 proc. visų gyventojų skaičiaus. Čia taip pat matomas gyventojų senėjimas. Šioje savivaldybėje susiduriama su nedarbo problemomis, galimybių jauniems žmonėms trūkumu (jie migruoja į didmiesčius).

Savivaldybė susiduria su finansinių išteklių trūkumu ir to keliamais iššūkiais. Šiems iššūkiams įtakos turi lėtas gyventojų skaičiaus augimas, ribotos apmokestinimo galimybės. Turėdama ribotus išteklius, savivaldybė privalo apsvarstyti, kaip geriausiai teikti paslaugas vis senesniems gyventojams ir toliau siekti pritraukti būsimus gyventojus ir verslo investicijas.

Strategija. Siekiant skatinti ir plėsti vietos ekonomiką, 2015 metais sudarytas strateginis veiklos planas remiasi siekiu kurti verslui palankią aplinką ir įtraukti kūrybines industrijas į kaimo ekonomiką. Siekdama pasinaudoti savo privalumais, pvz., vietos kokybe, savivaldybės taryba siekė plėtoti kūrybinę kaimo ekonomiką. Savivaldybės ekonominės

plėtros biuras nustatė keturis vietos ekonomikos plėtros ramsčius: žemės ūkis, turizmas, prekyba ir pramonė, menai, kultūra ir istorija.

Princo Edvardo savivaldybė siekia skatinti bendruomenės ekonominę ir socialinę gyvybingumą. Savivaldybės veiksmai yra grindžiami šiais principais: ekonomiškai efektyvus paslaugų teikimas; tvarios infrastruktūros plėtra; sveikos, gyvybingos ir energingos bendruomenės skatinimas.

Keliami pagrindiniai strategijos įgyvendinimo uždaviniai:

1. Didinti informacijos sklaidą apie savivaldybės gyvenimo būdą ir lankytojų patirtis, skirta pritraukti naujus gyventojus, lankytojus ir investicijų galimybes.

Strateginiai veiksmai. Numatyta inicijuoti ir įgyvendinti savivaldybės vadovaujamą rinkodaros ir prekės ženklo kūrimo programą, kuri aiškiai apibrėžtų savivaldybės savybes, kurios būtų patrauklios naujiems gyventojams, investuotojams ir lankytojams, įdiegti novatoriškas elektronines priemones, skirtas savivaldybės pozicionavimui kaip tinkamos vietos gyventi, kurti verslą ir investuoti, bendradarbiauti su bendruomenėmis ir skatinti bendruomenės plėtros tikslus, įskaitant nuolatinį suinteresuotų šalių indėlį, atsiliepimus.

2. Padidinti savivaldybės konkurencinį pranašumą pritraukti ir išlaikyti verslą ir investicijas savivaldybėje plėtojamuose sektoriuose.

Strateginiai veiksmai. Numatyta skatinti turimų išteklių panaudojimą, siekiant remti smulkųjų verslą ir pradedančias įmones, teikiant paslaugas, susijusias su mokymo, verslo konsultavimo, rinkos tyrimų, verslo planų rengimo, rinkodaros, renginių planavimo, teisine ir finansine pagalba, organizuoti metinį ekonomikos plėtros ar verslumo forumą, kuriame pramonės lyderiai, verslo organizacijos, individualios įmonės ir savivaldybės darbuotojai ir politiniai lyderiai galėtų neoficialiai aptarti klausimus dėl vietos ekonomikos tvarumo ir gerovės, skatinti naujų investicijų panaudojimą plėtojant plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, skirtą pritraukti žiniomis ir technologijomis paremtą verslą, ir skatintų naujas investicijas, parengti žemės ūkio verslo sektoriaus strategiją, kuri užtikrintų aiškia kryptį dėl klausimų, susijusių su žemės ūkio ekonomikos plėtra ir tvarumu, parengti turizmo strategiją, skirtą ilgalaikiam gyvybingumui ir šio ekonomikos sektoriaus tvarumui užtikrinti.

3. Išsaugoti ir stiprinti rajono bendruomenę ir kultūros vertybes, siekiant kurti klestinčius kaimus, kuriuose patogų lankytis ir gyventi.

Strateginiai veiksmai. Planuojama pagerinti infrastruktūrą; bendradarbiaujant su vietos organizacijomis, vystyti pėsčiųjų ir dviračių takų tinklą, kuris susietų komercinę veiklą kaimo vietovėse; bendradarbiaujant su bendruomenės partneriais, atlikti poreikių įvertinimą, susijusį su socialinėmis paslaugomis, pavyzdžiui, švietimas, finansinės konsultacijos, būstas, poilsis ir transportas, senjorų poreikiai.

4. Imtis vadovaujamo vaidmens, remiant bendradarbiavimo vystymąsi tarp savivaldybės ir ekonominės plėtros partnerių.

Strateginiai veiksmai. Numatoma dalyvauti turizmo ir pramonės plėtros priemonėse, kurias vykdo Regioninės turizmo organizacijos, stiprinti rinkodaros ir produktų plėtros galimybes ir partnerystes, kuriomis siekiama didinti informuotumą apie vystymosi aplinką savivaldybėje, įtraukti vietos mokyklas, verslo lyderius, jaunimo paramos agentūras, siekiant diegti ir skatinti jaunimo verslumo programas, kaip būdą skatinti verslumo augimo kultūrą savivaldybėje; nustatyti partnerystės galimybes su vietinėmis ir regioninėmis

švietimo ir mokslo institucijomis, siekiant užtikrinti nuotolinio mokymosi galimybes ir skatinti steigti daugiau aukštojo lygio mokymo programų, siekti sąlygų sudarymo mokslinių tyrimų vykdymui, taip užtikrinant tinkamą apmokymą ir vietos darbo jėgos pajėgumą augančiuose verslo sektoriuose.

Princo Edvardo savivaldybė susiduria su gyventojų (ypač jaunimo) migracija į didžiuosius miestus, lėtu gimstamumo rodiklio didėjimu, finansinių išteklių valdymo problema, nepakankamai išplėtotu turizmo ir rekreacijos paslaugų sektoriumi. Spręsti šioms problemoms savivaldybės plėtros strategijoje numatyta nemažai konkrečių veiksmų. Įdomu tai, kad Skuodo rajono savivaldybėje nemažai šių veiksmų jau buvo atlikta: parengta Klaipėdos regiono turizmo ir žemės ūkio sektorių plėtros studija (specializacija), atliktas viešųjų paslaugų vertinimo tyrimas, dalyvaujama asociacijos „Klaipėdos regionas“ veikloje įgyvendinant turizmo srities projektus. Savivaldybėse reikėtų stiprinti vietos identitetą, aktyviau remti verslo kūrimąsi, skatinti bendruomenės, jaunimo, gyventojų iniciatyvas.

2.5. Apibendrinimas

Apibendrinant galima teigti, kad Skuodo rajono savivaldybė susiduria su iššūkiais, būdingais daugeliui panašių savivaldybių. Šie iššūkiai – gyventojų skaičiaus mažėjimas, visuomenės senėjimas, gyventojų migracija, neaktyvios vietinės bendruomenės, pasyvi verslo plėtra, problemos pritraukiant investicijas.

Nagrinėtų savivaldybių pavyzdžiuose matoma, kad, nors strategijos skiriasi (vienos orientuotos į savivaldybės valdymo organų veiksmus, kitos – į išorinius veiksnius), tačiau aiškiai matomos tam tikros tendencijos. Savivaldybės siekia išnaudoti savo natūralius ir kultūrinius išteklius, kelti gyvenimo kokybės lygį ir taip kelti konkurencingumą, pritraukti naujų gyventojų, o su jais verslo ir investicijų plėtrą. Taip pat didelis dėmesys skiriamas mokymo ir kvalifikacijos sritims, siekiama užtikrinti kvalifikuotų specialistų pasiūlą. Svarbus savivaldybių kultūrinių išteklių, paveldo saugojimas ir puoselėjimas kaip būdas spartinti turizmo sektoriaus augimą. Daug dėmesio skiriama kūrybinėms industrijoms, siekiant skirtingų sričių bendradarbiavimo ekonominiam vystymui.

Remiantis užsienio savivaldybių patirtimi, svarbu atsižvelgti į turimų stipriųjų pusių puoselėjimą ir panaudojimą siekiant tikslų. Svarbu stiprinti viešojo sektoriaus darbuotojų institucinius gebėjimus, profesines kompetencijas. Kompetentingi viešojo sektoriaus darbuotojai, suprasdami strateginių tikslų ir veiksmų įgyvendinimo svarbą ilgalaikėje perspektyvoje, gebės tinkamai vykdyti funkcijas, konsultuoti gyventojus aktualiais klausimais, o, vykdydami numatytas veiklas, kurs pridėtinę vertę turimomis idėjomis, pasiūlymais, inovatyviais sprendimais.

Sukūrus patrauklias sąlygas verslui, bus skatinama ekonominio konkurencingumo plėtra. Verslumo skatinimui, remiantis analizuotais pavyzdžiais, galima pasitelkti įvairias priemones – nuo verslo idėjų rėmimo, verslininkų bendravimo ir bendradarbiavimo skatinimo minkštosiomis priemonėmis (konferencijos, seminarai, susitikimai, klasterio kūrimo skatinimas) iki, pavyzdžiui, turizmo objektų infrastruktūros atnaujinimo, taip sudarant sąlygas ir naujiems verslams kurtis.

Žinoma, vienas svarbiausių aspektų – patrauklios gyvenamosios vietos kūrimas. Natūralu, kad žmonės įsikurs ir liks gyventi tose vietovėse, kuriose bus tinkamos sąlygos – sutvarkyta infrastruktūra, prieinamos viešosios paslaugos, užtikrintas susisiekimas, komunalinis ūkis tvarkomas efektyviai, skatinamas verslumas, gajus bendruomeniškumo jausmas ir saugi gyvenamoji aplinka.

Visi šie trys aspektai – efektyvus valdymas, skatinamas verslumas ir ekonominis konkurencingumas, patrauklios ir saugios vietos gyventi užtikrinimas – svarbūs kiekvienai savivaldybei. Atsižvelgiant į kiekvienos skirtumus, kuriamos konkrečios strategijos ir veiksmai pasiekti numatytų tikslų.

III. SSGG ANALIZĖ

3.1. STIPRYBĖS
Demografinė situacija ir užimtumas
Palaipsniui mažėjanti migracija.
Palaipsniui mažėjantis nedarbo lygis.
Kaimo gyvenamosios vietovės turi gerą teritorinį išdėstymą miestelių atžvilgiu.
Didėjantis bedarbių, vykdančių veiklą pagal verslo liudijimą ir (ar) individualios veiklos pažymėjimą, skaičius.
Verslas
Stabilus veikiančių ūkio subjektų skaičius.
Didelė dalis rajono žmonių dirba savarankiškai.
Aktyvi Skuodo rajono pagalbos smulkiam ir vidutiniam verslui fondo veikla.
Nevyriausybės organizacijos ir VVG veikla
Santykinai gausios ir aktyvios NVO (įskaitant ir kaimo bendruomenes).
Aktyvi VVG veikla.
Žemės ūkis ir miškininkystė
Didesnis nei kitose apskrities savivaldybėse ūkių skaičius.
Auganti bendroji žemės ūkio žaliavos gamyba.
Didžiąją bendro žemės ploto užima žemės ūkiui naudojami plotai.
Didėja apdirbamos žemės intensyvumas.
Energetika
Įgyvendinami šilumos ūkio renovacijos projektai.
Didėjantis biokuro kiekis naudojamo kuro struktūroje.
Palankios sąlygos vėjo ar atsinaujinančių šaltinių energetikos plėtrai.
Aplinkos apsauga
Sėkmingai tvarkoma Skuodo rajono vandens tiekimo ir nuotekų infrastruktūros.
Mažos centralizuotai tiekiamo vandens netektys.
Įgyvendinamas Skuodo rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės ir triukšmo monitoringas.
Gyvenamasis fondas
Plėtojamas savivaldybės socialinio būsto fondas.
Vykdomi daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimo projektai.
Augančios tiesioginių investicijų apimtys.

Švietimas
Švietimo įstaigų dalyvavimas ES finansuojamuose projektuose.
Didėjantis švietimo darbuotojų susipažinimas su užsienio mokyklų darbo patirtimi.
Pagerintas švietimo įstaigų pastatų energinis efektyvumas.
Didėjanti mokinių, lankančių neformaliojo švietimo įstaigas, dalis.
Stabili profesinio mokymo galimybė rajone.
Socialinė apsauga ir sveikatos apsauga
Didėjančios galimybės teikti medicininės paslaugas apskrities centro medicinos įstaigose transportuojant pacientus.
Išplėtotą socialinių paslaugų teikimo infrastruktūrą.
Mažėjantis šeimų, gaunančių socialines paslaugas, skaičius ir jose augančių vaikų skaičius.
Socialinių paslaugų neįgaliesiems, senyvo amžiaus asmenims ir socialinės rizikos asmenims pakankamas užtikrinimas.
Rekreacija ir turizmas
Skuodo informacijos centre įsteigtas Turizmo informacijos centro padalinys.
Augantis Lietuvos ir užsienio lankytojų bei turistų skaičius Skuodo rajone.
Skuodo rajonas yra vienas turtingiausių kultūros paveldo objektų visoje Klaipėdos apskrityje.
Yra veikiančios kaimo turizmo sodybos.
Labai patrauklus kraštovaizdis.
Kultūra ir menas
Gera išplėtotas kultūros įstaigų tinklas.
Pastovus kultūros ir viešųjų renginių skaičius.
Augantis Skuodo krašto muziejų lankytojų skaičius.
Didelis registruotų kultūros vertybių skaičius rajone.
Sportas
Augantis sporto varžybų ir sveikatingumo renginių skaičius.
Atnaujinamos ar įrengiamos naujos sporto vietovės ar inventoriūs.
Ugtelėjęs moksleivių skaičius Skuodo rajono kūno kultūros ir sporto centre.
Viešasis saugumas
Gerėjanti eismo saugumo situacija keliuose.
Saugios kaimynystės veiklos plėtra.
Santykinai mažas rizikos šeimų skaičius.

3.2. SILPNYBĖS
Demografinė situacija
Mažėjantis gyventojų skaičius.
Mažėjanti 0–15 metų gyventojų dalis ir didėjantis pensinio amžiaus gyventojų skaičius.
Užimtumas ir darbo rinka
Lėtas nedarbo lygio mažėjimas.
Kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas.
Tiesioginių užsienio investicijų apimtys mažiausios tarp apskrities savivaldybių.
Verslas
Lėtas veikiančių ūkio subjektų skaičiaus augimas.
Neišplėtos kooperacijos paslaugos smulkiąjam ir vidutiniam verslui.
Jaunų ūkininkų ir ekonomiškai aktyvių gyventojų trūkumas.
Nevyriausybinių organizacijų ir VVG veikla
Didelė nevyriausybinių organizacijų priklausomybė nuo projektinio finansavimo.
Lyderių trūkumas nevyriausybiniuose organizacijose.
Statyba
Nestatomi nauji negyvenamosios paskirties pastatai.
Labai žemas naujų gyvenamosios paskirties pastatų statybos lygis.
Žemės ūkis
Mažėjantis auginamų gyvulių skaičius rajone.
Silpnai vystomos alternatyvios žemės ūkiui veiklos.
Žemės ūkio veikla labiau orientuota į žaliavos gamybą ir menkai vystoma produkcijos gamyba.
Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas
Vanduo su pašalinta geležimi tiekiamas tik kelioms savivaldybės gyvenamosioms vietovėms.
Susidėvėję vandens ir nuotekų vamzdiniai.
Energetika
Gana aukšti technologiniai šilumos energijos perdavimo nuostoliai.
Transportas
Mažėjantis autobusais pervežtų keleivių skaičius.
Fiziškai pasenusi viešojo transporto infrastruktūra, įskaitant ir autobusų parką.
Aplinkos apsauga

Nepakankamai išplėtoti nuotekų ir atliekų tvarkymo infrastruktūra.
Apskrities ir šalies rodiklius viršijanti vienam gyventojui tenkanti teršalų emisija išmetama į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių.
Mažas rajono miškingumas ir menkai išvystytas ekologinis ūkininkavimas.
Gyvenamasis fondas
Didėjantis socialinio būsto prašančių asmenų (šeimų) skaičius.
Nepakankama gyvenamųjų namų ir viešosios paskirties pastatų renovacija.
Rekreacija ir turizmas
Žemas užimtumas viešbučiuose, kaimo turizmo sodybose ir svečių namuose.
Didelis turistams patrauklių objektų skaičius, tačiau dalis jų nėra pritaikyti specialiųjų poreikių lankytojams.
Švietimas
Mažėjantis mokinių skaičius ugdymo įstaigose.
Nepatenkinama dalies mokyklų vidaus patalpų būklė.
Sveikatos apsauga
Mažėjantis gydytojų ir slaugytojų skaičius.
Žemas medicinos paslaugų prieinamumas.
Socialinė apsauga
Nepakankamas NVO įsitraukimas į socialinių paslaugų teikimą kaimo vietovėse.
Kultūra ir menas
Sumažėjęs meno mėgėjų kolektyvų ir juose dalyvaujančių asmenų skaičius.
Nepakankamas kultūros įstaigų finansavimas.
Sportas
Nepakankamai išplėtoti sporto infrastruktūra.
Viešasis saugumas
Aukštas gaisrų skaičius 10 000 gyventojų Klaipėdos apskrityje.
Nepakankamas policijos pareigūnų skaičius.

3.3. GALIMYBĖS
Demografinė situacija
Patogios ir saugios gyvenamosios aplinkos kūrimas, siekiant mažinti emigraciją.
Užimtumas ir darbo rinka
Efektyvus darbo rinkos priemonių panaudojimas, mažinant nedarbą.
Palankių sąlygų sudarymas smulkiajam ir vidutiniam verslui plėtoti.
Bendrieji ekonominiai rodikliai
Nacionalinių investicijų pritraukimas, taikant aktyvias informacijos ir rinkodaros priemones.
Patrauklesnių nei aplinkinių savivaldybių siūlomų sąlygų sudarymas investuotojams.
Verslas
Intensyvesnė parama smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrai.
Dialogo su verslininkais skatinimas, siekiant gerinti verslo aplinką.
Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės iniciatyvų skatinimas.
Nevyriausybinių organizacijų ir VVG veikla
Nevyriausybinių organizacijų savarankiškumo skatinimas, gebėjimų veikti nepriklausomai nuo išorinių finansavimo šaltinių tobulinimas.
Savanorystės skatinimas.
Didesnis NVO įsitraukimas į vietos savivaldos procesus.
Statyba
Statybos sektoriaus plėtra padidėjus daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimo ir kitų investicinių projektų įgyvendinimo apimtims.
Rekreacija ir turizmas
Didėjantis Skuodo krašto žinomumas dėl aktyvios rinkodaros priemonių panaudojimo, pristatant rajono turizmo objektus ir kultūros renginius.
Kultūros paveldo ir kitų objektų pritaikymas turizmui.
Turizmo, rekreacijos ir poilsio infrastruktūros plėtra dėl pakankamai išnaudojamų turimų unikalių kultūros ir gamtos paveldo objektų.
Pėsčiųjų, dviračių, sveikatingumo takų ir turistinių maršrutų plėtojimas.
Žemės ūkis ir miškininkystė
Ūkių stambėjimas, kooperacinių bendrovių steigimas konkurencingumui didinti.
Ekologinių ūkių vystymas ir alternatyvių verslų plėtojimas.
Žemės ūkio produktų produkcijos iš žaliavos gamybos plėtra.

Naujų technologijų integravimas į žemės ūkio veiklą.
Tvarios miškininkystės plėtra.
Energetika
Katilinių atnaujinimas, įrengiant biokurą naudojančius katilus.
Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas energetikos ūkyje.
Transportas
Kelių infrastruktūros gerinimas ir eismo saugumo didinimas.
Autobusų parko ir infrastruktūros atnaujinimas, maršrutų optimizavimas.
Aplinkos apsauga
Taršos mažinimas naudojant mažiau aplinką teršiančias technologijas.
Atliekų surinkimo, rūšiavimo ir perdirbimo infrastruktūros tobulinimas.
Aplinkosauginio švietimo vykdymas.
Gyvenamasis fondas
Spartesnis daugiabučių gyvenamųjų ir viešosios paskirties pastatų renovavimas ar statyba.
Socialinio būsto plėtra ir jo kokybės gerinimas.
Švietimas
Bendrojo ugdymo mokyklų pertvarkos planų įgyvendinamas ir tęstinumas.
Švietimo įstaigų modernizavimas, techninės bazės atnaujinimas ir veiklos tobulinimas.
Sveikatos apsauga
Sveikatos priežiūros įstaigų modernizavimas, techninės bazės pertvarkymas.
Palankių sąlygų sveikatos priežiūros specialistams pritraukti sudarymas.
Socialinė apsauga
Socialinių paslaugų prieinamumo gerinimas kaimiškose vietovėse.
Prioritetinių socialinių paslaugų plėtros kryptių nustatymas ir paslaugų plėtra.
Kultūra ir menas
Naujų, patrauklių paslaugų kūrimas kultūros įstaigose.
Kultūros darbuotojų skatinimas, patrauklių darbo sąlygų sukūrimas ir kvalifikacijos tobulinimas.
Sportas
Gyventojų fizinio aktyvumo skatinimas.
Sporto infrastruktūros plėtra, modernizavimas, įrangos atnaujinimas, prieinamumo gerinimas.
Viešasis saugumas

Nusikalstamumo prevencinių programų vykdymas.

Vaikų ir jaunimo užimtumo plėtojimas.

Bendruomenės savitarpio saugos iniciatyvų skatinimas.

3.4. GRĖSMĖS

Demografinė situacija

Neigiama natūrali gyventojų kaita, mažas gimstamumas veiks tolesnį gyventojų skaičiaus mažėjimą ir visuomenės senėjimą.

Užimtumas ir darbo rinka

Nepakankamai mažėjantis bedarbių skaičius neigiamai veiks emigracijos rodiklius.

Bendrieji ekonominiai rodikliai

Lėtas šalies ekonomikos atsigavimas neigiamai veiks savivaldybės rodiklius.

Planuojamų savivaldybės biudžeto pajamų mažėjimas ribos investicines galimybes.

Verslas

Žaliavų ir energinių išteklių kainų augimas, kvalifikuotų specialistų „nutekėjimas“ į užsienį ribos verslo plėtrą rajone.

Statyba

Lėtas statybų sektoriaus apimčių augimas dėl mažos gyvenamojo būsto paklausos ir ribotų privataus sektoriaus užsakymų.

Žemės ūkis ir miškininkystė

Žemės ūkio produkcijos gamintojų konkurencingumo mažėjimas, nesugebant prisitaikyti prie besikeičiančių rinkos sąlygų.

Energetika

Vėluojantis vartotojų atsiskaitymas už suteiktas paslaugas turės neigiamą įtaką šildymo kainai.

Transportas

Avaringumo rodiklių blogėjimas dėl nepakankamų investicijų į transporto infrastruktūros būklės gerinimą.

Skuodo autobusų parko nuostolių didėjimas dėl mažėjančio keleivių skaičiaus.

Aplinkos apsauga

Oro užterštumo didėjimas dėl augančio automobilių srauto ir kitų taršos faktorių.

Nepakankamas atliekų rūšiavimas dėl aplinkosauginio švietimo ir gyventojų savimonės stokos.

Švietimas

Švietimo sistemos išteklių efektyvaus panaudojimo mažėjimas dėl mažėjančio mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose.
Nepakankamas socializacijos ir kitų programų finansavimas neleis pasiekti laukiamų rezultatų.
Sveikatos apsauga
Sveikatos priežiūros paslaugų poreikio ir išlaidų augimas dėl visuomenės senėjimo.
Blogėjanti gyventojų sveikata dėl mažo fizinio aktyvumo ir nepakankamo dėmesio sveikai gyvensenai.
Padidėsiantis šeimos narių grįžimo į darbo rinką ribojimas dėl nepakankamo slaugos įstaigų skaičiaus.
Kvalifikuotų sveikatos priežiūros specialistų „nutekėjimas“ į kitas savivaldybes ir užsienį.
Socialinė apsauga
Didėjantis finansiškai išlaikomų asmenų dėl gyventojų nedarbo ir dėl jų senėjimo lygis.
Didėjantis socialinių paslaugų ir socialinės globos poreikis dėl senstančios visuomenės.
Kultūra ir menas
Mažėjanti kultūros vartotojų pajamų dalis, skiriama kultūros paslaugoms apmokėti.
Rekreacija ir turizmas
Kultūros ir gamtos objektų patrauklumo mažėjimas, nepanaudojant jų visuomenės poreikiams.
Didėjanti konkurencija su kitais šalies ir užsienio turizmo traukos centrais.
Sportas
Nepakankamas gyventojų fizinis aktyvumas sąlygos sveikatos problemų didėjimą.
Nepakankamas moksleivių ir jaunimo užimtumas kūno kultūra ir sportu didins neigiamus socialinius reiškinius visuomenėje.
Viešasis saugumas
Gyventojų abejingumas ir nepilietiškumas neigiamai veiks viešąjį saugumą rajone.
Grėsmė gyventojų saugumui dėl priešgaisrinės tarnybos tinklo mažinimo, nepakankamo finansavimo ir policijos pareigūnų skaičiaus.

IV. SKUODO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2020–2025 M. PLĖTROS PRIORITETAIR TIKSLAI

4.1. Vizija ir strateginės plėtros kryptys

Misija – kurti patogų gyvenimą Skuodo krašto gyventojams.

Vizija. Skuodas – žemės ūkio ir verslo plėtros kraštas, kuriame patogų ir sveiką gyventi bei ilsėtis.

Vizija įgyvendinama šiais prioritetais:

- 1) ekonomikos ir konkurencingumo plėtra;
- 2) patrauklia ir saugia gyvenamąja aplinka;
- 3) efektyviu valdymu.

Vizijos įgyvendinimo stebėsenos vertinimo kriterijai

Nr.	Prioritetas ir kriterijus	Rodiklis per 2020-2025 m.
1.	Darni ekonomikos plėtra ir konkurencingumo augimas	
1.1.	Padidėjęs veikiančių įmonių ir individualią veiklą vykdančių fizinių asmenų skaičius	Daugiau kaip 5 proc.
1.2.	Integracijos Klaipėdos regione apimtys augimas (projektas, iniciatyvos, sutartys <i>etc.</i>)	Daugiau kaip 10 proc.
2.	Patraukli ir saugi gyvenamoji aplinka	
2.1.	Gyventojų mažėjimo tempo stabilizavimas	Ne daugiau kaip 2,5 proc.
2.2.	Padidėjęs turistų skaičius	Daugiau kaip 8 proc.
3.	Efektyvus Skuodo rajono valdymas	
3.1.	Gyventojų pasitikėjimo Skuodo savivaldybės administracija reitingo augimas	Daugiau kaip 2 proc.
3.2.	NVO teikiamų paslaugų gyventojams augimas	Daugiau kaip 5 proc.
Pastaba. Rodiklių rezultatų pasiekiamumas pradedamas skaičiuoti pagal 2019 m. gruodžio 31 dienos duomenis jau 2020 metams, o kiekvienais kitais metais iki 2025 m. – nuo praėjusių metų gruodžio 31 d.		

4.2. Prioritetai, tikslai ir uždaviniai

1 PRORITETAS. DARNI EKONOMIKOS PLĖTRA IR KONKURENCINGUMO AUGIMAS.

1 TIKSLAS. KURTI IR ATNAUJINTI VIEŠĄJĄ INFRASTRUKTŪRĄ.

1.1 uždavinys. Rengti ir atnaujinti teritorijų planavimo dokumentus.

1.1.1 priemonė. Teritorijų bendrųjų planų rengimas ir atnaujinimas.

1.1.2 priemonė. Teritorijų specialiųjų planų rengimas ir atnaujinimas.

1.2 uždavinys. Plėsti ir atnaujinti inžinerinę infrastruktūrą.

1.2.1 priemonė. Valstybės melioracijos statinių ir įrenginių priežiūra bei jų rekonstrukcija.

1.2.2 priemonė. Kelių modernizavimas ir plėtra.

1.2.3 priemonė. Vandens telkinių, vandentiekio ir nuotekų modernizavimas.

1.2.4 priemonė. Viešųjų erdvių apšvietimo modernizavimo projektų įgyvendinimas.

1.3 uždavinys. Efektyviai naudoti savivaldybės valdomą turtą.

1.3.1 priemonė. Viešųjų pastatų modernizavimas ir pritaikymas smulkiąjam verslui bei visuomeninei veiklai.

1.3.2 priemonė. Nenaudojamų pastatų ir apleistų teritorijų tvarkymas ir įveiklinimas.

1.3.3 priemonė. Savivaldybės turto inventorizavimas ir apskaita.

2 TIKSLAS. SKATINTI NAUJŲ IR ESAMŲ ĮMONIŲ IR ŪKIŲ PLĖTĄ.

2.1 uždavinys. Kurti ir palaikyti smulkiąjam ir vidutiniam verslui patrauklią aplinką.

2.1.1 priemonė. Viešųjų paslaugų verslui prieinamumo ir kokybės plėtra.

2.1.2 priemonė. Verslumą skatinančių iniciatyvų parama.

2.1.3 priemonė. Investicijų pritraukimo programos parengimas ir įgyvendinimas.

2.1.4 priemonė. Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės stiprinimas.

2.2 uždavinys. Kurti žemės ūkio veiklai patrauklią aplinką.

2.2.1 priemonė. Alternatyvių ir inovatyvių žemės ūkio produktų gamybos ir perdirbimo skatinimas.

2.2.2 priemonė. Kooperacijos skatinimas.

2.2.3 priemonė. Viešųjų paslaugų žemės ūkiui prieinamumo ir kokybės gerinimas.

2.2.4 priemonė. Integracijos su Klaipėdos regionu plėtra.

2.3 uždavinys. Efektyviai naudoti ir plėsti rajono turistinį potencialą.

2.3.1 priemonė. Turistinių objektų ir jų infrastruktūros kūrimas ir tvarkymas.

2.3.2 priemonė. Naujų turistinių maršrutų ir edukacinių programų kūrimas.

2.3.3 priemonė. Skuodo rajono reprezentavimo sistemos sukūrimas.

2.3.4 priemonė. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo su Klaipėdos regionu ir kitais nacionaliniais ir užsienio partneriais skatinimas.

3 TIKSLAS. SKATINTI DARNŲ IŠTEKLIŲ NAUDOJIMĄ IR APLINKOSAUGĄ.

3.1 uždavinys. Skatinti ir remti alternatyvių energijos šaltinių naudojimą versle ir buityje.

3.1.1 priemonė. Alternatyvių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimas.

3.1.2 priemonė. Pastatų energetinio efektyvumo didinimo skatinimas.

3.2 uždavinys. Įgyvendinti aplinkosaugos prevencines priemones.

3.2.1 priemonė. Aplinkos monitoringo kokybės gerinimas ir aplinkos apsaugos priemonių įgyvendinimas.

3.2.2 priemonė. Kompleksinės atliekų tvarkymo sistemos modernizavimas.

3.2.3 priemonė. Komunalinių atliekų rūšiavimo ir taršos mažinimo skatinimas.

3.2.4 priemonė. Visuomenės aplinkosauginio švietimo skatinimas.

2 PRIORITETAS. PATRAUKLI IR SAUGI GYVENAMOJI APLINKA.

1 TIKSLAS. KURTI PATRAUKLIAS GYVENIMO SĄLYGAS RAJONO GYVENTOJAMS.

1.1 uždavinys. Užtikrinti švietimo paslaugų kokybę ir prieinamumą.

1.1.1 priemonė. Švietimo įstaigų tinklo optimizavimas.

1.1.2 priemonė. Švietimo įstaigų materialinės bazės atnaujinimas ir plėtra.

1.1.3 priemonė. Kvalifikuotų švietimo specialistų pritraukimas.

1.1.4 priemonė. Neformaliojo švietimo paslaugų prieinamumo didinimas.

1.2 uždavinys. Užtikrinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą.

1.2.1 priemonė. Socialinių paslaugų įvairovės didinimas.

1.2.2 priemonė. Socialinių grėsmių prevencijos stiprinimas.

1.2.3 priemonė. Psichosocialinių ir sociokultūrinių paslaugų prieinamumo didinimas.

1.2.4 priemonė. Tikslingas socialines paslaugas teikiančių darbuotojų ar fizinių asmenų kompetencijų didinimas.

1.3 uždavinys. Užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą.

1.3.1 priemonė. Pirminės sveikatos priežiūros įstaigų aptarnavimo kokybės gerinimas.

1.3.2 priemonė. Kvalifikuotų pirminės sveikatos priežiūros specialistų pritraukimas.

1.3.3 priemonė. Bendradarbiavimo su Klaipėdos regiono sveikatos priežiūros įstaigomis skatinimas ir rėmimas.

1.3.4 priemonė. Prevencinių sveikatingumo priemonių įgyvendinimo skatinimas.

1.4 uždavinys. Užtikrinti kultūros paslaugų kokybę ir prieinamumą.

1.4.1 priemonė. Kultūros įstaigų veiklos optimizavimas ir bendradarbiavimo skatinimas

1.4.2 priemonė. Informacijos išteklių prieinamumo ir informacinės erdvės kūrimas.

1.4.3 priemonė. Savarankiško kultūros pažinimo ir patyrimo įpročių ugdymas.

1.4.4 priemonė. Kultūros paveldo atvėrimo visuomenei ir mecenavimo kultūros formavimas.

2 TIKSLAS. KURTI PATRAUKLIAS POILSIO SĄLYGAS RAJONO GYVENTOJAMS IR SVEČIAMS.

2.1 uždavinys. Kurti ir pritaikyti gyventojų poreikiams viešąją infrastruktūrą.

2.1.1 priemonė. Aktyvaus poilsio ir žaliųjų erdvių infrastruktūros plėtra ir atnaujinimas.

2.1.2 priemonė. Mini funkcinių dienos centrų (MFDC) kūrimas ir įveiklinimas.

2.2 uždavinys. Formuoti patrauklų savivaldybės įvaizdį.

2.2.1 priemonė. Bendradarbiavimo projektų su užsienio ir kitų šalies savivaldybėmis plėtojimas.

2.2.2 priemonė. Krašto kultūros tradicijų ir kalbos identiteto stiprinimas.

2.2.3 priemonė. Skuodo rajono viešųjų ryšių ir reprezentavimo modelio parengimas ir diegimas.

2.3 uždavinys. Didinti rajono rekreacinį patrauklumą.

2.3.1 priemonė. Gyvenamojo fondo vystymas.

2.3.2 priemonė. Apgyvendinimo sektoriaus skatinimas.

2.3.3 priemonė. Sporto ir aktyvaus gyvenimo projektų plėtra.

3 PRIORITETAS. EFEKTYVUS SKUODO RAJONO VALDYMAS.

1 TIKSLAS. EFEKTYVINTI SAVIVALDYBĖS INSTITUCIJŲ VEIKLĄ.

1.1 uždavinys. Didinti savivaldybės institucijų kompetencijas.

1.1.1 priemonė. Tarybos narių bendrųjų ir specialiųjų kompetencijų tobulinimas.

1.1.2 priemonė. Tikslingas savivaldybės administracijos darbuotojų bei savivaldybei pavaldžių įstaigų darbuotojų kvalifikacijos kėlimas.

1.1.3 priemonė. Savivaldybės institucijų valdymo struktūros optimizavimas.

1.1.4 priemonė. Motyvuojančios ir saugios darbo aplinkos savivaldybės institucijose kūrimas.

1.2 uždavinys. Mažinti administracinę naštą verslui ir gyventojams.

1.2.1 priemonė. Savivaldybės veiklos viešinimas.

1.2.2 priemonė. Teikiamų viešųjų ir administracinių paslaugų kokybės tobulinimas.

1.2.3 priemonė. Paslaugų teikimo elektroninėmis priemonėmis plėtra.

2 TIKSLAS. STIPRINTI VISUOMENĖS ĮTRAUKIMĄ Į SAVIVALDYBĖS INSTITUCIJŲ VALDYMO PROCESĄ.

2.1 uždavinys. Kurti sąlygas gyventojų įsitraukimui į savivaldybės institucijų valdymą.

2.1.1 priemonė. Viešosios informacijos prieinamumo visuomenei didinimas.

2.1.2 priemonė. Gyventojų įsitraukimo į savivaldybės institucijų valdymą sistemos kūrimas.

2.1.3 priemonė. Gyventojų savišvietos skatinimas.

2.2 uždavinys. Stiprinti bendruomenines organizacijas.

2.2.1 priemonė. Bendruomeniškumo iniciatyvų skatinimas ir rėmimas.

2.2.2 priemonė. NVO įtraukimo į viešųjų paslaugų teikimą skatinimas.

2.3.3 priemonė. Savanorystės organizacijų steigimo ir jų veiklos rėmimas.

PRIEDAI

1 priedas.

Skuodo rajono savivaldybės 2020-2025 m. strateginio plėtros plano stebėsenos metodika.

2 priedas.

Skuodo rajono savivaldybės 2020-2025 m. strateginio plėtros plano koregavimo forma.

3 priedas.

Skuodo rajono savivaldybės 2020-2025 m. strateginio plėtros plano ataskaitos forma.